

Journal

2021

ročník VII., číslo 2 | socioterapie

SUPERVÍZIA V KONTEXTE SOCIOTERAPIE

Journal socioterapie, ročník VII., číslo 2, 2021

Vydavateľ: Inštitút edukológie a sociálnej práce, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Ul. 17 novembra 1, 080 78 Prešov, <https://www.unipo.sk/filozoficka-fakulta/ieasp-ff/journal-socioterapie/>

Predsedníčka redakčnej rady: prof. PhDr. Beáta BALOGOVÁ, PhD. MBA

Šéfredaktori/ky: Mgr. Peter GARBARČÍK, PhD.; Mgr. Anna JAŠKOVÁ, PhD.; doc. Mgr. Antónia SABOLOVÁ FABIANOVÁ, PhD.; doc. Mgr. Michaela SKYBA, PhD.

Redakčná rada a recenzenti/ky: doc. PhDr. Jozef KREDÁTUS, PhD., FF PU v Prešove; prof. PhDr. Kvetoslava REPKOVÁ, CSc., IVPR v Bratislave a FF PU v Prešove; prof. PhDr. Viera BILASOVÁ, CSc., FF PU v Prešove; prof. PaedDr. Lenka PASTERÁKOVÁ, PhD., FF PU v Prešove; prof. PaedDr. Anna HUDECOVÁ, PhD., PF KU v Ružomberku; prof. PaedDr. Jana LEVICKÁ, PhD., UCM v Trnave; prof. PhDr. Eva MYDLÍKOVÁ, PhD., FZaSP Trnavská univerzita v Trnave; doc. PhDr. Alžbeta BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, PhD., PF UMB v Banskej Bystrici; prof. PhDr. Eva ŽIAKOVÁ, CSc., FF UPJŠ v Košiciach; doc. JUDr. Mgr. Dušan ŠLOSÁR, PhD., FF UPJŠ v Košiciach; doc. PhDr. Markéta RUSNÁKOVÁ, PhD., PF KU v Ružomberku; prof. PhDr. Jaroslav VETEŠKA, PhD., MBA, PF UK v Prahe; Mgr. Zuzana TRUHLÁŘOVÁ, PhD., FF UHK v Hradci Králové; prof. Mgr. Kamil KARDIS, PhD., GTF PU v Prešove; prof. PhDr. Tomáš HANGONI, PhD., PBF PU v Prešove; prof. PaedDr. Ctibor HATÁR, PhD., PF UKF v Nitre; doc. PhDr. Oldřich MATOUŠEK, PhD., FF UK v Prahe; PhDr. Eva DRAGOMIRECKÁ, PhD., FF UK v Prahe; dr hab. Marta UBERMAN, prof. UR w Rzeszowie; Dr hab. Monika PODKOWIŃSKA, prof. SGGW w Warszawie; Ks. dr hab. Janusz MIERZWA, prof.; dr hab. Leon SZOT, prof. UPJP II w Krakowie; prof. dr hab. Joanna TRUSZKOWSKA, Lomza State University of Applied Sciences; prof. dr hab. Henryk SKOROWSKI, UKSW w Warszawie; prof. hab. Joanna Mysona BYRSKA, UPJP II w Krakowie; dr hab. Beata SZLUS, prof. UR w Rzeszowie; doc. Mgr. Ing. Zuzana POKLEMBOVÁ, PhD., IESP FF PU; doc. PhDr. Ladislav VASKA, PhD., Pedagogická fakulta UMB Banská Bystrica; prof. Ing. Bohuslava MIHALČOVÁ, PhD., PhD., EUR ING, Podnikovohospodárska fakulta v Košiciach, Ekonomická univerzita v Bratislave.

Editorka: doc. PhDr. ALŽBETA BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, PhD.

Technickí redaktori a grafické spracovanie Ing. Peter GALLO, PhD.; Mgr. Peter GARBARČÍK, PhD.

Afiliácia: časopis bol publikovaný ako výstup projektu VEGA č. 1/0433/20 s názvom *Faktory formálnej a neformálnej starostlivosti v systéme dlhodobej starostlivosti*.

Periodicita: 2x ročne

Titulka: www.canva.com, Mgr. Anna JAŠKOVÁ, PhD.

© Inštitút edukológie a sociálnej práce, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2021.

ISSN 2453-7543

OBSAH

EDITORIÁL	5
------------------------	----------

VEDECKÉ STATE

ALŽBETA BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, LADISLA VASKA, JANA VRŤOVÁ <i>Supervízia v sociálnej práci ako predmet vedeckých štúdií.....</i>	7
--	----------

KVETOSLAVA REPKOVÁ <i>Long-term care for persons in care needs from the perspective of public interest</i>	20
--	-----------

ANDREA KOVÁČOVÁ <i>The need to implement the educational process of seniors with health di-sadvantages living in residential conditions</i>	27
---	-----------

BEÁTA BALOGOVÁ, SLAVOMÍRA TOMÁŠIKOVÁ, MARTINA KÁŠOVÁ, LENKA POĽAKOVÁ <i>The Importance of Cooperation between a Social Worker and an Interpreter in a Lawsuit (Mur-der) in the Context of Forensic Social Work.....</i>	35
---	-----------

BEÁTA BALOGOVÁ, PETER GALLO <i>Professional and career growth of social workers from a gender perspective.....</i>	51
--	-----------

BARBORA KOLKOVÁ <i>The role of the social worker in the transition process of a child with autism to the school environment.....</i>	58
--	-----------

RECENZIE

LADISLAV VASKA, ALŽBETA BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, JANA VRŤOVÁ <i>Modely supervízie organizácie - výskumné reflexie.....</i>	65
---	-----------

JOHN H. PIERSON <i>A New History of Social Work. Values and Practice in the Struggle for Social Justice</i>	68
---	-----------

BEÁTA BALOGOVÁ, MIRIAMA BORIŠČÁKOVÁ <i>Prolegoména kvantitatívneho výskumu v sociálnej práci.....</i>	70
---	-----------

BEÁTA BALOGOVÁ, PETER GALLO <i>Makro a mikroekonomické aspekty sociálnej práce</i>	72
--	-----------

ANNA JAŠKOVÁ, BEÁTA BALOGOVÁ <i>Sociálno-politické aspekty sociálnej práce I.</i>	74
--	-----------

SPRÁVY Z PODUJATÍ

MARTIN HAMADEJ, ANNA JAŠKOVÁ*Charitatívna zbierka – Stačí málo!* 76**PETER GARBARČÍK***Cena pre tvorivých zamestnancov za významný prínos vo vede* 78**MARTIN HAMADEJ***Dlhodobá starostlivosť v súčasných spoločenských podmienkach* 80**MIRIAMA BORIŠČÁKOVÁ***XII. Doktorandskej konferencia – Participatívny akčný výskum* 81**MARTIN HAMADEJ***Vzdelávanie dospelých 2021 – v rozmanitých edukačných prostrediach* 83

EDITORIÁL

Supervízia sa na Slovensku za ostatných 15 rokov významne etablovala ako prirodzená súčasť práce sociálnych pracovníkov a pracovníčok. V literatúre sa stretávame s obsiahlymi poznatkami o rôznych aktéroch, formách a typoch supervízie. Supervízia patrí k najúčinnnejším nástrojom podpory a pomoci sociálnym pracovníkom a pracovníčkam a cez nich aj samotným klientom a klientkam. Supervízia môže predstavovať významný zdroj profesionálnej podpory pracovníkov a pracovníčok, ktorý napomáha ku rozvoju ich spôsobilostí, verifikovaniu správnosti postupov práce, hľadaniu alternatív pri riešení problémov, k ochrane klientov a klientiek pred poškodením, ale aj ochrane pomáhajúceho profesionála/profesionálky voči syndrómu vyhorenia, udržaniu a zvyšovaniu statusu profesie, a v neposlednom rade k efektívnejšiemu výkonu sociálnej práce. Aktuálne číslo časopisu *Journal socioterapie* má za cieľ prezentovať supervíziu ako nevyhnutnú a dôležitú súčasť socioterapeutickej praxe rovnako ako jej rôznorodé kontexty.

V úvodnej vedeckej stati *Supervízia ako objekt vedeckých štúdií* sa Alžbeta Brozmanová Gregorová, Ladislav Vaska a Jana Vrťová venujú vymedzeniu a empirickému výskumu supervízie v aktuálnych vedeckých štúdiách. Autorka Kvetoslava Repková v príspevku *Long-term Care for Persons in Care Needs from the Perspective of Public Interest* zameriava pozornosť na inštitucionálny rámec dlhodobej starostlivosti o osoby v núdzi na Slovensku. Inštitucionálny rámec je prezentovaný ako referenčný rámec pre prax sociálnej práce. Štúdia Andrei Kováčovej *The Need to Implement the Educational process of Seniors with Health Disadvantages Living in the Residential Conditions* apeluje na hĺbkovú implementáciu procesu edukácie seniorov v zariadeniach sociálnych služieb a vyzdvihuje jeho potrebu vplývajúcu na zvyšovanie kvality nielen poskytovania sociálnych služieb, ale aj života seniorov v rezidenčných podmienkach. Vedecká stať autorského kolektívu v zložení Beáta Balogová, Slavomíra Tomášiková, Martina Kášová a Lenka Poláková s názvom *The Importance of Cooperation Between Social worker and an Interpreter in a Lawsuit (Murder) In the Context of Forensic Social Work* na základe zozbieraných údajov hľadá možnosti forenznnej sociálnej práce a translatológie v aktivačnom kontexte sociálnej práce. V ďalšej stati *Professional and Career Growth of Social Workers from a Gender Perspective* sa Beáta Balogová a Peter Gallo venujú problematike odborného a kariérneho rastu sociálnych pracovníkov a pracovníčok pričom komparujú možnosti kariérneho rastu mužov a žien. Štúdia Barbory Kolkovej *The role of the social worker in the transition process of a child with autism to the school environment* ponúka pohľad na úlohy sociálneho pracovníka pri prechode dieťaťa s autizmom do školského prostredia z perspektívy riaditeľov špeciálnych škôl a špeciálnych tried základných škôl.

V ďalšej časti aktuálne číslo *Journalu* ponúka päť recenzií. Prvou je recenzia publikácie autora a autoriek Ladislava Vasku, Alžbety Brozmanovej Gregorovej a Jany Vrťovej *Modely supervízie organizácie – výskumné reflexie*, ktorú spracovala Beáta Balogová. Recenzia Martina Hamadeja prezentuje publikáciu Beáty Balogovej a Miriamy Boriščákovovej *Prolegoména kvantitatívneho výskumu v sociálnej práci*. Miriama Boriščáková spracovala recenziu publikácie Johna H. Piersona *A New History of Social Work. Values and Practice in the Struggle for Social Justice*. Publikácia *Makro a mikroekonomické aspekty sociálnej práce* Beáty Balogovej a Petra Galla je predstavená v recenzii Zuzany Poklembovej. Sekciu recenzií uzatvára predstavenie publikácie Anny Jaškovej a Beáty Balogovej *Sociálno-politické aspekty sociálnej práce I.*, ktorú spracoval Peter Garbarčík.

Ostatná časť časopisu je venovaná správam z podujatí. Autori a autorky informujú o *Charitatívnej zbierke – Stačí málo!*, Cene pre tvorivých zamestnancov za významný prínos vo vede, ktorú získali pracovník a pracovníčka *Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove*, vedeckom sympóziu s medzinárodnou účasťou *Dlhodobá starostlivosť v súčasných spoločenských podmienkach*, *XII. Doktorandskej konferencii* na tému *Participatívny akčný výskum* a medzinárodnej konferencii *Vzdelávanie dospelých 2021 – v rozmanitých edukačných prostrediach*.

Alžbeta Brozmanová Gregorová
(editorka čísla)

Supervízia v sociálnej práci ako predmet vedeckých štúdií

Supervision in social work as a object of scientific studies

Alžbeta BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, Ladislav VASKA, Jana VRŤOVÁ

ABSTRAKT

Cieľom vedeckej štúdie je na základe systematického prehľadu aktuálnych vedeckých štúdií kriticky reflektovať supervíziu v sociálnej práci ako predmet vedeckých štúdií. Autorky a autor článku vychádzajú z vnímania supervízie ako dôležitej súčasti vzdelávania a praxe sociálnej práce a reflektujú jej širšie a užšie vymedzenie. V štúdiu bola využitá metóda systematického prehľadu literatúry peer-review príspevkov v uverejnených v medzinárodných a národných databázach (slovenskej a českej). Bolo analyzovaných 63 štúdií. Systematický prehľad literatúry poukázal na rôznorodé ukotvenie supervízie v kontexte vedeckých štúdií a nízke zastúpenie výskumov preukazujúcich prínosy supervízie v oblasti dosahovania cieľov sociálnej práce. Zistenia je možné využiť v oblasti rozvoja teórie a metodológie sociálnej práce, ale aj pregraduálnej prípravy sociálnych pracovníkov a pracovníčok a výskumu.

Kľúčové slová: supervízia, sociálna práca, metóda, výskum.

ABSTRACT

The aim of a scientific study is, based on a systematic review of current scientific studies, to critically reflect on supervision in social work as a subject of scientific studies. The authors perceive supervision as an essential part of education and practice of social work and reflect its broader and narrower definition. The study used the systematic review of the literature of peer-review papers published in international and national databases (Slovak and Czech). Sixty-three studies were analyzed. A systematic review of the literature pointed to the diverse anchoring of supervision in the context of scientific studies and the low proportion of research demonstrating the benefits of supervision in achieving social work goals. The findings can be used to develop the theory and methodology of social work and education of social workers and research.

Key words: supervision, social work, method, research.

ÚVOD

Supervízia je v súčasnosti prirodzenou súčasťou vzdelávania a praxe sociálnej práce. Podobe supervízie, tak ako ju poznáme dnes, však predchádzal dlhodobý historický vývoj, ktorý je zhodný s vývojom sociálnej práce, na základe čoho môžeme konštatovať, že supervízia je rovnako „stará“ ako samotná prax sociálnej práce (Munson 2002; Tsui 2005; Kadushin a Harkness 2014). Vychádzajúc z predpokladu, že prvopočiatky samotnej sociálnej práce siahajú do aktivít, ktoré boli vykonávané v prostredí charitatívnych organizácií, môžeme nachádzať spoločné začiatky rozvoja sociálnej práce a supervízie

práve v činnosti charitatívnych organizácií, predovšetkým v Charity Organisation Societies, v rámci ktorého sa termín supervízia používal už v 19. storočí (Burns 1958; Brackett 2017). V tomto období bola supervízia chápaná v dvoch významoch. Na jednej strane bola chápaná ako podpora práce prostredníctvom dialógu, ktorú poskytoval platený agent – supervízor dobrovoľníkovi a na strane druhej bola supervízia vnímaná ako proces prvotného „zasvätenia“ pracovníka – začiatočníka, prípadne študenta do profesie pod vedením skúsenejšieho pracovníka (Havrdová 2013). V dôsledku skutočnosti, že supervízia spre-

vádza sociálnu prácu už od počiatkov jej konštituovania, v literatúre sa stretávame s rôznymi vymedzeniami supervízie v sociálnej práci. Vymedzenie supervízie v sociálnej práci, podobne ako samotnej sociálnej práce, sa líši nielen v historických obdobiach, ale aj v jednotlivých krajinách, prípadne oblastiach výkonu sociálnej práce.

Supervíziu v sociálnej práci je možné vnímať v širšom ponímaní ako metódu sociálnej práce, ktorá by mala smerovať k dosahovaniu cieľov sociálnej práce, ktorými sú v súlade s aktuálnou definíciou sociálnej práce (IFSW, IASSW 2014) podpora sociálnej zmeny, sociálneho rozvoja, sociálnej súdržnosti a zmocnenie a oslobodenie ľudí. Podopretá teóriami sociálnej práce, spoločenských vied, humanitnými a miestnymi poznatkami, sa sociálna práca zaoberá ľuďmi a štruktúrami, aby podnecovala životné zmeny a zlepšovala blaho. Bartoli a Kennedy (2015) považujú supervíziu za jeden z dôležitých komponentov profesie sociálnej práce, ktoré sociálnu prácu definujú. V širšom zmysle supervíziu chápe aj autorka Havrdová (2013, s. 514), ktorá uvádza, že „supervízia je systematická odborne vedená reflexívna interakcia ľudí smerujúcich k prehĺbeniu kvality práce v určitej pracovnej oblasti. [...] Zameriava sa na konkrétne možnosti vyladenia pracovných postojov, postupov a vzťahov s realizáciou profesionálnych hodnôt a cieľov v pracovnej situácii“. Rovnako Joubert, Hocking a Hampson (2013) supervíziu chápu zo širšej perspektívy ako ústredný komponent rozvoja a udržania vysokých štandardov praxe sociálnej práce. V kontexte vnímania supervízie ako metódy sociálnej práce môžeme konštatovať, že v súčasnosti rastie záujem o supervíziu, pretože je uznávaná ako predpoklad dobrej praxe a rozvoja profesie sociálnej práce (Beddoe, et al. 2016).

V relevantnej literatúre zaoberajúcej sa supervíziou v sociálnej práci sa veľmi často stretávame s označením supervízie ako metódy (pozri napr. Gould a Baldwin 2004; Čaláuz 2012; Lachytová a Karkošková 2012; Mátel 2015; Gotea a Bódi 2017) a vzdelávacieho, kontrolného či podporného nástroja sociálnej práce (pozri napr. Baglow 2009; Vaska a Čavojská, 2012; Howard, Beddoe a Mowjood 2013; Vaska 2014;

Bartoli a Kennedy 2015; Gabura 2018). Supervízia je charakterizovaná ako vzdelávacia metóda, metóda rozvoja profesionálnych kompetencií a spôsobilostí, či zvyšovania kvality služieb apod. Tieto vymedzenia sa odvíjajú od chápania supervízie ako metódy či prostriedku, ktorý smeruje k zvyšovaniu profesionality sociálneho pracovníka. V užšom význame pod pojmom supervízia rozumieme „celoživotnú formu učenia, zameranú na rozvoj profesionálnych schopností a kompetencií supervidovaných, pri ktorých je kladený dôraz na aktiváciu ich vlastného potenciálu v bezpečnom a tvorivom prostredí“ (Koláčková 2003, s. 349). Supervízia môže byť v užšom význame zároveň chápaná aj z perspektívy role supervízora, ktorá sa skladá z troch dôležitých funkcií a to administratívnej; vzdelávacej a podpornej funkcie (Pierson a Thomas 2010), ktoré Morrison (2005) rešpektujúc Richardsa, Paynea a Sheppherda (1990) dopĺňa o funkciu mediačnú zameranú na zaangažovanie supervidovaného do organizácie a na sprostredkovanie potrieb zamestnancov smerom k vyššiemu manažmentu. V posledných rokoch bolo o supervízii v sociálnej práci publikovaných niekoľko prehľadových štúdií, ktoré sa sústredili najmä na popísanie existujúcich výskumov v tejto oblasti (O'Donoghue a Tsui 2012; O'Donoghue a Tsui 2015; Wilkins 2017a; Sewell 2018). Naším zámerom je doplniť tieto prehľadové štúdie o našu perspektívu nazerania na supervíziu ako predmet vedekých štúdií. Kladieme si nasledujúce výskumné otázky: 1) Aké je zameranie štúdií o supervízii v sociálnej práci z hľadiska formy supervízie a oblasti jej výkonu? 2) Aký výskumný dizajn majú štúdie, ktoré sa supervíziou v sociálnej práci zaoberajú? 3) Aké je zameranie empirických výskumov o supervízii v sociálnej práci v kontexte širšieho a užšieho vymedzenia supervízie?

2. Metódy

Pri realizácii systematického prehľadu peer review štúdií sme postupovali podľa modelu PRISMA (Moher et al. 2009), na základe ktorého sme spracovali protokol pre systematické vyhľadávanie a analýzu zdrojov.

2.1. Databázy, kritériá a postup vyhľadávania

Pre vyhľadávanie sme zvolili databázy Slovenskej národnej knižnice v Martine, Národnej knižnice v Prahe, databázu Web of Science, Emerald, Science Direct, Scopus a Proquest. Vyhľadávanie sme obmedzili na vyhľadávanie v názve príspevku, aby sme zabezpečili, že príspevky budú súvisieť s predmetom našej štúdie. Vyhľadávanie v databázach sme realizovali v anglickom, slovenskom a českom jazyku na základe kľúčových slov: supervízia a sociálna práca (termíny pre vyhľadávanie supervision and social work+, supervíz* a sociáln* prác*).

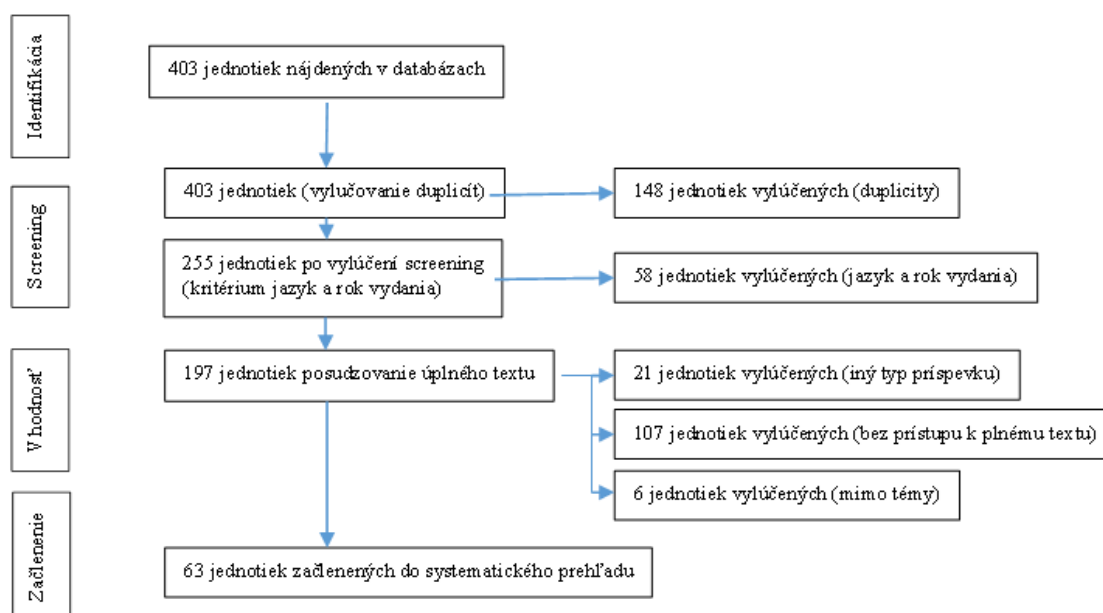
Údaje týkajúce sa príspevkov boli z jednotlivých databáz nahraté do jedného dátového súboru, s ktorým následne pracovali autor a autorky štúdie pri analýze. Skríning a extrakciu dát realizovali traja členovia osobitne v plných textoch príspevkov, aby sa zabezpečilo, že spĺňajú kritériá výberu a bolo možné extrahovať z nich potrebné dáta. Nezhody týkajúce sa zahrnutia boli riešené konsenzom prostredníctvom diskusie medzi všetkými autormi. Prvotný dátový súbor obsahoval okrem základných bibliografických údajov (autor/autori, názov, rok vydania, zdroj, číslo, ročník) abstrakt štúdie, kľúčové slová

systematického prehľadu je súčasťou Schémy 1.

Ako kritériá zahrnutia príspevkov do následnej analýzy boli definované: 1) originálne a peer review príspevky; 2) príspevky publikované od roku 1989; 3) príspevky v anglickom, slovenskom alebo českom jazyku; 4) príspevky, ktoré sa venujú supervízii v sociálnej práci; 5) dostupnosť plného textu príspevku. V prípade, že nebol plný text príspevku prístupný ako open access alebo cez inštitucionálny prístup k databáze, oslovili sme autorov a autorky príspevkov cez Researchgate.

Ako kritériá vylúčenia príspevkov boli definované: 1) konferenčné príspevky, knihy, kapitoly v knihách, editoriály k časopisom, recenzie publikácií, prehľadové štúdie; 2) príspevky publikované pred rokom 1989; 3) príspevky v inom ako anglickom, slovenskom, českom jazyku; 4) príspevky, ktoré nie sú špecificky zamerané na supervíziu v sociálnej práci, t.j. síce sa v názve príspevku tieto slová nachádzali, ale príspevok nereferoval o supervízii v sociálnej práci; 5) plný text príspevku nebol prístupný.

Obrázok 1 *Prehľad postupu pri selekcii zdrojov zahrnutých do systematického prehľadu*
Zdroj: vlastné spracovanie

a jazyk štúdie k 30. 6. 2020. Prehľad postupu pri selekcii zdrojov zahrnutých do

2.2. Extrakcia a analýza dát

Prvým krokom pri extrakcii a analýze dát

bola fáza predkódovania: tematické kategórie. Prvotná databáza príspevkov v Exceli bola doplnená o stĺpce vyjadrujúce kategórie uvedené ďalej. Štúdie boli podrobne preskúmané a údaje boli extrahované. Boli identifikované tieto kategórie: forma supervízie, oblasť uplatnenia supervízie, dizajn štúdie a typ výskumu a zameranie výskumu. Druhý krok zahŕňal kódovanie a analýzu štúdií a zamerania výskumu v snahe zodpovedať jednotlivé výskumné otázky. Analýza prebiehala vo vzájomnej komunikácii medzi autormi štúdie. Pri analýze bol využitý program *Excel*, do ktorého boli nahraté údaje k jednotlivým príspevkom.

3. Výsledky

Z celkového počtu identifikovaných štúdií v prvej fáze vyhľadávania bolo pre analýzu v rámci tejto štúdie vyčlenených 63 štúdií. V rokoch 1990 až 1999 boli publikované 3 štúdie využiteľné v našej analýze, v rokoch 2000 až 2009 bolo zaradených 8 štúdií a v posledných rokoch 2010 až 2020 bolo pre účely štúdie zaradených celkovo 52 štúdií. Najstaršia štúdia bola z roku 1997. Príspevky boli publikované v 37 rôznych indexovaných časopisoch. 1 štúdia bola v českom jazyku, všetky ostatné štúdie boli publikované v anglickom jazyku. Štúdie boli z európskeho, ázijského, austrálsko-novozélandského a severoamerického kontextu výkonu supervízie.

Ako je možné vidieť v Tabuľke 1, najviac štúdií (25) sa venovalo externej forme supervízie, iba 2 štúdie analyzovali internú supervíziu. Obe formy supervízie z hľadiska miesta výkonu boli predmetom štúdií v 15 prípadoch. Pri 21 štúdiách sa nepodarilo identifikovať, aká forma supervízie bola analyzovaná.

Tabuľka 1: *Forma supervízie, ktorá je v štúdiách analyzovaná*

Forma supervízie	Počet štúdií
Externá supervízia	25
Interná supervízia	2
Externá aj interná supervízia	15
Nie je špecifikované	21
Spolu	63

Zdroj: Vlastné spracovanie

V kontexte praxe sociálnej práce bola supervízia predmetom vedeckých štúdií (Tabuľka 2) v 43 prípadoch, v 20 prípadoch bola supervízia analyzovaná v súvislosti so vzdelávaním sociálnych pracovníkov a pracovníčok, t. j. ako študentská supervízia.

Tabuľka 2: *Supervízia v praxi a vzdelávaní v sociálnej práci v štúdiách*

Kontext supervízie	Počet štúdií
Prax sociálnej práce	43
Vzdelávanie v sociálnej práci	20
Spolu	63

Zdroj: Vlastné spracovanie

V analyzovaných štúdiách, ako je možné vidieť aj v Tabuľke 3, bola supervízia najčastejšie analyzovaná bez súvislosti ku konkrétnej oblasti výkonu sociálnej práce alebo cieľovej skupine. Pri 41 štúdiách sme neidentifikovali konkrétnu oblasť. Najčastejšou identifikovanou oblasťou, ktorej analyzované štúdie venovali pozornosť, bola sociálna práca s deťmi a rodinou (16 štúdií). Ostatné štúdie sa venovali supervízii v sociálnej práci so špecifickým klientom či zameraním.

Tabuľka 3: *Supervízia v kontexte oblasti výkonu sociálnej práce*

Oblasť výkonu sociálnej práce v rámci ktorej je supervízia analyzovaná	Počet štúdií
oblasť nie je definovaná	41
práca s deťmi a rodinou	16
komunitná sociálna práca	1
práca s agresívnym klientom	1
sociálna práca s onkologickými pacientmi	1
sociálna práca s umierajúcimi klientmi	1
sociálna práca so seniorami	1
sociálne služby	1
Spolu	63

Zdroj: Vlastné spracovanie

Najčastejším typom štúdií (Tabuľka 4), ktorých pozornosť je zacielená na rozličné aspekty supervízie v sociálnej práci sú empirické výskumné štúdie (32 štúdií), po nich nasledujú teoretické štúdie (celkovo 31, z toho 6 štúdií je obsiahnutých aj s konkrétnym príkladom zo supervíznej praxe). Z hľadiska výskumného dizajnu empirických štúdií prevažujú kvalitatívne štúdie (22), 7 štúdií bolo založených na kvantitatívnej metodológii a 3 využili kombináciu oboch metodologických prístupov.

Tabuľka 4: Typ štúdie

Typ štúdie	Počet štúdií
teoretická štúdia	25
teoretická štúdia s príkladom	6
empirický výskum	32
- z toho výskum kvalitatívny	22
- z toho výskum kvantitatívny	7
- z toho výskum kombinovaný	3
Spolu	63

Zdroj: Vlastné spracovanie

V ďalšej analýze sme sa zamerali na empirické štúdie (32 štúdií). V nich sme analyzovali, čo bolo predmetom skúmania a aké boli ich výsledky. Na základe toho sme zrealizovali kategorizáciu štúdií. Výsledky uvádzame v Tabuľke 5. Empirické štúdie sme podobne ako v prípade teoretického vymedzenia supervízie zoskupili do niekoľkých kategórií. Prvú kategóriu tvorili empirické štúdie, ktoré sa venovali supervízii ako súčasť odbornej praxe študentov sociálnej práce (9 štúdií). Baum (2011) v štúdii skúmal, aké sú pocity a obavy študentov na konci ich supervidovanej praxe. Canavera a Akesson (2018) sa zamerali na skúmanie konceptualizácie a praxe supervízie počas odbornej praxe študentov sociálnej práce. Cleak, Roulston a Vreugdenhil (2016) analyzovali spokojnosť

študentov s poskytovanou supervízou a podporou počas výkonu odbornej praxe. Ketner, Cooper-Bolinskey a Van-Cleave (2017) popisujú aký má význam supervízia vo vzdelávaní v sociálnej práci z pohľadu supervízora a študenta. Messinger (2007) skúmal dyádu homosexuálneho alebo bisexuálneho študenta a hererosexuálne orientovaného supervízora počas odbornej praxe. Dve štúdie (Saltzburg, Greene, Drew 2010; Pecukonis, Greeno, Hodorowicz et al. 2016) sa venovali skúmaniu priamej alebo „live“ supervízie počas odbornej praxe študentov. Zuchowski (2016) skúmal skúsenosti supervízorov so supervíziou odbornej praxe študentov sociálnej práce. Zahav et al. (2020) v štúdii preukazujú dôsledky sekundárnej traumatizácie na spokojnosť študentov so supervíziou.

Druhú kategóriu predstavujú štúdie, ktoré sa zameriavajú na sociálneho pracovníka a prinášajú zistenia o tom, ako supervízia pomáha v jeho rozvoji, procese učenia, či podpore. Chiller a Crisp (2012) v štúdii analyzovali efektívnu profesionálnu supervíziu ako faktor, ktorý môže podporovať udržanie sociálnych pracovníkov v zamestnaní. Hafford-Letchfield a Huss (2018) skúmali využitie vizuálnych snímok ako nástroja na preklopenie medzier v supervíznej praxi a ako jednoduchý pedagogický nástroj na podporu kontemplatívnych procesov učenia. Joubert, Hocking a Hampson (2013) v štúdii venovanej supervízii v sociálnej práci s onkologickými pacientmi v záveroch uvádzajú, že supervízia je vnímaná ako integrálna súčasť praxe sociálnej práce, poskytujúca príležitosti pre diskusiu o prípadoch a reflexiu, podporu a profesionálny rozvoj. Rankine (2019a, 2019b) v oboch štúdiách skúma supervíziu vo vzťahu k profesionálnemu rozvoju sociálnych pracovníkov. Unguru a Sandu (2019) na základe zisťovania medzi sociálnymi pracovníkmi uvádzajú, že supervízia v Rumunsku je sociálnymi pracovníkmi všeobecne vnímaná ako dôležitá pre rozvoj ľudských zdrojov v tejto oblasti.

Tabuľka 5: *Vymedzenie supervízie v empirických štúdiách*

Supervízia	Počet štúdií	Zdroje
<i>ako súčasť odbornej praxe</i>	9	Baum, 2011; Canavera a Akesson, 2018; Cleak, Roulston a Vreugdenhil, 2016; Ketner, Cooper-Bolinskey a VanCleave, 2017; Messinger, 2007; Pecukonis, Greeno, Hodorowicz et al., 2016; Saltzburg, Greene a Drew, 2010; Zahav et al., 2020; Zuchowski, 2016
<i>pomoc v rozvoji, učení sa a podpore sociálneho pracovníka</i>	6	Chiller a Crisp, 2012; Hafford-Letchfield a Huss, 2018; Joubert, Hocking a Hampson, 2013; Rankine, 2019a; Rankine, 2019b; Unguru a Sandu, 2019
<i>súčasť kvality služieb</i>	2	Sandu a Unguru, 2013; Unguru, 2017
<i>dosahovanie cieľov sociálnej práce</i>	2	Cojocar, 2010; Wilkins, Lynch a Antonopoulou, 2018
<i>nie je možné identifikovať</i>	13	Beddoe, 2012; Beddoe, Karvinen-Niinikoski, Ruch a Tsui, 2016; Davys, May, Burns a O'Connell, 2017; Engelbrecht, 2010; Engelbrecht, 2013; Howard, Beddoe a Mowjood, 2013; Lovašová, 2013; Wilkins et al., 2018; Vandette a Gosselin, 2019; Vito, 2015; Wallace, 2019; Wilkins, 2017b; Wilkins, Forrester a Grant, 2017
Spolu	32	

Zdroj: *Vlastné spracovanie*

Tretiu kategóriu predstavujú štúdie, ktoré sa zameriavali alebo vo výsledkoch analyzovali súvislosť supervízie a kvality služieb. Sandu a Unguru (2013) sa vo výskume zamerali na to, ako vnímajú sociálni pracovníci rolu supervízora, pričom zistili, že primárna funkcia supervízie je vnímaná vo vytváraní, udržiavaní a zvyšovaní kvality sociálnych služieb. Unguru (2017) v kvalitatívnej štúdii sústreďuje pozornosť na diagnostiku organizačného rozvoja verejnej organizácie poskytujúcej sociálne služby a osobitosti rozvoja tejto organizácie, pričom v záveroch uvádza prevažujúcu administratívnu funkciu supervízie.

Medzi analyzovanými štúdiami boli identifikované 2 empirické štúdie, ktoré sa explicitne zaoberali supervíziou ako metódou dosahovania cieľov sociálnej práce. Wilkins, Lynch a Antonopoulou (2018) vo svojej štúdii vnímajú supervíziu

ako metódu zabezpečenia kvalitných služieb, a ktorá má generovať lepšie výsledky pre deti a rodiny.

V štúdii preukazujú priamu súvislosť medzi tým, čo sa deje v supervízii a zapojením rodičov do riešenia situácie a dosahovaním cieľov sociálno-právnej ochrany. Cojocar (2010) v empirickej štúdii priamo dokazuje vplyv štýlu supervízie na výsledky sociálnych služieb ponúkaných organizáciou. Na základe komparácie dvoch modelov supervízie (podporná/ocenujúca supervízia a supervízia zacielená na problém) v rámci experimentálnej štúdie konštatuje, že supervízia umožňuje rozvoj sociálnej intervencie a implicitne dosahovanie cieľov služieb sociálnej práce. Pri uplatnení podpornej/ocenujúcej supervízie preukázali študované prípady lepšie výsledky v porovnaní s prípadmi, ktoré boli pod klasickou supervíziou. Paralelný proces v supervízii môže byť supervízorom nasmerovaný k činnom sociálneho pracovníka a klienta. Tento proces neovplyvňuje iba supervidovaného sociálneho pracovníka, ale aj situáciu klie-

nta. Do poslednej kategórie zaradujeme štúdie, ktoré nebolo možné jednoznačne kategorizovať vzhľadom na ich zameranie a výsledky. Medzi ne patria štúdie zamerané na to, ako je realizovaná evalvácia supervízie (Davys, May, Burns a O'Connell 2017; Wilkins et al. 2018), aký je medzinárodný konsenzus v oblasti výskumu a rozvoja supervízie (Beddoe, Karvinen-Niinikoski, Ruch a Tsui 2016), aké je vzájomné pôsobenie medzi historickým vývojom, súčasnými postupmi a budúcimi výzvami v supervízii v sociálnej práci (Engelbrecht 2010), štúdie zamerané na interprofesijnú supervíziu (Howard, Beddoe a Mowjood-2013), kvalitu supervízie (Engelbrecht 2013), vplyv prostredia s a-verziou na riziká na supervíziu (Beddoe 2012), vzťah medzi výskytom klientskeho násillia a supervíziou (Lovašová 2013), rozdiely a podobnosti medzi supervíziou v psychológii, sociálnej práci, medicíne a u zdravotných sestier (Vandette a Gosselin 2019), rolu manažérov organizácie pri podpore supervízie (Vito 2015), potrebu kultúrnej senzitivity pri supervízii (Wallace 2019), záznamy zo supervízií (Wilkins 2017b) a na to čo sa deje pri supervízii (Wilkins, Forrester a Grant 2017).

4. Diskusia

Predmetná systematická prehľadová štúdia dokazuje, že vedecký záujem o supervíziu v kontexte sociálnej práce rastie najmä v posledných 10 rokoch, aj keď pri prvotnom skríningu literatúry sme identifikovali štúdie aj z roku 1925. V tejto súvislosti je dôležité konštatovať, že sociálna práca a supervízia majú neoddeliteľnú históriu o čom vypovedá aj činnosť Združenia charitných organizácií (angl. Charity Organization Societies), ktoré je praktickým príkladom prepojenosti sociálnej práce a supervízie v ich prvopočiatkoch (pozri viac napr. Brnula 2012; Vrt'ová, Labáth a Vaska 2020). Prvé písomné zmienky o supervízii v sociálnej práci nachádzame už u priekopníčky sociálnej práce Mary Richmondovej v diele *Social diagnosis* z roku 1917, kde ucelene (v rámci jednej kapitoly) spracováva tento spôsob rozvoja profesionality sociálnych pracovníkov (Vaska 2014), no za prvotné informácie o supervízii v sociálnej práci (aj keď nie uceleného rázu)

možno považovať jej skoršie publikačné výstupy (pozri viac napr. Levická, Vaska a Vrt'ová 2021). Avšak napriek spoločnej histórii a vzájomným vzťahom, predmetná prehľadová štúdia poukazuje na to, že supervízia nie je v kontexte sociálnej práce vnímaná ako jednotný koncept a homogénna prax či oblasť výskumu. Podobnú nejednoznačnosť konštatuje aj Grauel (2002). Ukotvenie supervízie v sociálnej práci sme odvodili od niekoľkých charakteristík supervízie, ktorá bola predmetom analýzy štúdií, a to konkrétne na základe formy supervízie, ktorej sa štúdie venujú, kontextu a oblasti sociálnej práce, v rámci ktorých je supervízia analyzovaná. Pri štúdiách bolo následne analyzované východiskové vymedzenie supervízie a zameranie výskumu.

Na základe analýzy možno konštatovať, že v supervízii v sociálnej práci sa prelína jej vnímanie ako nástroja rozvoja či podpory z externého prostredia, s výkonom internej supervízie. V posledných rokoch je však primárna pozornosť vedeckých štúdií venovaná viac externej supervízii, prípadne analýze rôznych aspektov oboch foriem supervízie. Tento fakt možno potvrdiť aj tým, že externá supervízia je v súčasnosti považovaná za objektívnejšiu (pretože je poskytovaná nezainteresovanou osobou v procesoch prebiehajúcich na pracovisku sociálneho pracovníka), a teda aj častejšie využívanú v súvislosti s rozvojom profesionality sociálneho pracovníka, ktorý vďaka tomu následne môže poskytovať efektívnejšie služby (sociálnej práce) svojim klientom a pre svoju organizáciu, v ktorej pracuje. Predmetom analyzovaných výskumných štúdií bola primárne supervízia uplatňovaná v rámci praxe výkonu sociálnej práce (43 štúdií), 20 štúdií sa venovalo supervízii v zmysle študentskej supervízie, respektíve v kontexte vzdelávania sociálnych pracovníkov a pracovníčok. Beddoe (2012) vníma ako špecifické charakteristiky supervízie sociálnej práce dve črty, ktoré ju odlišujú od supervízie v rámci iných profesií. Prvou je skutočnosť, že sociálni pracovníci a pracovníčky majú supervíziu počas celej ich profesionálnej kariéry, nielen počas ich prípravy na profesiu. Túto črtu dokumentujú aj naše zistenia prehľadovej štúdie. Druhou črtou je podľa Beddoe

(2012), že supervízia v sociálnej práci bola tradične spájaná s jej praktizovaním „v dome“ v rámci prostredia organizácie, so silnou prítomnosťou administratívnej alebo manažérskej funkcie. Bola teda tradične rozvíjaná ako interná supervízia. Ako uvádzame vyššie, analýza dokazuje, že v posledných rokoch je pozornosť štúdií venovaná primárne externej supervízii. Táto skutočnosť môže súvisieť s rozvojom tzv. klinickej supervízie v sociálnej práci, ktorá postupne upúšťa od manažérskej/administratívnej funkcie supervízie typickej pre sociálnu prácu. Zároveň realizácia externej supervízie v podmienkach SR jednoznačne súvisí (okrem vyššie uvedených súvislostí „objektívnejšieho prístupu k veci“ z pohľadu externej supervízie) s platnou legislatívou, ktorá určuje povinnosť zabezpečiť si supervízora/ku z externého prostredia, resp. je to automatickým krokom manažérov a manažériek organizácií pôsobiach v sociálnej sfére. Oblasť výkonu sociálnej práce nie je pre štúdie venujúce sa supervízii v sociálnej práci smerodajná, vo väčšine štúdií nie je špecifikovaná. Pri špecifikácii oblasti výkonu sociálnej práce, v rámci ktorej je supervízia predmetom výskumných štúdií je najfrekvencovanejšou oblasťou práca s deťmi a rodinou. Môžeme konštatovať, že ukotvenie supervízie v sociálnej práci sa neodvíja od oblasti výkonu sociálnej práce. Supervízia je v kontexte sociálnej vo vedeckých štúdiách od roku 1989 vymedzená primárne ako metóda, ktorej cieľom je zvyšovať profesionalitu sociálneho pracovníka a kvalitu služieb. Dosahovanie cieľov sociálnej práce prostredníctvom supervízie, a teda širšie vymedzenie supervízie v kontexte sociálnej práce, je empiricky podložené len minimálne. Predmetom analyzovaných výskumných štúdií bola primárne supervízia uplatňovaná v rámci praxe výkonu sociálnej práce (43 štúdií), 20 štúdií sa venovalo supervízii v zmysle študentskej supervízie, resp. špektíve v kontexte vzdelávania sociálnych pracovníkov a pracovníčok. Pri podrobnej analýze štúdií sme zistili, že prevažná väčšina štúdií skúma supervíziu v zmysle metódy využívané v sociálnej práci, ktorá pomáha v rozvoji, procese učenia, príp. podpore sociálnych pracovníkov a pracovníčok či zvyšovaniu kvality služieb. Iba 2 štúdie sa na

základe empirickej evidencie pokúšali dokázať to, že supervízia pomáha naplňovať ciele sociálnej práce a prináša výsledky pre užívateľov jej služieb. Slabú evidenciu o efektivite supervízie v ovplyvňovaní praxe konštatujú aj Carpenter et al. (2013). Na základe systematického prehľadu literatúry uvádzajú, že žiadna metaanalýza nikdy nepotvrdila to, že supervízia konzistentne prináša zmenu pre užívateľov služieb sociálnej práce. Limity predmetnej štúdie súviseli s náročným procesom získavania relevantných existujúcich štúdií pre analýzu. Mnoho štúdií nebolo voľne dostupných a bolo ich potrebné vyžiadať od autorov (čo už možno v súčasnosti - z hľadiska identifikácie obsahovo (ne)vhodných štúdií pre analýzu - považovať za najvhodnejší krok a rozhodnutie) a tie, ktoré sa javili ako prospešné pre účely analýzy pri detailnejšom preštudovaní abstraktu a zamerania sa na kľúčové slová nakoniec neboli explicitne venované supervízii v sociálnej práci. Niekoľko štúdií totiž vôbec neobsahovali definície supervízie v sociálnej práci a názov nekorešpondoval s následným obsahovým zameraním textu. Veľká rôznorodosť regionálnych špecifik supervízie (z hľadiska ukotvenia supervízie v sociálnej práci, jej zastrešovania národnými (resp. s-tavovskými) organizáciami a jej rôzneho interpretovania v kontexte jej oblasti využitia, resp. neexistencie napr. klinickej sociálnej práce v niektorých krajinách apod.) spôsobila isté komplikácie pri analýze „obsahového rámca/zamerania“ štúdií. Niektoré štúdie pracovali vyslovene s „domácimi kontextami supervízie“, príp. prezentovali svoje výskumy a venovali sa zavádzaniu supervízie do praxe, kde sa objavilo viac otázok ako odpovedí o ukotvení supervízie v sociálnej práci.

ZÁVER

Supervízia jednoznačne mení sociálnu prácu v kontexte najnovších výziev a trendov, ktoré sú výzvou pre sociálnu prácu a následne sa tieto výzvy a témy objavujú v supervízii a potom znovu prenesú do dobrej praxe sociálnej práce. Niet pochyb, že supervízia zvyšuje status profesie, podporuje zmeny a zvyšuje blaho, čím kopíruje aj ciele sociálnej práce, no toto konštatovanie a takto v širšom zmysle vnímaná supervízia

nie je dostatočne vedecky podložená. Môže to ovplyvňovať viacero faktorov – lokálnosť sociálnej práce, nerovnaké postavenie a vnímanie sociálnej práce v geo-politických kontextoch a pod., no práve toto môže byť výzvou pre medzinárodnú vedeckú komunitu pre uskutočnenie relevantného výskumu. Užšie vnímanie supervízie sa javí ako ľahšie skúmateľné a výsledky exaktnéjšie, čo je aj pochopiteľné v zmysle prínosu parciálnych výsledkov, ktoré sú do istej miery aj uchopiteľnejšie a aplikovateľnejšie v praxi, resp. nám prinášajú konkrétne odpovede na prínos supervízie pre konkrétnu cieľovú skupinu ako napr. vo výskumoch z Rumunska (Sandu a Unguru 2013, Unguru a Sandu 2019) a UK (Wilkins 2017b). Z uskutočneného systematického prehľadu jednoznačne vyplýva (aj do budúcnosti) potreba skúmať supervíziu (a aj ju následne definovať) nielen v kontexte dyadickej perspektívy, ale aj „supervízneho štvoruholníka“: supervízor

– supervidovaný – klient – organizácia/zadávateľ (Towler 2009, in: Havrdová et al. 2011). Výskum prínosov supervízie pre jej najdôležitejší článok, ktorým je užívateľ služieb sociálnej práce je doposiaľ okrajový. Súhlasíme s Wilkinsom (2019), že absencia evidencie o tom, že supervízia dokáže priniesť zmenu nielen pre pracovníkov, ale aj užívateľov služieb, neznamená aj absenciu zmeny samotnej. Stotožňujeme sa s tvrdením Wilkinsa, Forrestera a Granta (2017), že pre ďalší výskum v oblasti supervízie v sociálnej práci potrebujeme viac rozumieť tomu, čo sa aktuálne v supervízii deje, ako dobrá supervízia formuje dobrú prax a ako dobrá supervízia pomáha dosahovať ciele sociálnej práce. Dôkladné poznanie prínosov supervízie za účelom dosahovania cieľov sociálnej práce pri rešpektovaní špecifických kontextov môže byť podľa nášho názoru významným argumentom aj pre podporu jej zavádzania v praxi.

Zoznam bibliografických odkazov

- BAGLOW, Len. 2009. Social Work Supervision and its Role in Enabling a Community Visitor Program that Promotes and Protects the Rights of Children. In: *Australian Social Work*. Vol. 62, Nr. 3, pp. 353-368. ISSN 1447-0748.
- BALOGOVÁ, Beáta a Eva ŽIAKOVÁ, eds., 2017. *Vademecum sociálnej práce. Terminologický slovník*. Košice: UPJŠ. ISBN 978-80-8152-483-7.
- BARKER, Robert Lee, 2003. *Social Work Dictionary*. Washington, DC: NASW Press. ISBN 978-08-7101-355-2.
- BARTOLI, Angie a Sue KENNEDY, 2015. Tick If Applicable: A Critique of a National UK Social Work Supervision Policy. In: *Practice: Social Work in Action*. Vol. 27, Nr. 4, pp. 239-250. ISSN 0950-3153.
- BAUM, Nehami, 2011. Social Work Students' Feelings and Concerns about the Ending

- of their Fieldwork Supervision. In: *Social Work Education*. Vol. 30, Nr. 1, pp. 83-97. ISSN 0261-5479.
- BEDDOE, Liz, KARVINEN-NIINIKOSKI, Synnöve Margareta Elisab, RUCH, Gillian a Ming-sum, TSUI, 2016. Towards an International Consensus on a Research Agenda for Social Work Supervision: Report on the First Survey of a Delphi Study. In: *The British Journal of Social Work*. Vol. 46, Nr. 6, pp. 1568-1586. ISSN 0045-3102.
- BEDDOE, Liz, 2012. External Supervision in Social Work: Power, Space, Risk, and the Search for Safety. In: *Australian Social Work*. Vol. 65, Nr. 2, pp. 197-213. ISSN 1447-0748.
- BRACKETT, Jeffrey Richardson, 2017. Supervision and Education in Charity [online]. New York: Macmillan. [cit. 2021-12-01]. ISBN 978-064-92-4176-7. Dostupné z: <https://archive.org/details/supervisione/duca00bracrich>
- BRNULA, Peter, 2012. *Sociálna práca. Dejiny, teórie a metódy*. Bratislava: Iris. ISBN 978-80-89256-91-4.

- BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, Alžbeta, 2020. Supervízia ako súčasť práce so zahraničnými dobrovoľníkmi a dobrovoľníkmi európskeho zboru solidarity – reflexia významu a prínosov. In: VASKA, Ladislav a Jana VRŤOVÁ, eds. *Vedecké odpovede na aktuálne otázky supervízie v sociálnej práci* [online]. Banská Bystrica: Belianum, s. 164-173. [cit. 2021-12-01]. ISBN 978-80-5571762-3. Available from: <https://publikacie-umb.sk/publikacie-na-stiahnutie/vedecke-odpovede-na-aktualne-otazky-supervizie-v-socialnej-praci.html>
- BURNS, Mary, 1958. The Historical Development of the Process of Casework Supervision. *Seen in the Professional Literature of Social Work*. PhD dissertation. Chicago: The University of Chicago.
- CĂLĂUZ, Adriana-Florentina, 2012. *Optimizarea supervizării în asistența socială (Optimising Supervision in Social Work)*. Cluj Napoca: Risoprint. ISBN 978-973-53-0779-0.
- CANAVERA, Mark a Bree AKESSON, 2018. Supervision During Social Work Education and Training in Francophone West Africa: Conceptual Frameworks and Empirical Evidence from Burkina Faso and Côte d'Ivoire. In: *European Journal of Social Work*. Vol. 21, Nr. 3, pp. 467-482. ISSN 1369-1457.
- CARPENTER, John et al., 2013. The Surprisingly Weak Evidence Base for Supervision: Findings from a Systematic Review of Research in Child Welfare Practice (2000-2012). In: *Children and Youth Services Review*. Vol. 35, Nr. 11, pp. 1843-1853. ISSN 0190-7409.
- CHILLER, Phoebe a Beth CRISP, 2012. Professional Supervision: A Workforce Retention Strategy for Social Work? In: *Australian Social Work*. Vol. 65, Nr. 2, pp. 232-242. ISSN 1447-0748.
- CLEAK, Helen, ROULSTON, Audrey a Anthea VREUGDENHIL, 2016. The Inside Story: A Survey of Social Work Students' Supervision and Learning Opportunities on Placement. In: *British Journal of Social Work*. Vol. 46, Nr. 7, pp. 2033-2050. ISSN 0045-3102.
- COJOCARU, Stefan, 2010. Appreciative Supervision in Social Work. New Opportunities for Changing the Social Work Practice. In: *Revista de cercetare si interventie sociala*. Roč. 29, s. 72-91. ISSN 1583-3410.
- DAVYS, Allyson Mary, MAY, Janet, BURNS Beverly a Michael O'CONNELL, 2017. Evaluating Social Work supervision. In: *Aotearoa New Zealand Social Work*. Vol. 29, Nr. 3, pp. 108-121. ISSN 2463-4131.
- ENGELBRECHT, Lambert Karel, 2013. Social Work Supervision Policies and Frameworks: Playing Notes or Making Music? In: *Social Work/Maatskaplike Werk*. Vol. 49, Nr. 4, pp. 456-468. ISSN 0037-8054.
- ENGELBRECHT, Lambert Karel, 2010. Yesterday, Today and Tomorrow: Is Social Work Supervision in South Africa Keeping up? In: *Social Work/Maatskaplike Werk*. Vol. 46, Nr. 3, pp. 324-342. ISSN 0037-8054.
- GABURA, Ján, 2018. *Supervízia v pomáhajúcich profesiách*. Nitra: UKF. ISBN 978-80-558-1260-1.
- GOTEA, Mihaela a Diana-Cristina BÓDI, 2017. Development of Professional Skills in Social Work through Programs of Educational and Support Supervision. Case Study – Hospice "House of Hope" Braşov. In: *Revista de Asistența Socială*. Vol. 16, Nr. 2, pp. 41-52. ISSN 1583-0608.
- GOULD, Nick a Mark BALDWIN, 2004. *Social Work, Critical Reflection and the Learning Organisation*. England: Ashgate. ISBN 978-0754631675.
- GRAUEL, Tim, 2002. Professional Oversight: The Neglected Histories of Supervision. In: MCMAHON, Mary a Wendy PATTON, eds. *Supervision in the Helping Professions: A Practical Approach* [online]. Frenchs Forest, NSW, Australia: Prentice Hall, pp. 3-15. [cit. 2021-12-01]. ISBN 174009-619-3.
- HAFFORD-LETCHFIELD, Trish a Ephrat HUSS, 2018. Putting You in the Picture: Using Visual Imagery in Social Work Supervision. In: *European Journal of Social Work*. Vol. 21, Nr. 3, pp. 441-453. ISSN 1369-1457.
- HAVRDOVÁ, Zuzana, 2013. Supervize. In: MATOUŠEK, Oldřich et al., eds. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, pp. 514-516. ISBN 978-80-262-0366-7.

- HAVRDOVÁ, Zuzana et al., 2011. *Kultura organizace a supervize ve vzájemném působení*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy. ISBN 978-80-87398-14-2.
- HOWARD, Fiona M., BEDDOE, Liz a Aqella MOWJOOD, 2013. Interprofessional Supervision in Social Work and Psychology in Aotearoa New Zealand. In: *Aotearoa New Zealand Social Work*. Vol. 25, Nr. 4, pp. 25-40. ISSN 2463-4131.
- IFSW, IASSW, 2014. What is Social Work? Global Definition of Social Work [online]. [cit. 2021-12-01] Available from: <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>
- JOUBERT, Lynette, HOCKING, Alison a Ralph HAMPSON, 2013. Social Work in Oncology – Managing Vicarious Trauma – The Positive Impact of Professional Supervision. In: *Social Work in Health Care*. Vol. 52, Nr. 2-3, pp. 296-310. ISSN 0098-1389.
- KADUSHIN, Alfred a Daniel HARKNESS, 2014. *Supervision in Social Work*. New York: Columbia University Press. ISBN 978-0-231-15176-4.
- KETNER, Melissa, COOPER-BOLINSKEY, Dianna a Diane VANCLEAVE, 2017. The Meaning and Value of Supervision in Social Work Field Education. In: *Field Educator Simmons School of Social Work*. Vol. 7, Nr. 2, pp. 1-18. ISSN 2165-3038.
- KLESKEŇ, Lenka, 2020. Špecifika supervízie v podmienkach väzenstva na Slovensku. In: VASKA, Ladislav a Jana VRŤOVÁ, eds. *Vedecké odpovede na aktuálne otázky supervízie v sociálnej práci* [online]. Banská Bystrica: Belianum, s. 140-152. [cit. 2021-12-01]. ISBN 978-80-5571762-3. Available from: <https://publikacie.umb.sk/publikacie-na-stiahnutie/vedecke-odpovede-na-aktualne-otazky-supervizie-v-socialnej-praci.html>
- KOLÁČKOVÁ, Jana, 2003. Supervize. In: MATOUŠEK, Oldřich et al., eds. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, pp. 349-365. ISBN 978-80-736-7502-8.
- LACHYTOVÁ, Lenka a Slávka KARKOŠKOVÁ, 2012. *Sociálne poradenstvo a supervízia ako jedna z metód zisťovania progresu v kvalite sociálnych služieb*. Prešov: Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove. ISBN 978-80-7178-548-2.
- LEVICKÁ, Jana, VASKA, Ladislav a Jana VRŤOVÁ, 2021. Historical roots of supervision in social work framed by the Anglo-American tradition. In: *Sociální práce/Sociálna práca = Czech and Slovak Social Work*. Vol. 21, Nr. 4, pp. 53-69. ISSN 1213-6204.
- LOVAŠOVÁ, Soňa, 2013. Influence of Supervision and Preventive Measures on Social Work with Aggressive Clients: A Retrospective View of the Incidence of Client Violence. In: *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research*. Vol. 3, Nr. 2, pp. 27-31. ISSN 1804-7890.
- MÁTEL, Andrej a Milan SCHAVEL, eds., 2019. *Supervize (nejen) v sociální práci a sociálních službách*. Praha: IZSV. ISBN 978-80-907489-0-3.
- MÁTEL, Andrej, 2015. Metódy sociálnej práce – uvedenie. In: MÁTEL, Andrej et al. *Teória a metódy sociálnej práce I*. Bratislava: Spoločnosť pre rozvoj sociálnej práce, pp. 257-179. ISBN 978-80-971445-6-2.
- MESSINGER, Lori, 2007. Supervision of Lesbian, Gay, and Bisexual Social Work Students by Heterosexual Field Instructors. In: *The Clinical Supervisor*. Vol. 26, Nr. 1-2, pp. 195-222. ISSN 0732-5223.
- MOHER, David et al., 2009. Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement BMJ. In: *PLOS Medicine*. Vol. 6, Nr. 7, pp. 1-8. ISSN 1549-1277.
- MORRISON, Tony, 2005. *Staff Supervision in Social Care: Making a Real Difference for Staff and Service Users*. Brighton: Pavilion. ISBN 1-84196-168-X.
- MUNSON, Carlton, 2002. *Handbook of Clinical Social Work Supervision*. Binghamton: Haworth Social Work Practice. ISBN 978-0-7890-1078-0.
- O'DONOGHUE, Kieran a Ming-sum TSUI, 2015. Social Work Supervision Research (1970-2010): The Way We Were and the Way Ahead. In: *British Journal of Social Work*. Vol. 45, Nr. 2, pp. 616-633. ISSN 0045-3102.
- O'DONOGHUE, Kieran a Ming-sum TSUI, 2012. Towards a Professional Supervision Culture: The Development of Social Work Supervision in Aotearoa

- New Zealand. In: *International Social Work*. Vol. 55, Nr. 1, pp. 5-28. ISSN 0020-8728.
- PECUKONIS, Edward, GREENO, Elizabeth, HODOROWICZ, Mary et al., 2016. Teaching Motivational Interviewing to Child Welfare Social Work Students Using Live Supervision and Standardized Clients: A Randomized Controlled Trial. In: *Journal of the Society for Social Work and Research*. Vol. 7, Nr. 3, pp. 479-505. ISSN 2334-2315.
- PIERSON, John, THOMAS, Martin, 2010. *Dictionary of Social Work*. Berkshire: Open University Press. ISBN 978-0-33-523881-1.
- RANKINE, Matt, 2019a. The Internal/External Debate: The Tensions Within Social Work Supervision. In: *Aotearoa New Zealand Social Work*. Vol. 31, Nr. 3, pp. 32-45. ISSN 2463-4131.
- RANKINE, Matt, 2019b. The 'Thinking Aloud' Process: A Way Forward in Social Work Supervision. In: *Reflective Practice*. Vol. 20, Nr. 1, pp. 97-110. ISSN 1462-3943.
- RICHARDS, Margaret, PAYNE, Chris a Annie SHEPPHERD, 1990. *Staff Supervision in Child Protection Work*. London: NISW. ISBN 978-0-7855-0072-8.
- SALTZBURG Susan, GREENE, Gilbert a Hilary DREW, 2010. Using Live Supervision in Field Education: Preparing Social Work Students for Clinical Practice. In: *Families in Society*. Vol. 91, Nr. 3, pp. 293-299. ISSN 1044-3894.
- SANDU, Antonio a Elena UNGURU, 2013. Supervision of Social Work Practice in North-Eastern Romanian Rural Areas. In: *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. Vol. 82, pp. 386-391. ISSN 1877-0428.
- SEWELL, Karen M., 2018. Social Work Supervision of Staff: A Primer and Scoping Review (2013-2017). In: *Clinical Social Work Journal*. Vol. 46, pp. 252-265. ISSN 0091-1674.
- TSUI, Ming-sum, 2005. *Social Work Supervision. Context and Concepts*. Thousand Oaks. New Delhi: Sage. ISBN 0-7619-1767-5.
- UNGURU, Elena a Antonio SANDU, 2019. Towards a Model of Supervision in Social Work Institutions in the N-E Region of Romania. In: *Postmodern Openings*. Vol. 10, Nr. 3, pp. 1-32. ISSN 2068-0236.
- UNGURU, Elena a Antonio SANDU, 2018. Normative and Institutional Frameworks for the Functioning of Supervision in Social Work. In: *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. Vol. 10, Nr. 2, pp. 69-87. ISSN 2066-7329.
- UNGURU, Elena, 2017. Particularities of the Organizational Development in Social Work Services. Supervision of Human Resources. In: *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. Vol. 9, Nr. 1, pp. 107-118. ISSN 2066-7329.
- UNGURU, Elena a Antonio SANDU, 2017. Supervision. From Administrative Control to Continuous Education and Training of Specialists in Social Work. In: *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. Vol. 9, Nr. 1, pp. 17-35. ISSN 2066-7329.
- VANDETTE, Marie-Pier a Julie GOSSELIN, 2019. Conceptual Models of Clinical Supervision Across Professions: A Scoping Review of the Professional Psychology, Social Work, Nursing, and Medicine Literature in Canada. In: *Canadian Psychology/Psychologiecanadienne*. Vol. 60, Nr. 4, pp. 302-314. ISSN 0708-5591.
- VASKA, Ladislav, BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, Alžbeta a Jana VRŤOVÁ, 2020. *Modely supervízie organizácie - výskumné reflexie*. Banská Bystrica: Belianum. ISBN 978-80-557-1806-4.
- VASKA, Ladislav. 2014. *Teoretické aspekty supervízie začínajúcich sociálnych pracovníkov*. Bratislava: Iris. ISBN 978-80-89726-23-3.
- VASKA, Ladislav a Katarína ČAVOJSKÁ, 2012. *Supervízia u začínajúcich profesionálov vo výkone sociálnej práce*. Výskumná správa. Bratislava: Iris. ISBN 978-80-89238-72-9.
- VASKA, Ladislav (2021). *Supervízia organizácie*. Banská Bystrica: Belianum. ISBN 978-80-557-1853-8.
- VITO, Rosemary, 2015. Leadership Support of Supervision in Social Work Practice Challenges and Enablers to Achieving Success. In: *Canadian Social Work Review/Revue canadienne de service social*. Vol. 32, Nr. 1-2, pp. 151-165. ISSN 0820-909X.

- VRŤOVÁ, Jana, LABÁTH, Vladimír a Ladislav VASKA, 2020. Supervízia a jej podoby z pohľadu historických reflexií. In: ŠIŇANSKÁ, Katarína a Františka PETRIKOVÁ, eds. *Čo prinieslo sociálnej práci 100 rokov? Minulé a súčasné podoby sociálnej práce* [online]. Košice: UPJŠ v Košiciach, s. 113-126. [cit. 2021-12-01]. ISBN 978-80-8152-847-7. Available from: <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2020/ff/kosicke-dni-socialnej-prace2020.pdf>
- VRŤOVÁ, Jana a Ladislav VASKA, 2020. Využitie terapeutických a poradenských prístupov v supervízii. In VASKA, Ladislav a Jana VRŤOVÁ, eds. *Vedecké odpovede na aktuálne otázky supervízie v sociálnej práci*. [online]. Banská Bystrica: Belianum, pp. 42-66. [cit. 2021-12-01]. ISBN 978-80-5571762-3. Dostupné z: <https://publikacie.umb.sk/publikacie-na-stiahnutie/vedecke-odpovede-na-aktualne-otazky-supervizie-v-socialnej-praci.html>
- WALLACE, Eliza, 2019. Ngā Aroro and Social Work Supervision. In: *Aotearoa New Zealand Social Work*. Vol. 31, Nr. 3, pp. 20-31. ISSN 2463-4131.
- WILKINS, David, 2019. Social Work Supervision in Child and Family Services: Developing a Working Theory of How and Why it Works. In: *Aotearoa New Zealand Social Work*. Vol. 31, Nr. 3, pp. 7-19. ISSN 2463-4131.
- WILKINS, David et al. 2018. Evaluating the Quality of Social Work Supervision in UK Children's Services: Comparing Self-Report and Independent Observations. In: *Clinical Social Work Journal*. Vol. 46, pp. 350-360. ISSN 0091-1674.
- WILKINS, David, LYNCH, Amy a Vivi ANTONOPOULOU, 2018. A Golden Thread? The Relationship Between Supervision, Practice, and Family Engagement in Child and Family Social Work. In: *Child and Family Social Work*. Vol. 23, Nr. 3, pp. 494-503. ISSN 1365-2206.
- WILKINS, David, FORRESTER, Donald a Louise GRANT, 2017. What Happens in Child and Family Social Work Supervision? In: *Child and Family Social Work*. Vol. 22, Nr. 2, pp. 942-951. ISSN 1365-2206.
- WILKINS, David, 2017a. "Does Reflective Supervision Have a Future in English Local Authority Child and Family Social Work?" In: *Journal of Children's Services*. Vol. 12, Nr. (2-3), pp. 164-173. ISSN 1746-6660.
- WILKINS, David, 2017b. How is Supervision Recorded in Child and Family Social Work? An Analysis of 244 Written Records of Formal Supervision. In: *Child and Family Social Work*. Vol. 22, Nr. 3, pp. 1130-1140. ISSN 1365-2206.
- ZAHAV, Ronit Reuven Even, et al., 2020. Supervision Satisfaction Among Social Work Students in Israel: Supervision Components, Peer Support, and Trauma-Related Factors. In: *Research of Social Work Practice*. Vol. 30, Nr. 8, pp. 1-11. ISSN 1049-7315.
- ZUCHOWSKI, Ines, 2016. Getting to Know the Context: The Complexities of Providing Off-Site Supervision in Social Work Practice Learning. In: *The British Journal of Social Work*. Vol. 46, Nr. 2, pp. 409-426. ISSN 1468-263X.

Kontaktné údaje

doc. PhDr. Alžbeta Brozmanová

Gregorová, PhD.

doc. PhDr. Ladislav Vaska, PhD.

PhDr. Jana Vrťová

Katedra sociálnej práce, Pedagogická

fakulta, Univerzita Mateja Bela

Email: alzbeta.gregorova@umb.sk

Email: ladislav.vaska@umb.sk

Email: jana.vrtova@umb.sk

LONG-TERM CARE FOR PERSONS IN CARE NEEDS FROM THE PERSPECTIVE OF PUBLIC INTEREST

*DLHODOBÁ STAROSTLIVOSŤ O OSOBY V OPATROVACÍCH POTREBÁCH Z
POHLADU VEREJNÉHO ZÁUJMU*

Kvetoslava REPKOVÁ

ABSTRAKT

Autorka zameriava svoju pozornosť na inštitucionálny rámec dlhodobej starostlivosti o osoby v núdzi na Slovensku. Inštitucionálny rámec obsiahnutý okrem iného v oficiálnych dokumentoch (stratégie, programy, akčné plány) je prezentovaný ako referenčný rámec pre prax sociálnej práce. Vychádza z *Healyho dynamického prístupu* a dokumentom pripisuje sprostredkovateľskú pozíciu, keďže sú výstupmi interakcií a rokovaní medzi relevantnými aktérmi na jednej strane a slúžia ako referenčný rámec (vstupy) pre prax sociálnej práce, ktorý overuje relevantnosť dokumentov na druhej strane. Analyzované sú najnovšie národné dokumenty schválené v rokoch 2020-2021, ktoré sa explicitne venujú oblasti dlhodobej starostlivosti, s cieľom identifikovať hlavné ideologické perspektívy prístupu k dlhodobej starostlivosti. Okrem toho je uvedená štruktúra súvisiacich politických záväzkov v tejto oblasti na veľmi blízku budúcnosť. Na záver sú uvedené krátke poznámky o možných kolíziách medzi inštitucionálnym rámcom a praxou sociálnej práce v tejto oblasti z pohľadu kritickej sociálnej práce.

Kľúčové slová: Dlhodobá starostlivosť. Verejný záujem. Inštitucionálny rámec. Dokumenty. Sociálna práca.

ABSTRACT

The author focuses her attention on the institutional framework of long-term care for persons in care needs in Slovakia. The institutional framework being contained, besides of others, in official documents (strategies, programs, action plans) is presented as the term of reference for practice of social work. She draws on *Healy's dynamic approach* and to the documents attributes a mediating position as they are the outputs of interactions and negotiations between relevant actors, on one hand, and serve as the reference framework (inputs) for social work practice, which verifies relevance of documents, on another hand. The latest national documents approved in years 2020-2021, which explicitly address the area of long-term care, are analysed in order to identify the main ideological perspectives how the long-term care is approached. Moreover, the structure of related political commitments in this field for a very near future is presented. Finally, brief remarks are made on the potential collisions between the institutional framework and social work practice in this field from a view of critical social work.

Key words: Long-term care. Public interest. Institutional framework. Documents. Social work.

Introduction

Long-term care is defined „... as a range of services needed for persons who are dependent on help with basic ADL. This central personal care component is frequently provided in combination with help with basic medical services such as help with wound dressing, pain management,

medication, health monitoring, prevention, rehabilitation or services of palliative care“ (OECD 2005 p. 17). According the Principle 19 of the European Pillar of Social Rights, „... everyone has the right to affordable long-term care services of good quality, in particular home-care and community-based services“ (EC 2017). Leichsenring, Billings,

Nies (2013) highlighted systemic perspective in approaching long-term care (hereinafter only „LTC“) when they integrated into the LTC system such interrelated issues as the LTC identity, policy and governance, pathways and processes, management and leadership, organisation structures, as well as means and resources in and for this interventional field. Symposium reflects on the systemic approach when the LTC for persons in care needs is considered to be a public interest which is determined (constructed) by a wider contextual framework, namely by political, economical, societal, ethical, ethnographic and geographical factors. Such conceptualization inspires to pay an attention to the institutional national context, in which the perception of LTC as a public interest is embodied. We will pay particular attention to the latest national documents approved in years 2020-2021 in which the LTC is recognised as a priority of public policy with multiplier goals, e.g. to create conditions for the protection of human rights of the LTC actors (those who are in LTC needs as well as those who provide care on a formal and informal basis); to promote their social inclusion and quality of their lives; at the same time, to address challenges of the demographic developments, all within the framework of sustainable goals (UN 2015). The thematic focus also reflects that just before launching the symposium the Slovak Government approved a unique document entitled *Strategy of Long-term Care in the Slovak Republic. Integrated Social and Health care* (MPSVR SR 2021). The examination of LTC institutional framework is relevant to the professional interests of social work because it conditions the constructing social work at the systemic level, with direct or indirect impacts on practical organisation and performance of social work.

2. Theoretical backgrounds

Taken into account a relevance for social work the paper builds upon selected theoretical pillars. First of them is a public interest which can be defined as a fundamental criterion for establishing the legitimation of power (Méthot 2003). To act in the public interest means to act legally (on the basis of entrusted power), but also

legitimately, meant on the basis of moral legitimacy (Stachoň 2017). Public interest depends on a successful social and political debate with an aim to reach some consensus on values and actions (Méthot 2003) and bring benefit to all or most of those concerned. Related theoretical pillar lies in a recognition of LTC as public interest. The main reasons why the LTC is considered to be an important public interest remain the same in the long run. According Triantafillou, Naiditch, Repkova et al. (2011) it is mainly a changing perception of care which is impacted by many contributory factors, as follows:

- demographic changes and the rising need for care (e. g. *Europe's ageing society; ageing of informal carers; gender differences in life expectancy*);
- changes in social structures (e. g. ageing viewed mainly as a negative phenomenon; informal care as a gender issue; caring as a family matter);
- users empowerment and privatisation (e. g. creation of service 'demand' from older persons and their families' side; request for quality of formal services);
- economic changes (e. g. growing income inequalities and their consequences for meeting care needs; needs for complementary policy to harmonise paid employment and caring tasks).

Méthot (2003) highlights application of the participatory culture with a special reference to the LTC field as it enables adopting agreement on sustainable values, goals and strategies for the implementation of programs and actions leading to fulfilling of the LTC goals and interests of target groups. The results of such agreement are contained in the adopted official documents and corresponding legislation. This constructivist approach to LTC as a public interest shifts the theoretical framework of the paper towards another theoretical pillar that deals with the professional interests of social work, in general (Repkova 2016), and in the field of LTC, in particular. It is a socio-constructivist interpretation of social work. It draws e.g. from Payne's approach (2014) of three arenas how social work is constructed in the area of social services. On the system level, it is the political-social-

ideological arena, in which social and political debate forms policy that guides social service providers and/or other organisations in their purposes and actions. According Healy (2014) it is an institutional context of social work that provides the term of reference for social work practice. The institutional context refers to laws and documents, including the laws governing the regulation of professional social work, public and organisational policies. It arises on a basis of debates and negotiations among actors with an aim to reach consistency between the institutional context, formal professional base and individual framework for social work practice. The paper theoretically responds also to the integrated concept of social work in LTC area, which we dealt intensively and comprehensively in the previous works (Repková 2011). We assumed that the application of integrated perspective of social work in the LTC field is crucial due to the integrated recognition of LTC as a socio-political priority on both international and national scene. As integrated were considered also the LTC target groups and all actors engaged in this interventional field (persons in care needs, informal carers, caring professionals, LTC service providers, LTC funders, civic society initiatives, etc.). The integrated concept corresponds with what Leichsenring, Billings, Nies (2013) titled as systemic perspective in approaching LTC.

Healy (2014) developed an approach how to capture links between all theoretical factors that determine designing the purpose of social work in any interventional area, including LTC. The author presented dynamic approach/model in which are the institutional context, formal professional base of social work, needs and expectations of service users and their communities as well as an individual framework for practice (cf. of Payne's constructivist interpretation of social work) in permanent interactions and negotiations. Based on Healy's dynamic model, we can assign to relevant legislation, official documents and regulations a position where they are considered as outputs of interactions between all factors and actors operating in the LTC system, from one side, and serve as inputs (initial reference framework) for practical

interventions, from another side. Helping practice verifies the relevance of the documents and, if necessary, provides incentives for their improvements and change.

3. Methodology

For the purposes of the paper, we used a qualitative methodology, namely the study of relevant documents focused on LTC in Slovakia. Applying the abovementioned theoretical pillars this research question was addressed: Which current documents form the basic institutional framework of LTC in Slovakia and from what perspectives (optics) is the LTC approached in the documents? The identification of perspectives is important for current and future purposing of social work interventions in LTC area. And, vice versa, it is important to make possible that practical social work interventions influence existing institutional context (framework) of LTC and bring incentives for its improvements.

4. Documents, perspectives and political commitments in ltc field

The LTC agenda is addressed explicitly in couple of the latest national documents, namely:

- Vision and Strategy of Slovakia Development up to 2030 – *Long-term Strategy for Sustainable Development – Slovakia 2030* (December 2020);
- *Memorandum of the Slovak Government 2021-2024* (April 2021);
- *National Strategy on Deinstitutionalisation of the System of Social Services and Foster Care* (March 2021);
- *National Program on Development of Living Conditions of Persons with Disabilities 2021- 2030* (March 2021);
- *National Priorities on Development of Social Services 2021-2030* (March 2021);
- *Recovery and Resilience Plan of Slovakia* (Component 13; April 2021);
- *Strategy on Long-term Care in the Slovak Republic. Integrated Social and Health Care* (September 2021).
- *National Program on Active Ageing 2021-2030* (work in progress).

From an ideological point of view, in the documents two core (superior) pe-

rspectives how LTC is approached are identifiable.

First of them is an individual perspective from which LTC is approached as a human-rights issue, needs of care dependent persons are addressed mainly from the human-rights perspective. According the LTC Strategy, LTC is defined as „... all activities that are delivered with an aim to ensure, that all persons with serious or permanent loss of abilities, or persons in such risk can maintain such level of their functional abilities that corresponds with their basic rights, freedoms and dignity“ (MPSVR SR 2021, p. 6). The LTC vision, goals and all planned measures and actions are interlinked with this human-rights perspective. Efforts will be focused on strengthening the human dignity of persons in care needs and their carers; delivering social and health care of an adequate level; elimination of insecurity in situations of helplessness and disease, promotion of people's safety; timely and comprehensive needs-assessment of persons in care needs in order to satisfied their needs; empowerment of persons in care needs and their families; increasing readiness of social and health care providers to provide care at an adequate level; guaranteeing quality of the LTC services including setting-up conditions for systematic quality evaluation.

Another is the societal perspective derived from sustainable goals and challenges related to demographic changes. In the document Slovakia 2030 the LTC is centrally conceptualised as a sustainability issue. Protection of human and environmental resources as well as their further development are recognised as a superior public interest in which strengthening the resilience of the state and society is possible through, beside others, „... better management of long-term ill people and applying of appropriate forms of long-term, follow-up and palliative health care and community-based rehabilitation“ (MF SR, 2020, p. 19).

How is this twin-track approach (cf. UNECE 2021) in which are interlinked both individual and societal interests, respectively human-rights and sustainability perspectives, displayed in the detailed political commitments? What needs to be done to transform the general political ideology in LTC field into a real institutional

framework for actions? Based on the analysis we identified certain prominent aspects (commitments) addressed to build-up the LTC system that have been emerging across all analysed documents, namely:

Integration (to establish system of integrated social and health care; combination of long-term, follow-up and palliative care, and community-based rehabilitation; increasing accessibility of LTC for persons in care needs; adoption of respective LTC legislation).

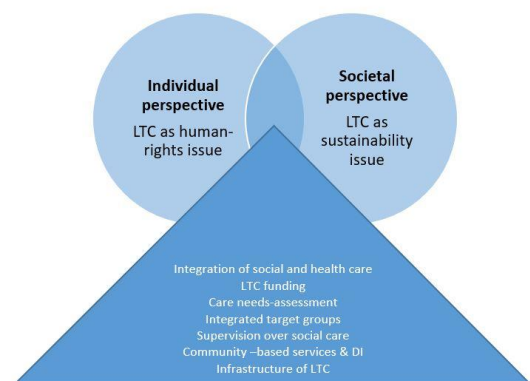
Reform on funding LTC (new conception and system of the LTC funding; individual budget to cover costs related to a person's care needs). Reform of care needs-assessment (setting-up a unified system of care needs-assessment for both, services-in-cash and services-in-kind; interlinks between care-needs assessment outputs with other interventions focused on social inclusion of persons with disabilities – e.g. early intervention, work rehabilitation, personal assistance, education, etc.). Integrated target groups (enhancing quality of life for persons in care needs; provision of methodical support to informal carers; better working conditions for social workers performing care needs-assessment; better working conditions for professional staff of the LTC service providers).

Reform on supervision over social care (the LTC services recognised as a mean to enhance quality of life for both persons in care needs and those caring for them; setting-up an independent authority to ensure supervision over provision and quality of formal social services; supervision over informal care; supervision over health care provided in social services). Community-based services and deinstitutionalisation (preference for home and community care; psycho-social centres as a new type of community-based social service; continued deinstitutionalisation of the large-sized service providers).

Infrastructure of LTC (digitalisation of care needs-assessment system; new Informational system of social services). Based on our analysis we drafted scheme on institutional framework for the LTC area in which the ideological pillars are combined with more specified political commitments addressed to a very close future (up to

2025, respectively 2030). Framework is illustrated in figure 1.

Figure 1: Institutional Framework of the LTC

Source: author

5. Discussion and conclusions

Based on analysis of the relevant national documents approved in years 2020-2021 we drafted the institutional framework for the LTC area. The institutional framework was considered to be an ideological and thematic "picture" of how national authorities approach LTC as public interest. Due to the limited scope of the paper, we presented the documents in short rather than in detail. Our main aim was to identify core ideological lines on which the LTC is built (twin-track approach), and subsequently, to focus on the structure of political commitments through which the identified ideological lines should be fulfilled in the near future.

The adopted documents indicate comprehensive and ambitious intentions of the national authorities to establish an effective system of LTC, from which all stakeholders could be prospering, namely: persons in care needs, formal and informal caregivers, LTC service providers and their staff, communities, society as a whole (cf. Repková 2011), all in terms of requirements for sustainable development. The documents outline not only the ideological foundations of the future LTC system (human-rights and sustainability), but also the effort for its systemic complexity (integrated social, health and palliative care), including the complexity of aspects that will need to be addressed (target groups, financing, competencies, working

conditions, supervision and quality of LTC services, information system).

With regards to the professional interests of social work, the analysis pointed out the new opportunities for professional involvement of social workers. They should be engaged in performing of the reconceptualised social assessment (care needs-assessment) for the purposes to provide persons in care needs with the LTC interventions; delivering of a wide range of the LTC community services, including new types of social services (e.g. psychosocial centre). Promising are also new intentions for more effective supervision over delivering LTC services, support for LTC organisations in provision of services of a high quality, as well as the organisational and methodological support for quality evaluators. Particular attention will be paid to support for informal carers, including assessment of the quality of their care provided at home, which has not yet been the subject of a more systematic interest.

However, at present no detailed information is available on how these policy intentions and commitments will be implemented in helping practice, how the content-based and organizational rules will be set-up for performing social work in the LTC system. Also information on an extent and a way how the representatives of social work or other helping disciplines have been involved to influence the formation and final texts of the determining documents, is not publicly available. Therefore, we cannot responsibly conclude whether the latest LTC institutional framework has been formulated on the basis of a participatory political culture, whether documents have been subject of a wider social and professional dialogue and negotiation (cf. Healy 2021) what is considered as a condition for successful defining of any public interest, particularly in reference to LTC field (cf. Méthot 2003). Due to all mentioned reasons, the privileged focus of the paper "only" on institutional issues may lead to some conflicting perception as a knowledge of the institutional and legal LTC framework is not sufficient to know more how it will be enforced to address needs of the LTC actors, especially needs of care-dependent persons (cf. Janebová 2019). Representatives of critical social work even

emphasize that institutional frameworks (laws, other regulations, official documents) can be counterproductive and adversarial for helping practice (cf. Healy 2001) especially in neoliberal conditions; that they can contribute to the end of the professional autonomy of social workers (cf. Janebová 2021) or can weaken the professional identity of social work as such (cf. Levická, 2015).

We believe, that human rights and sustainability perspectives, which were identified as leading ideological foundations of the latest LTC institutional framework in Slovakia, are solid basis for dealing with possible collisions between this general framework, on one side, and the specified professional interests and opportunities for social work in this field, on another side.

Bibliography

- EC. 2017. *The European Pillar of Social Rights in 20 Principles*. [online] [cit. 2021-10-20]. Available from: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_en
- HEALY, Karen. 2014. *Social Work Theories in Context. 2nd Edition*. London: Palgrave Macmillan. ISBN 978-1-137-02424-4.
- HEALY, Karen. 2001. Reinventing Critical Social Work: Challenges from Practice, Context and Postmodernism. In: *Critical Social Work*. Vol. 2, No. 1. 1543-9372 (Online)
- JANEBOVÁ, Jitka. 2021. Otázka profesionalizace sociální práce. Sen o prestiži by měl být nahrazen závazkem k utlačovaným. In: *Sociální práce / Sociální práce*. Roč. 21, č. 2, s. 76-93. ISSN 1213-6204.
- JANEBOVÁ, Jitka. 2019. Jak řešit kolize mezi praxí sociální práce a právem. In: *Sociální práce / Sociální práce*. Roč. 19, č. 5, s. 87-103. ISSN 1213-6204.
- LEICHSENRING, Kai, BILLINGS, Jenny, NIES, Henk (eds.). 2013. *Long-Term Care in Europe. Improving Policy and Practice*. London: Palgrave Macmillan. ISBN 978-1-137-03233-1.
- LEVICKÁ, Jana a kol. 2015. *Identita sociálnej práce*. Trnava: TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS. ISBN 978-80-8082-872-1.
- MÉTHOT, Jean-François. 2003. *How to Define Public Interest?* Ottawa: Saint Paul University.
- MF SR. *Plán obnovy. Cestovná mapa k lepšiemu Slovensku*. [online] [cit. 2021-10-10]. Available from: https://www.mfsr.sk/files/archiv/1/Plan_obnovy_a_odolnosti.pdf
- MIRRI SR. *Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja SR – Slovensko 2030*. [online] [cit. 2021-10-07]. Available from: <https://www-mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2021/01/Slovensko-2030.pdf>
- MPSVR SR. 2021. *Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021-2030*. [online] [cit. 2021-10-07].
- MPSVR SR. 2021. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030. [online] [cit. 2021-10-07]. Available from: MPSVR SR. 2021. *Národný program aktívneho starnutia na roky 2021-2030*. Work in progress.
- MPSVR SR. 2021. Národná stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti. [online] [cit. 2021-10-07]. Available from: MPSVR SR. *Stratégia dlhodobej starostlivosti v Slovenskej republike. Integrovaná sociálno-zdravotná starostlivosť*. [online] [cit. 2021-10-28]. Available from: <https://www.employment.gov.sk/files/sk/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/strategia-dlhodobej-starostlivosti-sr/strategia-dlhodobej-starostlivosti-sr-sept-2021.pdf>
- OECD. 2005. *Long-term Care for Older People*. Paris: OECD Publications. ISBN 92-64-00848-9.
- PAYNE, Malcolm, 2014. *Modern Social Work Theory. 4th Edition*. London: Palgrave Macmillan. ISBN 9781137406033.
- REPKOVÁ, Kvetoslava, 2016. *Legitimita a pramene sociálnych intervencií v kontexte sociálnej práce. Vysokoškolská učebnica*. Prešov: PU v Prešove. [online] [cit. 2021-10-7]. Available from: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Repkova2>

REP KOVÁ, Kvetoslava, 2011. *Dlhodobá starostlivosť v kontexte integrovanej sociálnej práce*. Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny. ISBN 978-80-7138-132-7.

STACHOŇ, Marek. 2017. Verejný záujem. In: BALOGOVÁ, Beáta a Eva ŽIAKOVÁ (eds.). *Vademecum sociálnej práce. Terminologický slovník*. Košice: FF UPJŠ v Košiciach, s. 332-333. ISBN 978-80-8152-483-7.

UNECE. 2021. *Guidelines for Mainstreaming Ageing*. [online] [cit. 2021-10-11]. Available from: https://unece.org/sites/default/files/2021-03/ECE-WG.1-37_Guidelines_for-Mainstreaming_Ageing_1.pdf

Úrad vlády SR. 2021. *Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2021-2024*.

[online] [cit. 2020-10-10]. Available from:

<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=494677>

UN. 2015. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. [online] [cit. 2020-10-12]. Available from: <https://sdgs.un.org/2030agenda>

Kontaktné údaje

Prof. PhDr. Kvetoslava Repková, CSc.

Inštitút pre výskum práce a rodiny v Bratislave

Inštitút edukológie a sociálnej práce

Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove

Email: kvetoslava.repkova@unipo.sk

THE NEED TO IMPLEMENT THE EDUCATIONAL PROCESS OF SENIORS WITH HEALTH DISADVANTAGES LIVING IN RESIDENTIAL CONDITIONS

POTREBA IMPLEMENTÁCIE PROCESU VZDELÁVANIA SENIOROV SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM ŽIJÚCICH V BYTOVÝCH PODMIENKACH

Andrea KOVÁČOVÁ

ABSTRAKT

Príspevok apeluje na hĺbkovú implementáciu procesu edukácie seniorov v zariadeniach sociálnych služieb a vyzdvihuje jeho potrebu vplývajúcu na zvyšovanie kvality nielen poskytovania sociálnych služieb ale aj života seniorov v týchto rezidenčných podmienkach. Prináša sprostredkované súčasné dianie, ktoré odráža kvalitu poskytovania edukačnej intervencie profesionálmi pracujúcimi v sociálnych zariadeniach. Objasňuje možnosti a vplyvy odborného využívania rôznych nefarmakologických edukačno-aktivizačných programov pri práci so seniormi so zdravotným znevýhodnením.

Kľúčové slová: Aktívna staroba. Etablovanie odbornej sociálno-edukačnej starostlivosti. Aktuálna inštitucionálna starostlivosť. Edukačné a aktivizačné programy. Kvalita života seniorov.

ABSTRACT

The document appeals to the in-depth implementation of the process of education of seniors in social services facilities and highlights its need to increase the quality not only of the provision of social services but also the life of seniors in these residential conditions. It brings mediated current events that reflect the quality of the provision of educational intervention by professionals working in social facilities. It clarifies the possibilities and effects of professional use of various non-pharmacological educational-activation programs in working with seniors with disabilities.

Key words: Active old age. The established professional socio-educational care. Current institutional care. Educational and activation programs. Quality of life of seniors.

INTRODUCTION

This paper intends to discuss the need to implement vocational education programs for seniors living in residential conditions. The controversy is met with examples from practice that point to the relevance of providing educational-activation programs within social services from a quality view, which inevitably connects to the requirement for the subsequent

establishment and deeper professionalisation in this field.

1. Active ageing as a modern phenomenon

Active ageing. This concept is currently receiving much attention. Active ageing was defined in more detail by the World Health Organisation in the late 1990s and has only come into the European spotlight in the 21st century. Population ageing as a global parameter has an increasing tendency wo-

worldwide. The percentage increase in the number of older people, reflecting absolute or relative ageing, brings along the typical concomitant decline in fertility or mortality. At the same time, it is also possible to see the rising curve in the increase in life expectancy or the number of very old people in the population. We present the above-mentioned demographic forecasts because we consider them to be a significant factor in the social sphere, as it is possible to predict the direction in which the social functioning of Slovakia will take. It provides opportunities to take preventive measures to eliminate possible risks. We agree with Hegyi (2012) that active ageing is a process that improves the quality of life based on health, safety and participation. For these reasons, it is essential to provide older people or seniors with a stimulating environment to maintain the level of their mental or physical abilities, respond to their individual needs, and create the conditions to improve and facilitate their lives. Jedličková (2014) joins the controversy, and she considers the attitudes of the current society towards seniors as not very favourable and representing, for example, fears, lack of appreciation of seniors, ageism or other negative perceptions of everything that belongs to old age itself.

Dvořáčková (2012) also points to the overall need for support for seniors. She mentions, for example, the link through e.g. enabling environment, which promotes the idea of active ageing, and supports seniors in carrying out the activities they used to do at a younger age, of course, given their capacity for independence.

Stuart-Hamilton (Hrozenská et al. 2008) in 1999 expressed concern with the term 'demographic time bomb', which included the hypothesis that the growth of an ageing population would place an enormous financial burden on the 21st-century economy. The truth is that Europe only started to pay much attention to active ageing and an overall healthy approach to life at the beginning of the 21st century. The ageing of the population carries a considerable burden, and it is the responsibility of the state to prepare for this situation using the Action plans for the development of social services in given

regional areas. Currently, the action plans include active ageing, which creates opportunities for people to further personal development, e.g. further study at universities of the third age.

Active ageing opportunities are fundamental as they create opportunities for seniors to live a life of psychological well-being and active participation in social events following their desires, abilities, responding to their individual needs (Tokovská and Šolcová 2014). Moreover, it is crucial to develop the entire residential care providing social services on such an individual approach directed to the client. It also includes various activation-educational programs aimed at developing or maintaining the personal potential of seniors.

It is the tools of geragogy, among which Határ (2014) ranks self-education, self-formation, counselling or training, that have a significant impact on the personal progress of seniors. Education itself is a lifelong process bringing with it the potential of one of the most effective tools for systematic education in the pursuit of building a knowledge-based society. In this context, we share the need to build a knowledge-based society in all its complexity. For this reason, it is crucial to support targeted senior education, relying on various institutions, entities or professions. The most adequate is the field of andragogy, which, in agreement with the author, points to the necessity of education in society and its quality mediation by qualified andragogical workers.

2. Implementation of the process of education of seniors with health disadvantages

The educational process is not time-limited. It occurs in parallel with the passage of life, whether we are talking about a child, a person in adulthood or a senior citizen. Čornaničová (2011) also confirms its necessity. She believes that in addition to belonging to the essential activities in a person's life, the process of education is also necessary from the perspective of social changes, which consider education with a temporal definition as insufficient.

It is possible to support this view by the historical trace of the emergence of the need

for specialised education for seniors. In the 1970s, the first University of the Third Age in France answered this need. If we look at the issue from a global perspective, many economically developed countries are drawing attention to it by organising various courses or seminars of a preventive nature. Their content design tries to bring a kind of preparation for the last stage of life, thereby minimising the risk of developing pathological forms of the ageing process (Čornaničová 1998). Already here, it is worth noting the need for education as prevention and the very hint of the beginning of the adaptation process to the very last period of a person's life, which is nowadays immensely important.

At the beginning of the 1990s, senior education naturally belonged to society and had a broad institutional background. In this period, the focus was on pro-senior education, which has evolved considerably from education focused on healthy lifestyles, senior education capturing the need to meet educational needs according to individual interests, education in the employment of workers over fifty, quality of life in advanced old age or education for the sake of the seniors themselves, the so-called pro-senior education. Although nowadays education within the natural environment or residential care is considered natural and downright necessary, there are claims that question its importance or its very potential (Határ 2014).

In the abundance of literature or actual practice, we encounter claims made by various authors or experts concerning the controversy of education concerning social service recipients. The terminology "Education" relates to the meaning of "training or education", often based on the context of different approaches in working with social service recipients. These approaches declare that an adult or a senior is not educated, and the education itself is based on the approach of care for social service recipients only marginally. The other side leans towards implementing educational approaches towards senior clients whose permissibility limit is very fragile.

Šerák (2009) defines senior education within adulthood, while the field of leisure education also complements it since the

essence of its character is voluntary, leisure intention, and taking into account seniors' individual needs. The author stresses the need to view senior education not only in the context of leisure activities but also in the context of further deepening the awareness of seniors. He supports it by the changing demographic situation mentioned above, which focuses on the increasing integration of seniors in the workforce. He also highlighted the need to anchor educational activities within the expertise of andragogy as a profession, which is shared not only by us but also by other authors (Határ 2016; Jedličková 2014). In practice, we dare to state that an essential parameter in the selection of the nature of the education of the elderly is their health condition and the level of cognitive abilities. Figuratively, in the institutionalised care of the elderly these factors determine the legal degree of dependence on social services or their health condition, preserved abilities and skills.

In a brief historical cross-section of the establishment of social-educational care for seniors, this approach has undergone different phases of development. In the early days, charitable activities represented the only form of social care assistance for disadvantaged people for a long time. They also provided it when the municipality or the state lent a helping hand in the care (Haškovcová 2010). This participation of public authorities is still involved in providing social services today, and the progress itself is unquestionable. With the increase in the number of people dependent on the hitherto primary system of social care provision, the urgent need for its further development grew. The redirection of care for people in need of social assistance and its embedding in the family environment is still a topical issue today. Jedličková (2014) dealt with the significance of pro-senior and pre-senior education in the context of family and intergenerational relations. In her publication, she defined her research conducted in the context of the area under discussion in more detail.

Subsequently, there was a need for institutionalisation, which took shape and went through several periods of

development that brought social care provision to its present form and quality. The quality of social service provision depends on the empathetic capture and fulfilment of the needs of the elderly. According to the American psychologist Abraham Harold Maslow, human needs are hierarchically ordered. Soudková and Málíková (Tokovská 2014) supplemented the overall pyramid of needs with the cognitive need and above it the aesthetic need. They both are below the top of self-realisation.

To a large extent, we can see the cause in the insufficient legislative support of senior education in society's educational system and the perceived need for better professionalisation through professional and sufficiently qualified (social) andragogues. Professional social-educational work with seniors stems from respecting these needs, which is not a reality in many social institutions in terms of practice. The often argued reason for its slow establishment is the high age of the clients placed in social institutions and the general perception of their acceptance into care within society. Humanity is constantly dealing with the notion that social care facilities for the elderly are places where seniors have come to live out their lives, and this optic persists to this day. Határ (2014) confirmed this perception of institutional care for the elderly by his research, which yielded confirming views of respondents attending eighth-grade elementary schools from different regions of Slovakia whose grandparents currently reside in a segregated dwelling, while not sharing multigenerational families and also not being placed in a social care facility. The research focused on the current "dying out" of multigenerational families. The research investigation revealed that the respondents' possible care for their parents in a family setting would be more prevalent than social facility conditions. An overwhelming majority of respondents (approximately 95%) agreed on the possibility that they would care for their parents in a home setting. They mentioned reasons for their decision such as gratitude for all they do for them; fear of feeling alone in a facility; unfamiliar surroundings in which they would find

themselves; strangers caring for their parents; the prevailing view that home is best; and others.

3. The need for further professionalisation of social and educational care for seniors arising from current practice

Regarding the quality of social service provision, many social care facilities focus primarily on meeting their clients' physiological needs and providing nursing care and health care. Thus, social care facilities become more of a hospital environment, and social-educational activities remain at the bottom of the ladder of activities provided, or they perceive them as leisure activities. In agreement with Professor Határ (2014) and the practice itself, we dare to say that andragogues point out the need to perceive a person with a disability in all its broad spectrum rightly since the overall care provided depends on it. Social workers also share this view because they are the inherent implementers of the mentioned leisure programs.

The current monitoring of the level of provision of educational intervention by professionals working in social institutions in terms of quality yielded the following findings:

- Practice shows that an essential parameter in the selection of the nature of the education of the elderly is their health condition and the level of cognitive abilities, which more profoundly defines the legal degree of dependence on social services, or the health condition of the elderly, their preserved abilities and skills.
- The need to anchor educational activities within the expertise of andragogy as a profession. To a large extent, we can see the cause in the insufficient legislative support of senior education in society's educational system and the perceived need for better professionalisation through professional and sufficiently qualified (social) andragogues.
- Nowadays, the often argued reason for its slow establishment is the high age of the clients placed in social institutions and the general perception of their acceptance into care within society.

When a person becomes dependent on the care of others, he or she goes to the unfamiliar environment of a social institution. Physical abilities weaken with age, but spiritual, intellectual and interest aspects persist and create room for the attention of professionals. Čornaničová (2011) sees the most crucial stage in the educational process for seniors in the proper preparation stage for old age. The adaptation process to the last phase of life is fundamental. Its neglect can cause serious health consequences. Therefore, we endorse the opinion of various experts who think that appropriately chosen educational programmes that are sufficiently stimulating improve seniors' intellectual abilities and physical and mental health. Šerák (2009) considers the primary goal of educational action of andragogues to be the maintenance of physical and intellectual abilities that would ensure the overall improvement of the quality of life of the ageing population.

From the andragogical point of view, it is about education itself and activation, animation, or professional counselling. In institutional care, the employees most often provide activation activities when working with seniors with various health disadvantages or mental illnesses, which are precisely specified. Čornaničová (2011) and Jedličková (2014) consider one of the essential stages in the educational process aimed at seniors to be precisely the stage aimed at adaptation to old age. The adaptation process to the last phase of life is fundamental. Its neglect can cause serious health consequences.

Seniors' education is a very particular activity, requiring a specific work of (social) andragogues, special educators, social workers. Seniors form a specific target subgroup of educational activities aimed at adults, whose typical character specifics influence the educational focus and direction of the actual or potential group. These more demanding specificities of the target group and their psychological changes require a qualified approach of professional staff who will empathically, sensitively and flexibly create space not only for feedback but, above all, for self-

realisation. Educational and activation programs must consider fulfilling needs in the bio-psycho-social-spiritual area of life. It is also necessary that they take place based on the voluntariness of seniors or recipients of social services in their decision to participate (Balogová 2009; Ondráková et al. 2012).

Concerning the quality of social service provision and the performance of social work, we consider it necessary to mention and at the same time agree with Balogová (2011), who states that we are currently facing the establishment of specific forms of social work, which certainly includes clinical social work. She argues that in order to achieve a mutual symbiosis in social work between a theory with an emphasis on practice, a methodological definition of the basic framework of clinical social work, oriented to the social case diagnosed with dementia, Alzheimer's, Parkinson's, schizophrenia and other mental illnesses, is essential. The work of social workers with these types of clients, as mentioned above, requires a specific professional (clinical) approach of the social worker who carries out activation – educational - therapeutic programs oriented to seniors with different health disadvantages.

In practice, educational and activation programs overlap when working with seniors.

- We offer an incentive-rich environment as part of the activation. Its priority is to prevent passivity in seniors. Activation can be carried out in groups or individually. The advantage of individual activation is that specific exercises correspond to the clients' needs.
- We attach great importance to appropriately chosen communication with the senior. Inadequately tailored professional communication towards seniors can irritate them, causing their non-participation in educational-activation programs.
- In social service institutions, these educational-activation programs are mainly implemented by social workers, who often do not complete the relevant educational or certification modules, as the university studies of social work do

not include these activation programs aimed (not only) at the elderly.

- The social worker (clinical social worker)/social andragogue or the implementer of activation-educational activities should carefully consider and adapt the difficulty of the tasks or stimuli to the still preserved abilities of the clients to make the activation meaningful.
- There is a risk not only of ineffective application of proven methods and techniques but above all the risk of consequences of professionals' unprofessionalism manifested in clients, e.g. deterioration of their health condition.

The principle of professionally performed activation is that it is not essential where the andragogue / social worker (clinical social worker) wants the person in the process of education and stimulation wants to have, but it is crucial where he/she feels himself/ herself to be. Such an appropriately chosen form of educational or socio-cultural activities keeps the seniors in the stage of active old age. Határ (2008) provides a division of activations that use educational activities and that take place through formal, non-formal or informal education. A university or third age academy and other educational institutions represent formal education. Non-formal education has a cultural and residential character in these kinds of facilities. Informal education is the process of learning through unconscious activities based on life experience.

Recommendations for practice:

The use of the senior's life experience (biography).

- Life experiences can make used educational methods more effective.
- Seniors' education should respond flexibly to their changing needs, bringing changes in different areas of life and health (health anamnesis).
- The educational process itself should provide seniors with a solution to the various problem situations they have encountered, thereby improving the quality of their lives.
- In addition, educational and activation programs have a preventive effect on

the emergence of social isolation from the social perception perspective.

- Fulfilling needs or gaining self-confidence represent intrinsic motives for seniors' educational activities, which also positively affects the quality of their lives.

We see great importance in using the seniors' acquired experience in their education. In particular, it is about the experiences that seniors (adults) have acquired during the various social roles they have played during their lives. Such life experiences can make educational and activation methods more efficient and deepen their impact.

For the use of non-pharmacological-activation-educational approaches when working with seniors in residential conditions, we state the importance of adhering to the following steps).

1. Importance of knowing the Biography of the Beneficiary (Senior).
2. Appropriately chosen activation program (individual plan with social rehabilitation) responding to the individual needs of older adults based on their social anamnesis (life story).
3. The most commonly used activation approaches in working with seniors
 - a. Activation of cognitive functions
 - b. Maria Montessori's concept with seniors
 - c. psychomotor stimulation (Moteragogics)
 - d. activations with elements of Art Therapy, Ergotherapy, Music Therapy, Reminiscence, Bibliotherapy, Animotherapy and others.
 - e. Validation by Naomi Feil
 - f. Basal stimulation

Seniors' education should respond flexibly to their changing needs, which bring changes in different areas of life. Also, the educational process itself should provide seniors with a solution to various problem situations in which they have found themselves, thereby improving the quality of their lives. In addition, educational and activation programs have a preventive effect on the emergence of social isolation from the

social perception view. We consider these positive effects of education, such as improved quality of life, fulfilment of needs, gaining self-confidence or maintaining preserved skills, as intrinsic motives for the educational activities of seniors in residential care.

CONCLUSION

An innovative and ideal concept for providing quality activation and educational programs in social facilities for seniors is through the required specialisation training and the subsequent establishment of social workers with adequate specialisation education in clinical social work and their methodological adjustment. We also see the inclusion of therapeutic educators and social andragogues in the interdisciplinary teams implementing holistic social care as a possible required legislative adjustment and inclusion within the interdisciplinary teams. Experience from practice in social institutions brings positive benefits of professionally implemented educational-activation programs that keep the beneficiaries - seniors suffering from various diagnoses, as long as possible in self-sufficiency, stimulate their preserved abilities, support their autonomy, fulfil the need for self-realisation and generally improve the quality of their lives.

Bibliography

- BALOGOVÁ, B. *Etablácia a profesionalizácia sociálnej práce v jej horizontálnej i vertikálnej línii*. Prešov: Inštitút edukológie a sociálnej práce. 19 p. [cit. 2021-12-06]
Available online at:
<https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Balogova7/subor/Balogova.pdf>
- BALOGOVÁ, B. 2009. *Seniori. 3rd edition*. Prešov: Akcent print, 2009. 157 p. ISBN 978-80-89295-18-0.
- BALOGOVÁ, B. et al. 2008. *Svet seniora - senior vo svete. 1st edition*. Prešov: Acta Facultatis, 2008. 228 p. ISBN 978-80-8068-814-1.
- BALOGOVÁ, B. et al. 2011. *Medzigeneračné mosty - vstupujeme do roka medzigeneračnej solidarity*. Zborník príspevkov z konferencie s medzinárodnou účasťou 10. 11. 2011. Prešov: Acta Facultatis, 2012. 480 p. ISBN 978-555-0644-9. [cit. 2021-12-06]
Available online at: Microsoft Word - zbornik_Balogova_el.verzia (pulib.sk)
- ČORNANIČOVÁ, R. 1998. *Edukácia seniorov*. Bratislava: Polygrafické stredisko UK v Bratislave, 1998. 156 p. ISBN 80-223-1206-1.
- ČORNANIČOVÁ, R. 2011. *Záujmové vzdelávanie dospelých ako oblasť kultúrno-osvetovej andragogiky*. In KRYSTOŇ, M. et al. *Záujmové vzdelávanie dospelých. Teoretické východiská*. Banská Bystrica: UMB, 2011. ISBN 978-80-557-0211-7.
- DVOŘÁČKOVÁ, D. 2012. *Kvalita života senior v domovech pro seniory*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2012. 112 p. ISBN 978-80-247-4138-3.
- HÁŠKOVCOVÁ, H. 2012. *Sociální gerontologie aneb Senioři mezi námi. 1st edition*. Praha: Galén, 2012. 194 p. ISBN 978-80-7262-900-8.
- HATÁR, C. 2008. *Edukácia seniorov. 1. vyd.* Nitra: Effeta – Stredisko sv. Františka Saleského, 2008. 125 s. ISBN 978-80-89245-08-6.
- HATÁR, C. 2014. *Geragogika, Vybrané kapitoly z teórie a metodiky edukácie seniorov*. Nitra: PF UKF, 2014. 111 p. ISBN 978-80-558-0666-2.
- HATÁR, C. 2014. *Kvalita života inštitucionalizovaných seniorov v edukačnom kontexte*. Nitra: PF UKF, 2014. 77 p. ISBN 978-80-558-0701-0.
- HATÁR, C. 2016. *Sociálny andragóg v systéme starostlivosti o inštitucionalizovaných dospelých a seniorov (nielen) so zdravotným postihnutím*. Nitra: PF UKF, 2016. 79 p. ISBN 978-80-558-0988-5.
- HEGYI L. a kol. 2012. *Sociálna gerontológia. 1st edition*. Bratislava: Herba, spol. s r.o., 2012. 176 p. ISBN 978-80-89171-99-6.
- HOLCZEROVÁ, V., DVOŘÁČKOVÁ, D. 2013. *Voľnočasové aktivity pro seniory*. Praha: Grada Publishing, a. s. 2013. 96 p. ISBN 978-80-247-4697-5.
- HROZENSKÁ, M. et al. 2008. *Sociálna práca so staršími ľuďmi a jej teoreticko-praktické východiská*. Martin: Osveta, 2008. 180 p. ISBN 978-80-8063-282-3.

JEDLIČKOVÁ, P. 2014. *Edukácia zdravotne znevýhodnených dospelých a seniorov v rezidenčných zariadeniach*. Nitra: UKF. 164 p. ISBN 978-80-558-0611-2.

ŠERÁK, M. 2009. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál s. r. o., 2009. 208 p. ISBN 978-80-7367-551-6

TOKOVSKÁ, M., ŠOLCOVÁ, J., 2014. *Kognitívna a psychomotorická aktivity v pomáhajúcich profesiách. 1st edition*. Banská Bystrica: Univerzita

Mateja Bela. 2014. 95 p. ISBN 978-80-557-0716-7.

Kontaktné údaje

PhDr. Andrea Kováčová

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Pedagogická fakulta

Email: andrea.kovacova@ukf.sk

THE IMPORTANCE OF COOPERATION BETWEEN A SOCIAL WORKER AND AN INTERPRETER IN A LAWSUIT (MURDER) IN THE CONTEXT OF FORENSIC SOCIAL WORK

Význam spolupráce sociálneho pracovníka a tlmočníka na súde (vražde) v kontexte forenznnej sociálnej práce

Beáta BALOGOVÁ, Slavomíra TOMÁŠIKOVÁ, Martina KÁŠOVÁ, Lenka POĽAKOVÁ

ABSTRAKT

Cieľom príspevku je preskúmať význam forenznnej sociálnej práce ako špecializované povolanie zahŕňajúce vyšetrovanie prípadu vraždy a poskytovanie svedeckej výpovede znalca - tlmočníka - na súde. Text vychádza z teoretických konceptov forenznnej sociálnej práce na rozhraní sociálneho a právneho systému a systému uspokojovania ľudských a sociálnych potrieb. Na dosiahnutie cieľa bola použitá kvalitatívna obsahová analýza akademických zdrojov. Výsledky analýzy umožňujú diskusiu o problematike forenznnej sociálnej práce na Slovensku zameranú na spoluprácu translatológa a sociálneho pracovníka. Na základe zozbieraných údajov sa hľadajú možnosti forenznnej sociálnej práce a translatológie v aktivačnom kontexte.

Kľúčové slová: sociálna práca, tlmočenie, retribučná justícia, súdne konanie, forenzná sociálna práca, sociálnoprávna ochrana, sociálna starostlivosť.

ABSTRACT

The aim of the paper is to explore the importance of forensic social work as a specialized profession involving the investigation of a murder case and the provision of expert testimony - that of a interpreter - in court. The text is based on theoretical concepts of forensic social work at the interface of the social and legal system and the system of satisfying human and social needs. A qualitative content analysis of academic sources was used to achieve the goal. The outcomes of the analysis provide for a discussion on the issues of forensic social work in Slovakia focused on the cooperation between a translator and a social worker. Based on the collected data, the possibilities of forensic social work and translation in the activation context are sought.

Key words: social work, interpreting, retributive justice, court proceedings, forensic social work, social protection, social care.

INTRODUCTION

The proposed cooperation of a translator/interpreter, an investigator, a social worker and a judge redefines the usual retributive procedures eliminating the risks of an unfair solution and its consequences.

We believe that in the conditions of Slovak justice, it is necessary to focus, despite the wide existence of retributive justice, on the

application of elements of restorative justice with humanistic elements of quality and effective analysis at the time of investigation and the trial itself. These requirements in Anglo-Saxon practice are met by forensic social work (hereinafter referred to as FSW), the aspects of which we present as a basic concept of such an interpretive paradigm.

During the establishing of FSW as a semi-profession of social work, many authors

have addressed the issue, which necessarily include: Munson (2011); Maschi and Killian (2011); Rome (2011); Chatfield (2008); Neighbors, Chambers, Levin, Nordman and Tutrone (2000); Neighbors (2002); Barker and Branson (2000; 1993); Merriam-Webster (2007); Roberts and Brownwell (1999); Lanzer (1948); Whitaker, Weismiller, and Clark (2006); Neighbors (2002) and others. The application dimension was developed primarily by Bender, Tripodi, Aguilar and Thompson (2010); Ryan, Abrams and Huang (2014); Wikoff, Linhorst and Morani (2012); Lee, Tajima, Herrenkohl and Hong (2017); Ferguson, Bender, Thompson, Xie and Pollio (2012); Matta Oshima, Huang, Jonson-Reid and Drake (2010); Burton Jr., Fisher, Jonson, and Cullen (2014); Jung, Spjeldnes and Yamatani (2010); Fedock (2017); Miller, Orellana, Johnson, Krase and Anderson-Nathe (2013); Bright, Young, Bessaha and Falls (2015); Burton and Ginsberg (2012); Peleg-Oren, Cardenas, Comerford and Galea (2013) and others.

In Slovak conditions there were the authors: Balogová (2016; 2017); Levická (2017); Balogová and Šarišská (2017; 2018) and others. Authors writing about work in prisons or penitentiary and post-penitentiary social work contributed to the establishment of the FSW concept, including the following ones: Fábry (2009); Lichner and Slosar (2018); Slosar (2017a); Kleskeň (2016); Just (2009); Lulei (2011); Papso (2010); Fischer and Skoda (2014); Marková, Haburajová-Ilavská and Juhásová (2011); and others. Organizations include the Charity Organization Society and the Settlement House movements; Council on Social Work Education's; National Organization of Forensic Social Work and many others.

1. Conceptual framework of the issue

There are two approaches currently dominating the view of the FSW construct in the professional literature. The first one is to support the terminological definition of forensic social work as a new specialized profession. Within the scope of its development, its more complex character is emphasized, which captures the whole spectrum of problematic expression of a

client - from the first behavioral disorders within social-legal protection and social guardianship (SLPaSG), through unacceptable behavior of juveniles to crimes, through disturbed behavior of the mentally ill, to the behavior of the judged, convicted and individuals after serving a sentence. There are many definitions of FSW, ranging from general to specific, which focus on the field of practice, as well as the target groups. FSW as a semi-profession of social work significantly exceeds social clinics and psychiatric hospitals designed for defendants and convicts. The broader definition includes the practice of social work related to the legal issues of litigation and individuals who are the subject of criminal and civil litigation (Maschi, Bradley, Ward 2009). Other authors Roberts and Brownwell (1999, pp. 360) aptly defined it as "the political and practical roles of social workers with juvenile and adult offenders and victims of crime." Barker and Branson (2000, pp. 3) put it in a broad sense, emphasizing that it is a "legal" environment, with a "professional specialty" that focuses on the interface between the legal and civil social systems. In contrast, Hughes and O'Neal (1983, pp. 393, in: Barker 2003) defined FSW as specific crossroads between mental health and law, in which social workers perform their typical function. Barker (2003, pp. 166) and the National Organization of Forensic Social Workers (1997) provide an even broader definition. FSW is a specialization of social work focused on legal issues of litigation in criminal and civil disputes, addressing issues of social care for children, the issue of ill-treatment, addressing alternative care for children, divorce, termination of parental rights, the consequences of domestic violence on children and juveniles, but also for adults, the legitimacy of the regulation of institutional treatment, the right to social interventions, etc.

The second point of view leads to theoretical-cognitive scepticism and to an attitude that has a negative connotation in that it leads to a stigmatizing attitude towards FSW clients, giving them a certain pathological label. Such labelling is remarkable in the professional context. Negative attitudes can have a negative effect on the

lack of interest in the development of FSW as a specifically oriented semi profession, which should bring more targeted, comprehensive and effective interventions for clients. It would offer a higher degree of professionalism for its practitioners, which should be specifically profiled social workers. The labelling perception of FSW is an interesting dichotomy in connection with the originally used term penitentiary and post-penitentiary care or social work. Despite the fact that the very name penitent speaks of a violation of the rules, the norms of the one whose behaviour was subjected to axiological criticism. It can be stated that so far we have not encountered such a negative attitude of experts to develop the scientific field in question as in the case of FSW. For this reason, the authors are inclined to the first approach to the development of FSW as a new specialized semi/profession. The aim of the study is to move into Slovak scientific knowledge by including the area of SLPaSG in the subject of FSPW as is the case common abroad.

2. Legal circumstances of the case

In the case presented, a citizen of the Hellenic Republic, permanently living in the Federal Republic of Germany, was charged with an exceptionally serious crime of murder under § 139 Article 1 Letter c) of the (Slovak) Criminal Code. In 2016, he was to assault his ex-partner, with whom he had a six-year-old son, which led to the imminent death of the victim. After this act he travelled to the Federal Republic of Germany. The victim was found the next day in the forest near her residence that falls under the jurisdiction of the Regional Public Prosecutor's Office in Presov, Slovakia.

The examination of witnesses - the victim's father, mother and sister - confirmed that the victim was in a relationship with the defendant and lived with him in Slovakia during the years 2012-2014. At the time of the incident, the defendant had custody of their child. Together with his current wife he raised two more children, a daughter from wife's first marriage and another daughter from her current marriage with the defendant. The meeting of the victim and the defendant was to take place in order to discuss the return of their son to Slovakia.

The father refused to return the child, which the victim dealt with by agreeing to move to Germany to be with her son. The defendant refused this option.

After reporting the missing person, the investigator contacted her ex-partner and the father of their child, asking if he had any information about his ex-partner and if he had met her that night. However, he denied that. Only after the confrontation based on the confirmation of a phone and email contact with the victim, he admitted that he was in Slovakia and that he had met her. However, he still denied any form of violence against her. The investigation conducted in Slovakia and in Germany revealed that the defendant provided fabricated information about his background in Germany - about meeting his ex-partner (as well as her sister, father and the investigator), his stay in the immediate vicinity of the crime scene at the time of the crime, as well as about his visit to Slovakia in general. European Arrest Warrant has been issued for him.

A number of authorities participated in resolving the case. They took part in Slovak and German investigation and in trial. These were the following ones: County Directorate of the Police Force, Department of Criminal Police in P. (in the territory of the victim's place of permanent residence); Criminalistics and Expertise Institute of the Police Force in K., District Court in P., Regional Prosecutor's Office in P. (Slovakia), General Prosecutor's Office in W. (Germany), Police of the Federal Republic of Germany through the liaison officer of the Federal Criminal Office for Czech Republic and Slovak Republic, Embassy of the Federal Republic of Germany in Prague, telecommunications operators in Germany and in Slovakia, National Motorway Company of the Slovak Republic, Slovak Hydrometeorological Institute, the Detention Centre and prison in P., banking institutions in Germany, car service in Germany, Facebook operator in the USA, expert in the field of forensic medicine in Slovakia, expert in the field of psychology in Germany, Local Office of Labour, Social Affairs and Family in P., General Health Insurance Company in P., Department of Social and Legal Protection of Children and Social Guardianship - as a guardian of

underage D., witnesses: wife of the accused, Mrs. C., the victim's parents and sister. The co-operation of the investigator and the translator took place during the translation of documents related to the case during the investigation of the accused, when he had opportunity to comment on the evidence, facts and discrepancies found in the evidence, as well as on his previous statements during the hearing.

3. Theoretical basis of the translation of legal texts

An integral part of bringing an indictment and filing criminal charges against a foreign national or a Slovak national abroad is a translation activity involving both a translator and an interpreter. The vast majority are translations of legal texts, European Investigation Order or texts related to the results of the examination of witnesses and victims. In terms of function and content of legal texts, these are mainly normative texts and judicial decisions related to the application of law.

Theoretical basis of translatology in German-speaking countries was formed by Katharina Reiß and Hans J. Vermeer (1984), who shifted the Skopos theory in conjunction with functionally oriented translation to a new level of understanding, unlike the hitherto preferred structuralist translation. The connection of textual linguistics and translatology by Mary Snell-Hornby is preferred in contemporary translation because the text is no longer understood as an isolated communication unit, but rather as a set of external and internal factors embedded in a particular situation and the meaning of individual words is conditioned by their contextual relevance and function of a text as a whole (Snell-Hornby 1986: 16). The translation of any legal text is a subject to the theory of Skopos and it should be emphasized that the purpose of the translation may differ from the purpose of the source text. In such cases, Stolze (1999, pp. 176) proposes to maintain similarity with the source text in terms of intercultural coherence.

The aim of the translator is to translate the contents of one legal system into another. When translating from and into

German, a translator must be aware of the fact that German is used as a legal language in several legal systems, e.g. in Germany, Austria, Switzerland, which means that at first it must be decided about the legal system and order related to the target language. Following that, a translator has to verify the meaning of the terms in the source language and search for their equivalents in the target language. It's being translated not only from one language into another one, but also from one language with a certain legal order into another language with another legal order. When translating within one language, one can talk about intralingual translation.

When it comes to translation strategies in such a case, comparing systems of law and contrastive terminology are to be applied. In this context, it should be pointed out that it is not the legal norms or concepts themselves that are being compared, but rather the overall context of the norm (Sandrini 1996: 149). It is not a matter of searching for two terms and their subsequent comparison, because there may be a situation where the given term is not found in another legal system at all. Everything that a text offers, what influences it and what must be taken into account in its interpretation needs to be compared (Sandrini 1996).

For contrastive terminology of law, those legal definitions (Sandrini 1996: 91f) that are formed by legislators are relevant:

1. A strict direct legal definition in which a legislator explicitly states individual attributes, e.g. "...je, kto ..." ("...is somebody, who ..."): der Angeklagte (obžalovaný), der Beschuldigte (obvinený) or Angeschuldigte (obvinený - gegen den die Eröffnung des Hauptverfahrens beschlossen ist (the accused against whom the opening of the main proceedings has been concluded). In Slovak language, according to the Slovak Code of Criminal Procedure, a defendant (obžalovaný) is defined as follows: Ak z povahy veci nevyplýva niečo iné, obvineným sa rozumie aj obžalovaný a odsúdený. Unless the nature of the matter indicates otherwise, the accused also means the defendant, as well as the

convicted person. Following the opening of a trial at a court, the accused (obvinený) is referred to as the defendant (obžalovaný),

2. An indirect, covert legal definition that occurs more frequently than a direct one. Definitions are embedded in a norm that mandates legal consequences. The aim of concept-oriented bilingual contrastive terminology is to discover concepts and designations according to professional content criteria in both languages (Sandrini 1996, pp. 136).

In terminology, a distinction is made between a designation, to which a term is assigned, and a term that is determined according to professional content criteria. Names are assigned to terms or are determined by their use. Terms can be expressed by signs, symbols, and descriptions (Sandrini 1996, pp. 152).

The following three definitions are important for practical terminological work:

1. Content definition: is based on a known or defined superordinate term and determines the term based on its features. The term is differentiated from other terms by delimiting characters. It is also possible to include the term in the system of concepts on the basis of its characteristics, e.g. 'Die Geburtsurkunde (rodný list) is a personal registration certificate (matričný doklad) in der der Name des Kindes und die familiäre Situation zur Zeit der Geburt festgehalten werden (Eintrag: Geburtsurkunde/zápis: rodný list).
2. Definition of the scope of the term: defining a term by naming its subordinate terms, e.g. „Zu den Personenstandsurkunden (matričný doklad) gehören die Geburtsurkunde (rodný list), die Heiratsurkunde (sobášny list) und die Sterbeurkunde (úmrtňový list)“ (Eintrag: Personenstands-urkunde/rodný list, sobášny list, úmrtňový list).
3. Definition based on the naming of individual parts of the term: it lists all individual objects and is generally comprehensible, e.g. „Die Ehefähigkeit

(spôsobilosť na uzavretie manželstva) besteht aus (pozostáva z) der Geschäftsfähigkeit (spôsobilosť na právne úkony) und der Ehemündigkeit (spodná veková hranica na uzavretie manželstva)“ (Eintrag: Ehefähigkeit (spôsobilosť na uzavretie manželstva) / spôsobilosť na právne úkony + spodná veková hranica na uzavretie manželstva).

One of the primary methods of translating legal texts is to compare the legal systems that Pommer (2006, pp. 80) understands as „...eine wissenschaftliche Methode, die Charakteristika verschiedener Rechtsordnungen oder Rechtskreise bzw. einzelne Rechtsregeln und Rechtsinstitute verschiedener Rechtsordnungen zueinander in Beziehung setzt“. Thus it can be concluded that it is not the individual legal norms or concepts that are being compared, but rather the interdependence between them (Sandrini 1996, pp. 149). In practice, this means that when comparing, it is not the search for two terms and their comparison that is relevant, but rather the comparison of the contents of the terms.

Bocquet (Pommer 2006, pp. 35) proposes a three-phase theory ("Drei Phasen - Theorie") to adequately transfer the contents of legal terms from the source language into the target language. The first phase, the so-called semasiological one, is about decoding the meaning of the source text. In the second one, in a comparative phase, the contents of legal concepts of a source and target text are being compared. The third onomasiological phase focuses on the transfer of a content to a specific target group.

Other strategies concern the lexical level. The authors (Sandrini, Stolze and others) rely mainly on the translation of a German - English language pair, which are bound by a completely different legal system: German language to continental legal system and English language to Anglo-American one. Slovak and German legal system belong both to the continental one, which, however, does not exclude differences of a terminological nature. Daum (2003, pp. 41) proposes the following translation strategies:

1. exoticizing translation, directed towards a source language,
2. adaptative translation, oriented towards a target language,
3. renunciation of translation using a term of a source language,
4. explicative translation: explanation (description) of a term of a source language,
5. omission of a term.

The method of comparison is preferred by de Groot (1999, pp. 162). According to him, full equivalence is possible only if the source and target languages refer to the same legal system. An important question is to resolve the situation when there are no equivalents in the languages being compared. This situation is solved by de Groot as follows (1999, pp. 164):

- a. a term is not translated, but is replaced by a term of a source language. There is a possibility of explanation in parentheses by literal translation or description in a footnote,
- b. a term of the source language is described in a target language (descriptive equivalent),
- c. a neologism is created, possibly in conjunction with an explanation in a footnote.

There are differences between law and culture consisting in that one common language *oder sonst aus niedrigen Beweggründen, heimtückisch oder grausam oder mit gemeingefährlichen Mitteln oder um eine andere Straftat zu ermöglichen oder zu verdecken, einen Menschen tötet.*

When translating such texts, a translator must be aware of the function (Skopos) of a but rather on the country concerned (Sandrini 2004, pp. 139). The role of a translator consists in the linguistic transfer of a legal system of a source language to a legal system of a target language, thus enabling the understanding of the legal system between the users of both languages. Such a transfer requires not only linguistic but also legal knowledge, as well as bicultural action of a translator (Reiß / Vermehr 1984, pp. 182). The process of comparing legal systems can be applied to a selected example taken from both, Slovak

and German Criminal Code considering the term "murder". In the Slovak Criminal Code the following definition can be found:

Vražda

(1) Kto iného úmyselne usmrtí, potrestá sa odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov.

(2) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) na dvoch osobách,

b) závažnejším spôsobom konania,

c) na chránenej osobe.

The German Criminal Code defines murder as follows:

Mord

1. Der Mörder wird mit lebenslanger Freiheitsstrafe bestraft

2. Mörder ist, wer aus Mordlust, zur Befriedigung des Geschlechtstriebes, aus Habgier

When translating such texts, a translator must be aware of the function (Skopos) of a text, which in this case is to point out the legal norms for possible conviction in Slovakia if a convicted person would serve a custodial sentence there and of course to point out the dichotomy of source and target language as well. As in this case the source language is Slovak, the translator takes into account the fact that he/she must provide the recipient with an insight into the source language, as well as into the corresponding source legal system. The translator would do the same if the source language was German. External text functions are retained in the source language, only the internal functions are adapted to the target language (adequate choice of language means).

The role of an interpreter and interpreting in court proceedings

When applied to the specific case, it can be stated that during the trial, which took place in the context of murder, the translator participated as an observer and interpreter. It was a several-hour hearing. The interpreter generally applied consecutive interpreting (mostly short

consecutive for greater efficiency and practical purposes), by means of "chuchotage", sitting directly beside the defendant, either on the dock or on the witness stand. The source language of the defendant was German and the target language was Slovak. However, it turned out that the defendant, on the basis of the fact that he had previously lived in Slovakia for a long time, where he had also worked, knew Slovak fluently and even managed to communicate with the judge without any help of the interpreter. In addition, he occasionally interfered with the interpreter's speech and corrected it. During the interpreting from Slovak into German (e. g. during the statements of a judge, witnesses or a prosecutor), the defendant listened to them carefully, while several times a situation arose that the interpreting didn't occurred, as he talked to the judge himself. However, from a criminal, procedural perspective, presence of the interpreter was an adequate solution for the defendant, given that not even the slightest deviations of meaning or legal phrases, also called as "block" language (Poľáková 2018), must not be neglected. Otherwise they could potentially harm the defendant and even result in his imprisonment. His knowledge of Slovak, although fluent, was not one hundred percent correct after all.

From an intercultural perspective, the interpreter had to perceive three cultures - Slovak, German and peripherally Greek, too. Slovak authorities and experts represented Slovak legal system there. However, due to the scale of the case, German authorities had to intervene with their opinions, witness statements and other elements of German law, too. Although Greek was not spoken during the trial, the interpreter had to be aware that the defendant was not a German native speaker, but a Greek one whose German was not his mother tongue. Interpreting this case required increased emotional effort as well. Some witnesses (especially the mother and relatives of the victim, even outside the courtroom) showed emotions, same happened with the defendant. Another element influencing the interpreting and playing a role in the process was the presence of the media and

the public, as it was a trial of a relatively highly publicized case. Some bits and pieces of the interpreter's performance made it into headlines in major television news and newspapers. Moreover, she had to face detailed description of the sequence of individual events leading to the commission of the crime, in depth and without omitting even the smallest details. From a psychological-cognitive perspective, mental capacity available to the interpreter for interpreting in the given situation was influenced by the following factors:

1. clash of at least two cultures, Slovak and German,
2. involvement of the authorities of at least two legal systems (there were certain discrepancies between the Slovak and German authorities, which mainly concerned the care of the defendant's minor son),
3. field of law and in particular, criminal law, which is associated with highly specialized terminology and legal formulations in both German and Slovak,
4. serious character of the committed criminal offense, requiring detailed descriptions,
5. external factors (media coverage of the case, emotionality, behavior of individual participants).

The cumulative impact of these factors and their management is the main condition for the successful performance of court interpreting, as well as a precondition for successful cooperation with other experts called into the court proceedings, such as forensic social workers. Professional interpreting in a judicial context, i. e. court interpreting (in German *Gerichtsdolmetschen*, in Slovak *súdne tlmočenie*) can be briefly defined as "oral interpreting of speech from one language into another in a legal environment" (Edwards 1995, pp. 1). In Slovakia, the profession of court interpreter is regulated by the Act no. 382/2004 of the Slovak Legal Code (*Zbierka zákonov*) on experts, interpreters and translators, which states the following: 1) An expert, interpreter or a translator is a natural or legal person authorized by the state to perform activities

under this Act and who is: a) registered in the list of experts, interpreters and translators or b) not registered in this list, if he/she is appointed as an expert, translator or interpreter according to § 15." This Act defines interpreting activity as "a specialized professional activity performed under the conditions laid down in this Act by interpreters for the needs of a client./in Slovak: 1) Znalec, tlmočník alebo prekladateľ je fyzická alebo právnická osoba splnomocnená štátom na vykonávanie činnosti podľa tohto zákona, ktorá je: a) zapísaná v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov alebo b) nezapísaná v tomto zozname, ak je ustanovená za znalca, prekladateľa alebo tlmočníka podľa § 15." Tlmočnickú činnosť definuje ako „špecializovanú odbornú činnosť vykonávanú za podmienok ustanovených v tomto zákone tlmočníkmi pre potreby zadávateľa. Úkonom tlmočnickej činnosti je najmä tlmočenie. (...).

Along with the interpreting for medical and social work purposes, court interpreting falls under the category of community interpreting, which is defined by Hertog and Van der Veen (2006, pp. 11-17) as "a subdiscipline of interpreting in the context of law, health care and social services." It is the use of interpreting in a legal, highly specific type of discourse that is the basic feature of court interpreting, largely distinguishing it from other types of interpreting. At the same time, the interdisciplinary connection with law results in peculiarities, either at the lexical and syntactic level, taking into account the linguistic aspect, or at the ethical and social level. Awareness of this fact by an interpreter is a precondition for successful performance of this challenging activity, so that the entire court process runs smoothly. The process itself consists of several parts, in which a court interpreter, similar to a forensic social worker, is actively involved and thus becomes part of legal environment and discourse. By "legal environment" we mean interrogation at a police station, detention or legal advice, etc., which are inherently linked to the trial. From this perspective, court interpreting could be also given an attribute "forensic" or "judicial". In this article and in view of the afo-

rementioned case of a serious crime of murder, court interpreting shall be seen as interpreting in a courtroom during a trial.

A trial (main hearing?) is a crucial part of the criminal proceedings. "The main hearing is the core and most important stage of the criminal proceedings, in which the case is heard in court, a legal and reasoned decision is made on the fundamental issue of criminal proceedings, i. e. a decision on guilt or innocence of the defendant and the penalty for the crime (...)" (Polák 2011, pp. 193). It is defined more precisely in § 246 - § 290 of the Slovak Code of Criminal Procedure, while describing its preparation, beginning, involvement of authorities, etc. It brings together crucial participants in the court proceedings and with their statements there it can be decided on the guilt and punishment of the accused person by which the conclusion and outcome of a particular case can be significantly influenced. The conclusions of psychologists, forensic experts, or statements of social workers also make an important contribution to the course of the main hearing. An invited interpreter working in the given trial comes into contact with them, too, and that in the role of a communication mediator. From the linguistic point of view, this represents a blend of different discourses - from a professional to a standard, informal linguistic expression, often emotionally underlined. Interpreting in court proceedings is a relatively delicate field of work and an interpreter must be prepared to provide the recipient not only with professional legal terms and established language combinations in a consistent way, but with various nuances of meaning as well, as each of them can have a serious impact on the outcome of a trial. In addition to that, however, an interpreter is also an intercultural mediator, as parties to the case may come from culturally diametrically opposed backgrounds. Differences between the two cultures can cause problems for the interpreter in expressing legal or otherwise relevant information from a source language into a target one.

A court interpreter should be versatile in his interpreting (taking into account various discourses), even though it is primarily a judicial discourse. He/She should not be

only an interpreter, but a good expert and a consistent observer of the source and target culture as well. He/She has to be neutral and impartial, which is not always easy, given the seriousness of some cases and the level of emotionality they bring along with them. When cooperating/working with other participants a trial, an interpreter should keep in mind his/her role as mediator. Regardless of the circumstances, he/she only interprets what is said and therefore he/she should not conduct personal conversations during the interpreting, or try to influence his pro-fessional view of the situation. Nor should he/she take on the role of a legal adviser, although he/she might be inclined to do so on the basis of the case characteristics, resp. on the basis of situational circumstances (Driesen 2018).

The logical conclusion then is that an interpreter should not cross his professional boundaries. Caution, judgment and depersonalization should not be lacking in the execution of this profession. If an interpreter is invited, he/she interprets both for the client and for other participants in the court proceedings as well. Mikkelsen discusses the Instructions to Parties in Interpreted Proceedings, which have been drafted by the New Jersey Supreme Court for the performance of court translators and interpreters. This perspective is also relevant to our conditions: "Court interpreters are here to help us in court proceedings. They are not parties to the case, have no interest in it and are required to be absolutely impartial. Accordingly, they do not work for either Party A or Party B. The only and official responsibility of a court interpreter is to bridge our communication barrier." The instructions further continue with several other points, such as: "Court interpreters are not lawyers and are prohibited from providing legal advice. They are neither social workers nor are allowed to provide social assistance to you or anyone else" (Mikkelsen 2000, pp. 45).

Research through the lens of forensic linguistics

Examining the statements of individual parties to the case, one needs to be aware of not only the scientific fields like sociology

and translation, but also of the fields of applied linguistics, like so-called forensic linguistics, for instance. In the Duden dictionary, several definitions of this term can be found, while the interpretation of "forensic/judicial" or "language" expertise is related to the topic presented in this paper. It is an interdisciplinary field between linguistics and legal science, especially criminalistics. Forensic linguistics examines written as well as spoken word, with communication in the courtroom increasingly gaining attention. The relation to that can be seen in free movement of people in the EU countries, often with not the best intentions. At the same time, when looking at that field it is being clarified whether language may favor or disadvantage the offender in a court.

Undoubtedly, the interpretation of a spoken word is an important part of any lawsuit and from the semasiological aspect it is a matter of capturing the real meaning of a text and the resulting truth, which is examined by other criminalistic methods, too. Revealing the truth is influenced by linguistic and non-linguistic factors, too, which are mainly related to psychology and some social factors, but also to the linguistic field - use of certain repetitive expressions, slang/jargon, archaisms, neologisms, dialect, foreign words and use of certain grammatical forms, e.g. repetitive parts of speech or grammatical errors in speech. One must not forget the pragma linguistic understanding of the meaning of testimony and the theory of statements of utterance, which are equally helpful in interrogations, in signs of threats, in warnings, accusations and confessions.

The interrogation is a direct verbal communication, i.e. the participants in the communication are in a direct contact and therefore the participants are expected to receive feedback. In general, this is unprepared spontaneous communication and therefore strict compliance with standard language is not a condition. Evidence of this are some of the means of expression that occurred during the interrogations and the following deviations from standard language norm related to them.

Examination of the first witness

The first important linguistic stimuli were found in the e-mail conversation of the Chief Criminal Commissioner and the defendant's wife, Mrs. C., after she was subpoenaed to the W. City Police Department as a witness in terms of the investigation of the case. She postponed the deadline several times and always gave brief reasons that led her to do so. „Wetter Herr K., da ich sie telefonisch nicht erreichen konnte, versuche ich es auf diesem Wege.“/“Dear Mr. K., since I could not reach you by phone, I'll try this way./Da meine große Tochter erkrankt ist, kann ich den Termin morgen nicht einhalten./Since my older daughter is ill, I cannot keep the appointment tomorrow. C.“

In this short e-mail of an apology, certain lexical and syntactic errors can be found that a native speaker should not make in order for his/her text to be understood properly. It's a mistake in addressing, the word „Wetter“ means „počasie“ in Slovak, the witness probably wanted to use the term „verehrter Herr“, that we would translate into Slovak as „ctený pán“. It is used in courtesy formulas and in addresses in letters, but in a modern day language it sounds rather obsolete. It could be also translated as „veľavážený pán“, which evokes some of the past centuries and may sound even ironic in modern language. In standard German, the address „sehr geehrter Herr“ is used here, which translates as „vážený pán“.

From a lexical point of view, the use of the adjective „groß“ in connection with „große Tochter“ is interesting. The literal translation is „veľká dcéra“, but the addressee certainly means the „older“/„staršia“ daughter, without using the form „ältere Tochter“, which should be mentioned there. In the text, she used the conjunction „da“ twice, in the Slovak translation „pretože“, which can be classified as a subordinate causal conjunction evoking an effort to explain the postponing of the date.

From a syntactic point of view, missing commas invalidate the comprehension of a text and the recipient is forced to read it at least twice to understand the text correctly.

The functional sentential perspective suggests that the rheme occurs in the introductory parts and thus the theme is moved to the second position. From this perspective, the intuitive placement of new information in front of the sentence is appropriate. However, if the investigator has more than one case and has to remember who and which case it is, in this respect, it would be more appropriate to choose the opposite method and to prioritize the theme over the rheme. The opposite procedure results in speculation that the addressee wanted to deal with the situation as quickly as possible by announcing a new circumstance at the beginning of the sentence.

From the pragma linguistic point of view it can be seen as an apology, but at the same time the text lacks a cataphoric reference form concerning the possible date in near future. When provided a new appointment by the Police Headquarters and a request for its confirmation, the subpoenaed person responds as follows and it is a matter of confirmation of the new appointment: „Ich bitte um einen Termin am Freitag zur Zeugenaussage.“ MfG C.“

In the Speech Act Theory (Austin 2004, Searle 2007) the verb „bitten“ is classified into the illocutionary category of directive narrative acts. Confirmation is one of the assertive acts of speech. So from a pragmalinguistic point of view, the witness didn't use the correct verb form. Similarly, it is rather inappropriate to use an abbreviation instead of a complete greeting form. „Mit freundlichen Grüßen“ is the final formula, which translates into Slovak as „s pozdravom“ and it is inappropriate to use the initials of the name stated under instead of its full wording.

Based on the next statement it can be concluded that the second proposed date of the subpoenaed person was inconvenient for her again and looking again for a new date (after the previous telephone call of the subpoenaed person with the director of the police headquarters), the following can be found in the e-mail communication:

„Am Donnerstag hätte ich frei und müsste mit meiner kleinen Tochter kommen. Müssen wir nach W. oder nach S.? C.“

The text is relatively incomprehensible. The conditional tense used evokes an option, but the use of the conjunction "und", "a" ("and") transfers the text to another level of perception. Therefore, several interpretations are possible in Slovak. „Vo štvrtok by som mala voľno a musela by som prísť s malou (mladšou) dcérou.“ The text is more comprehensible when the conjunction is changed. „Vo štvrtok by som mala voľno, ale (avšak) by som musela prísť s malou (mladšou) dcérou.“ The colloquial elements include the omission of the subject "ich", which the analytical form of language in language standard excludes and also the ellipse in the second sentence, which lacks the verb "kommen" in the sense of "prísť, pricestovať". Again, the name initials occur there.

During the interrogation process, the witness was asked questions in order to help to clarify the murder. One of them concerned the defendant's minor son of a previous relationship: „Die haben den für ein Jahr aus der Slowakei hier hergebracht“. In the statement there is a frequent use of determinative pronouns that have a substitutional function, replacing full-meaning nouns. In Slovak translation as „tí ho sem...“ or as „oni ho sem...“ as well. When asked who the child's biological father is, she answers: „Mein Ehemann. Das hoffe ich zumindest., er sieht zumindest so aus.“ It is an incomprehensible statement in which the pronoun "es" is replaced, or more precisely, speculatively one can also think that the witness could have meant a physical resemblance of the child with the father. If that's the case, the personal pronoun "er" would be appropriate and the translation would read „prinajmenšom tak vyzerá“ (dieťa). If it was not about the physical resemblance, the statement would have to read "es sieht zumindest so aus" which means „prinajmenšom to tak vyzerá“. When asked by the investigator what the defendant said about the biological mother of the child, she answers: "[...] Es wohl kurz vorher wieder in die Slowakei gegangen." The verbal form, which refers to near distances, is used incorrectly. In this case, the use of the verb "fahren" would be appropriate. In the following sections, we find colloquial verb forms without the

endings: "Ich glaub [...]", again there is the lexical error "meine große Tochter" instead of "ältere Tochter", incorrect use of the verb "dass ich auch für Dimitrios einen Platz besorgt hat". When describing the mother of the child, the subpoenaed person uses impersonal forms, which indicate that she did not know her personally: „eine Frau in der Slowakei gibt, mit der er das Kind hatte und dass die zu dem Zeitpunkt noch lebte.“ When translated into Slovak, it would read as „nejaká žena“ [...], s ktorou mal dieťa a ktorá v tom čase ešte žila“ as well as a reassignment of the pronouns shortly after each other.

The question about parental care is again answered colloquially, using double expressions such as "Es war ein Hin und Her" or "Ab und an hat er mir was gesagt", which would be translated into Slovak as "Bol tu i tam", and in the latter case "občas mi niečo povedal" or "príležitostne, z času na čas mi niečo povedal". There are a large number of particles in the text that are typical of oral expression, especially the "wohl" particle, translated in Slovak as "vraj". Sometimes it expresses assumption, probability. In some statements, it serves to emphasize the statement.

Positive emotionality of the statement can be felt in the short version of the boy's name. „Sie wollte das Kind wohl nicht, sie war wohl arbeiten, danach ging es wohl immer noch hin und her, wollte das Kind wohl zurück“, „dass er emotional wohl ziemlich hinterher ist“, „Er ist wohl auf dem Stand eines 2-jährigen“, „dass die Tante und die Mutter von Dimi wohl einen Job in der Schule hatten“, „aber das ist wohl über ein Jahr her“.

Similarly, the particle "mal", which has a temporal character and can be translated into Slovak in various ways, depending on the context: "war er mal zu Besuch", "Er hat nur mal erzählt", "Er hat mal die Tante erwähnt", „Ja, den habe ich schon mal geschrieben vor Augen gehabt“, etc. The translation options are as follows - „keď raz bol na návšteve“, „kedysi spomenul“, „raz spomenul tetu“, „áno, už som to videla napísané“, „zdá sa mi, že som to niekde čítala“, so it is necessary to choose the right option based on the context. There is a large number of short words in the

utterances, they are mostly simple one-syllable words arranged one after another: „Aber mein Mann hat mir dann gar nicht mehr viel darüber erzählt, weil er weiß, dass ich mich in so etwas immer rein steigere.“ In Slovak translation: „...veľa mi o tom nerozprával, lebo ma to vždy nahnevalo.“ The colloquial form "sich in etwas reinsteigern" also belongs to colloquial expressions, the meaning of which can be perceived in different ways. The point is that the recipient perceives a thing, an object or a situation much more seriously than it really is and so the result may be an exaggerated reaction on his part.

When asked if she knew permanent residence of the Slovak family, she answered: „Nein, irgendwo am Ende der Slowakei“, which means „niekde na konci Slovenska“. From the above mentioned, we can conclude that the witness does not have broad knowledge of life and institutions of the country. The questioning of the witness ends with the only term belonging to a higher language standard and thus with the verb phrase "Gebrauch machen", which can be problematic for a Slovak recipient as far as its translation goes: "Ich mach aber jetzt von meinen Zeugnisverweigerungsrecht Gebrauch", which means "využijem právo nevypovedat".

Examination of the second witness

Another person being questioned was witness K. - a colleague of the defendant, who works as a polisher in the XY factory. His statements contained similar means of expression to Ms C., which is somewhat strange because Ms C. is a native speaker, unlike K., who is a foreigner, so it could be assumed that his statements will contain colloquial language and dialect elements to a much greater extent. However, this has not been confirmed.

The use of language common among young people prevailed there. The statements contained relatively simple sentences arranged one after another, with elements of the youth language: „und hat gefragt, krass, hast Du das gehört, im Cafe haben die erzählt, der soll seine Frau überfahren haben.“ The highlighted word

"krass" can be translated as "sila", "to je sila", "to je husté".

Again, the use of determinative pronouns with a substitutional function is very clear in this statement. The use of the verb "kommen" in the sense of "to arrive" sounds colloquial, too, e.g. „ist der nach Deutschland gekommen und hat panisch versucht“. The adverb "panisch" in Slovak translation "panicky" or "hystericky" belongs rather to the vocabulary common among young people and so does the form „byť dôležitý, zaujímavý“ in the example "dass Leute sich vielleicht auch wichtig machen wollen." The term "vielleicht hat der was in das Cafe getragen" can be translated as „prišiel s niečím (s klebetou) do kaviarne“. Or an example in which, when asked who the man who told him that M. is in custody was, he answers that he no longer knows that by the expression "ich bin auch durcheinander", which in translation means „už som celý dopletený“, or, „už si presne neviem spomenúť“. Or in another one, such as "er ist Inder, hängt aber viel mit Deutschen rum", there is a verb used that expresses his close contact with his German colleagues, although he himself is Indian and therefore automatically belongs to another social group. After asking which cafe is visited by the Greek community and after giving the address he adds: „Da hat der Täter auch die ganze Zeit verkehrt“. It could be translated as „tu sa v tom čase stretával s kamarátmi.“

In the testimony of this witness, some vulgarisms occurred, too: „Ich wollte ihn nicht weiterbelasten, wenn der Bruder so eine Scheiße gebaut hat“. The translation into Slovak looks quite odd, an experienced translator would perhaps try to make it easier for the person being questioned and used the term "nehoráznosť" - „ked' brat vyviedol takú nehoráznosť.“ Words like „hlúpost“ or „sprostost“ could be used instead, too.

From the morphological perspective, the witness makes mistakes in transforming direct speech into indirect speech, while ignoring all the morphological peculiarities and norms. „Der K. hat gesagt, dass der Täter zuerst nie da war, aber in den letzten Wochen war er oft da,“ or „...hat der B. mir gesagt, ja, das stimmt, dass er fest-

genommen wurde und es hat wohl mit dem Tod seiner Frau zu tun.“ The issue of the use of subjunctive mood forms in interrogations is one of the important morphological forms used in order to clearly distinguish what the person being questioned said and what is the interpretation of the phenomenon already heard. At the same time, the "wohl" particle expresses uncertainty. Translation of this phenomenon would read as follows: „K. Povedal, že vraj tam predtým nikdy nebol, ale v posledných mesiacoch často,“ or „B. mi povedal, áno bol zatknutý, vraj to má čosi spoločné so smrťou jeho ženy.“

An interesting element in the statement of this witness was the term „viacsedadlové auto“, in Slovak „väčšie auto“, „auto, do ktorého sa zmestí viac pasažierov“, which he used to answer the question of whether he knows which car the defendant had: "Ein älterer Mehrsitzer, so ein Familienauto." Both in the case of the first witness and in this case, a large number of filler words was present, as well as short inaccurate expressions such as "und wohnt auch irgendwo dort", "ich kann also nichts zu ihm sagen, zu seinem Verhalten, zu Auffälligkeiten oder so."

Examination of the third witness

In this part, there are few other examples from the statement of the witness A., a lawyer, who is the head of the human resources and employee relations department, a foreigner but of German nationality, and from the materials stated above it can be assumed that he completed his education in Germany. His statements were to a greater extent written, complemented only sporadically by the word "ja", which suggests that the recipient might know the content of the statement. „Er ist ja damals als Leiharbeiter übernommen worden,“ or „Aber zu dem Zeitpunkt habe ich ja nicht an sowas wie ein Tötungsdelikt als Hintergrund gedacht“ or „Er hatte aber wohl einen Fürsprecher“. There are also phraseologisms such as „Soweit ich weiß, stand er aber auf der Kippe.“ „Auf der Kippe stehen“ means „nachádzať sa v kritickej situácii“, which is related to the current life situation of the defendant.

He used a different phraseologism in relation to the second witness, whom he

advised not to spread unnecessary gossips: „Ich hatte ihn an dem Montag auch gebeten, erstmal die Füße still zu halten, bis Sie ja dann am Dienstag kamen.“ Phraseologisms are automatically classified as problematic expressions from translational perspective, mainly due to their linguistic properties, including their stability, idiomaticity, reproducibility and polylexicality. In his statement, he also used the term "Leiharbeiter", which is a literary equivalent of the colloquial term "Gastarbeiter". In Slovak it can be translated by a well-known calque "gastarbajter". Other options include „zahraničný robotník“, „cudzí robotník“, „cudzí pracovná sila“, while the third translated term mentioned is considered to be the most politically and sociologically correct. The term "Fürsprecher" in the already mentioned connection "Er hatte aber wohl einen Fürsprecher", which should be translated into Slovak as „orodovník“, is also lexical.

CONCLUSION

The history of research in the field of FSW in the Slovak Republic is much shorter than in Western democracies, where similar research has already been conducted for a long time. For this reason, we have focused on presenting our research in order to stimulate the development of this specific semi profession of social work. In the context of the research, we followed the interpretive research paradigm as interpreted by Guba, Lincoln (2005, pp. 25). Within this framework, the universal and absolute reality is unknowable and the objects of research are individuals' perspectives or constructions of reality. As an unknowable reality in the Slovak conditions we perceive the absence of FSW, which is in contrast with the Anglo-Saxon practice and the investigator's belief (who is educated as a social worker) about its benefits (through the Department of Criminal Police of the Regional Directorate of the Police Force). This confirms the theory stated above that defines the fact that there are numerous realities constructed by individuals who have their own experience with the world. Realities are enclosed in the form of abstract mental constructs that are local and specific.

In the case presented, other subjects involved, such as the Regional Prosecutor's Office in the city of P. (Slovakia) or the General Prosecutor's Office in W. (Germany) are convinced that the forensic social worker's approach is more effective compared to the previous practice.

The knowledge produced within this paradigm is presented in the form of content

analysis or extensive narratives that depict constructed interpretations as a part of the research process.

The collaboration between the investigator-social worker and a translator, based on the individual commitment of the investigator, has produced positive results in the form of emphasizing the possibility to work together, to achieve a translation of a better quality in order to make the initial information accessible to a recipient with a different cultural background, which will contribute to a fair conviction of the accused.

Thus, the investigation would be more well-aimed in terms of both time and content and a translator would contribute to the understanding of cultural differences (in this case of three cultures - Greek, German and Slovak) in the course of the investigation. At the same time, more methods of the FSW could be used, such as a case conference, which, given the number of persons involved, could create space for networking and subsequent classification of different parts of the evidence. Moreover, there would be more space for more active cooperation in dealing with the minor son, who remained in the care of the wife of the accused after the European Arrest Warrant had been issued. Subsequently, the child was separated from the family by the decision of the German Department of Social and Legal Protection of Children and Social Guardianship and placed in institutional care in Germany. This situation has been going on since October 2016, despite the fact that the Slovak grandparents were interested in raising their grandchild in Slovakia. The investigative and judicial delays are traumatizing for the child, whose development is at risk.

As a result of the court proceedings, M. C., accused of the particularly serious crime of murder, was convicted and sentenced to the maximum custodial sentence with preventive detention.

Bibliography

- ARNTZ, R. 1999. Sprache und Recht. In: Sandrini, Peter (Hrsg.): *Übersetzen von Rechtstexten – Fachkommunikation im Spannungsfeld zwischen Rechtsordnung und Sprache*, Tübingen: Narr (= Forum für Fachsprachenforschung Nr. 52).
- AUSTIN, J. L. 2004. *Ako niečo robiť slovami*. Bratislava: Kalligram.
- BALOGOVÁ, B. et al. 2018. *Kompendium pre bakalárske štúdium sociálnej práce. Vybrané kazuistiky*. Prešov: FF PU.
- BALOGOVÁ, B. 2017. Rozpätia forenznej sociálnej práce v teórii a praxi. In: LEVICKÁ, K., PATAYI, P., eds. *Res socialis: sociálna práca v meniacej sa Európe. Social Work in Changing Europe*. Trnava: FZaSP, pp. 81–86.
- BALOGOVÁ, B. 2016. Výzvy a limity Forenznej sociálnej práce na Slovensku. In: *Labor Socialis: sociálna práca v meniacej sa Európe v 21. storočí*. [CD]. Nitra: UKF, pp. 12–14.
- BARKER, L. R., BRANSON, D. M. 2000. *Forensic Social Work: Legal aspects of Professional Practice*. Binghamton, NY: Haworth Press.
- BARKER, R. L. 2003. *The Social Work Dictionary*. Washington, DC: NASW.
- BILASOVÁ, V., GEREMEŠOVÁ, V. 2018. *Malý filozofický slovník*. Prešov: Akcent Print.
- DAUM, U. 2003. Übersetzen von Rechtstexten. In: *Übersetzen und Dolmetschen. Modelle, Methoden, Technologie*. Herausgegeben von Klaus Schubert, Gunter Narr Verlag Tübingen.
- DE GROOT, G. R. 1999. Zweisprachige Juristische Wörterbücher. In: Sandrini, Peter (Hrsg.): *Übersetzen von Rechtstexten – Fachkommunikation im Spannungsfeld zwischen Rechtsordnung und Sprache*, Tübingen: Narr (= Forum für Fachsprachenforschung Nr. 52), 236 Seiten.
- DOMINELLI, L. 2010. *Social Work in a Globalizing World*. Cambridge: Polity Press.

- Európsky parlament a Rada EÚ, 2013. *Finančný program „Spravodlivosť“ na obdobie rokov 2014 – 2020* [online]. [10. 11. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/newsroom/just/news-overview.cfm>
- DRIESEN, CH., PETERSEN, H. A., RÜHL, W. 2018. *Gerichtsdolmetschen: Grundwissen und Fertigkeiten*. Tübingen: Narr Franke Attempto Verlag GmbH 1 Co. KG.
- EDWARDS, B. A. 1995. *The Practice of Court Interpreting*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Co.
- ENGBERG, J. 1999. Übersetzen von Gerichtsurteilen – der Einfluss der Perspektive. In: Sandrini, Peter (Hrsg.): *Übersetzen von Rechtstexten – Fachkommunikation im Spannungsfeld zwischen Rechtsordnung und Sprache*, Tübingen: Narr (= Forum für Fachsprachenforschung Nr. 52).
- GUBA, E.G., LINCOLN, Y. S. 2005. Paradigmatic Controversies, Contradictions, and Emerging Confluences. In: Denzin, N. K., Lincoln, Y. S. (Eds.). *The Sage Handbook of Qualitative Research*, 3rd Edition, Sage, Thousand Oaks, pp. 191–215.
- HERTOG, E., VAN DER VEEN, B. (Eds.) 2006. *Taking stocks: Research and Methodology in Community Interpreting*. *Linguistica Antverpiensia*, 5(2006), 11–17
- KÁŠOVÁ, M. 2011. *Môj volič - môj pán! : lingvokulturologické reflexie o politickej reklame*. Prešov: PU.
- KOLLER, W. 1972. *Grundprobleme der Übersetzungstheorie. Unter besonderer Berücksichtigung schwedisch-deutscher Übersetzungsfälle*. Bern.
- LEVICKÁ, J., LEVICKÁ, K. 2015. *Kľúčové témy v profesijnej etike sociálnej práce*. Trnava: FZaSP.
- MASCHI T., BRADLEY C., WARD, K. 2009. *Forensic Social Work*. New York: Springer Publishing.
- MIKKELSON, H. 2000. *Introduction to Court Interpreting*. New York: Routledge.
- MIOVSKÝ, M. 2006. *Kvalitatívny prístup a metódy v psychologickom výzku*. Praha: Grada.
- MIZRAHI, T., DAVIS, E., L. 2011. *Encyclopedia of social work*. Volume 2: D-I. Oxford: NASAW Press.
- MUNSON, C. 2011. Forensic Social Work Practice Standards: Definition and Specification. *Journal of Forensic Social Work* 1(1), pp. 37–60.
- NAVRÁTIL, P. 2001. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Marek Zeman.
- NORD, Ch. 1989. „Loyalität statt Treue. Vorschläge zu einer funktionalen Übersetzungstypologie“. *Lebende Sprachen*. 34, pp. 100–105.
- NORD, Ch. 1993. *Einführung in das funktionale Übersetzen*. Tübingen: Francke.
- OPALKOVÁ, J. 2010. Komunitné tlmočenie ako špecifický druh interkultúrnej komunikácie. *Jazyk a kultúra*, 2 (2010), 1–4.
- POLÁK, P. 2011. *Svedok v trestnom konaní*. Bratislava: EUKÓDEX.
- POLÁKOVÁ, L. 2018. *Nemecký právny jazyk v tlmočníckej praxi. Tlmočenie blokovaného jazyka v trestnom práve*. Prešov: PU.
- POMMER, S. 2006. *Rechtsübersetzung und Rechtsvergleichung. Translatorische Fragen zur Interdisziplinarität*. Peter Lang, Frankfurt am Main.
- REISS, K./VERMEER, H. J. 1984. *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Linguistische Arbeiten, Max Niemeyer Verlag Tübingen.
- ROME, S., H. 2011. Forensic social work. In: T. MIZRAHI a L. E. DAVIS, (Eds.). *Encyclopedia of social work. 20th edition. Volume 2: D – I*. NY: Oxford University Press, pp. 221–223.
- Rozkaz č. 38 o sociálnej práci vo výkone väzby a výkone trestu odňatia slobody.*
- SANDRINI, P. 1996. *Terminologiarbeit im Recht. Deskriptiver begriffsorientierter Ansatz vom Standpunkt des Übersetzers*. IITF Series 8. Wien: TermNet.
- SANDRINI, P. 2004. Transnationale interlinguale Rechtskommunikation: Translation als Wissenstransfer. In: Müller, F./Burr, I. (Hrsg.): *rechtssprache Europas. Reflexion der Praxis von Sprache und Mehrsprachigkeit im supranationalen Recht*. Berlin: Duncker & Humblot, pp. 139–156.
- SEARLE, J. R. 2007. Rečové akty. Bratislava: Kalligram.
- ŠARIŠSKÁ, M., BALOGOVÁ, B. 2017. Aktuálny stav forenznej sociálnej práce v slovenskej praxi. In: BALOGOVÁ B.,

- HAMADEJ M. (Eds.). *Aktuálne oblasti spoločenskovedného výskumu: zborník príspevkov z VIII. doktorandskej konferencie* [online]. Prešov: FF PU, 146–154. [cit. 2019-10-11]. Dostupné z: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Balogova13>
- ŠARIŠSKÁ, M., BALOGOVÁ, B. 2018. *Forenzná sociálna práca – teoretické a praktické východiská*. Prešov: PU.
- ŠARIŠSKÁ, M., BALOGOVÁ, B. 2017. Možnosti forenznej sociálnej práce v anglosaskom a slovenskom prostredí. In: KARDIS K. a KARDIS M. (Eds.). *Svet kultúr a tradícií slovensko-poľského pohraničia. Zvyšovanie kompetencií vysokoškolských pedagógov v oblasti interkultúrneho vzdelávania*. Prešov: GTF, s. 339-373.
- ŠTEFKOVÁ, M. 2015. Hybridné formy úradného, resp. komunitného tlmočenia. In: GULDANOVÁ, Z. (Ed.). *Kontexty súdneho prekladu a tlmočenia IV*. Bratislava: UK, pp. 9-81.
- ŠVEC, Š. 2015. *Encyklopédia edukológie*. Bratislava: UK.
- ŠLOSÁR, D. 2017. Penitenciárna sociálna práca. In: BALOGOVÁ B. a ŽIAKOVÁ E. (Eds.). *Vademecum sociálnej práce*. Košice: UPJŠ, pp. 227.
- TOMÁŠIKOVÁ, S. 2014. *Preklad právnych textov z nemeckého do slovenského jazyka. 1. vyd.* [online]. Prešov: PU. [10. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Tomasikova2>
- Ústava Slovenskej Republiky. Zbierka zákonov č. 460/1992, z 1. septembra 1992. Zmenený a doplnený: ústavnými zákonmi č. 244/1998 Z. z., č. 9/1999 Z. z., č. 90/2001 Z. z., úplné znenie č. 135/2001 Z. z.*
- VERMEER, H. 1992. *Skopos und Übersetzungsauftrag*. Frankfurt: Verlag für interkulturelle Kommunikation.
- WIESMANN, E. 2004. *Rechtsübersetzung und Hilfsmittel zur Translation*. Wissenschaftlich Grundlagen und computergestützte Umsetzung eines Lexikographischen Konzepts. Gunter Narr Verlag Tübingen.
- Zákon č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny*
- Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon*
- Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok*
- Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele*
- Zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch*

Kontaktné údaje

prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA.
Inštitút edukológie a sociálnej práce
Filozofická fakulta PU v Prešove
17. novembra 1, 08001 Prešov
beata.balogova@unipo.sk

doc. PaedDr. Slavomíra Tomášiková, PhD.
doc. PhDr. Martina Kášová, PhD.
Mgr. Lenka Poľáková, PhD.
Inštitút germanistiky
Filozofická fakulta PU v Prešove
17. novembra 1, 08001 Prešov
slavomira.tomasikova@unipo.sk
martina.kasova@unipo.sk
lenka.polakova@unipo.sk

PROFESSIONAL AND CAREER GROWTH OF SOCIAL WORKERS FROM A GENDER PERSPECTIVE

ODBORNÝ A KARIÉRNÝ RAST SOCIÁLNYCH PRACOVNÍKOV Z RODOVEJ PERSPEKTÍVY

Beáta BALOGOVÁ, Peter GALLO

ABSTRAKT

Predkladaný príspevok sa venuje problematike odborného a kariérneho rastu sociálnych pracovníkov a pracovníčok. Hlavný cieľ príspevku predstavuje porovnanie možností kariérneho rastu mužov a žien. Autori analyzujú faktory, ktoré ovplyvňujú možnosti odborného a kariérneho rozvoja medzi sociálnymi pracovníkmi a pracovníčkami. Výskum uvedenej problematiky bol skúmaný kvantitatívnou výskumnou stratégiou. Hlavnú metódu výskumu predstavuje dotazník, ktorý bol distribuovaný sociálnym pracovníkom a sociálnym pracovníčkam. Štruktúra dotazníka pozostáva z dvoch základných častí, a to identifikačnej a výskumnej. Identifikačná časť popisuje demografické premenné ako rod, vek a vzdelanostná štruktúra. Výskumná časť je zameraná na konkrétne otázky k problematike odborného a kariérneho rastu. V tejto časti výskumu sú uvedené aj faktory, ktoré predstavujú motivátory, ale aj bariéry v profesionálnom rozvoji sociálnych pracovníkov a pracovníčok. Získané dáta od respondentov budú štatisticky vyhodnotené prostredníctvom vhodných štatistických metód. Výsledok výskumu predstavujú zistenia, ktoré predstavujú pre sociálnych pracovníkov a pracovníčky faktory, ktoré umožnia ich odborný a kariérny rast a rovnako aj faktory, ktoré ich v tomto raste obmedzujú.

Kľúčové slová: sociálny pracovník, sociálna pracovníčka, odborný rast, kariérny rast, rod.

ABSTRACT

The present paper deals with professional and career growth of male and female social workers. The main goal of the paper is to compare career growth opportunities between men and women. The paper analyzes the factors influencing the opportunities of professional and career development among male and female social workers. To conduct the research, a quantitative research strategy was used. The main research method is a questionnaire distributed to male and female social workers. The questionnaire consists of two basic parts: respondent's profile and mere research. The respondent's profile provides demographic variables such as gender, age, education level. The research part is focused on specific issues of professional and career growth. The research part also provides for the factors that represent either motivators or barriers in the professional development of male and female social workers. The data obtained from the respondents are statistically evaluated using appropriate statistical methods. The findings identify the factors that enable the professional and career growth of male and female social workers, as well as the factors that limit them in this growth.

Key words: male social worker, female social worker, professional growth, career growth.

INTRODUCTION

We live in an environment that is marked by constant development and change. Our lives have been affected by the COVID 19 pandemic and many people have become

dependent on state aid. One of the sphere that helps people who depend on others is the social sphere; it provides help through social workers. In order for these workers

to be able to carry out their work successfully and be able to help people who rely on them, they need to grow professionally. Only a quality and qualified employee can provide the needs and activities that are expected of him. Social workers, through their professional and social maturity and practical skills, are of great benefit to social service facilities. The paper presents research into the issue of professional and career growth of male and female social workers. It emphasizes the need to explore career growth opportunities and analyzes the factors that influence this development. The main idea of the paper is to present the factors that motivate social workers to strengthen their professional skills and enable them to achieve a shift in their careers. The paper also mentions the factors that demotivate social workers to develop their professional knowledge and do not allow them to make a career shift within their employment.

The paper is divided into several parts. The first part is focused on the theoretical definition of social work theory concepts. In the second part, we present research methods, describe the research sample and the chosen questionnaire method. The third part interprets the statistically evaluated research results. It also includes the verification of hypotheses using selected statistical methods. The fourth chapter contains a discussion; the research of various studies from Slovak and foreign authors is presented. Within this chapter, we also compare the existing research with the results of the present research.

1. Theoretical background

Social workers are workers who come into contact with many professional areas and institutions. They help people cope with the challenges they face in their lives. At present, these are primarily clinical social workers or therapists who, in terms of clinical work definition, work mainly with clients with mental, behavioral, and emotional disorders. Income and work responsibilities of social workers may vary depending on the clientele and work environment. Social workers support individuals and their families in difficult life situations and ensure that vulnerable

clients, including children, are protected from harm. Their role is to help and improve the position of clients in order to increase their quality of life. They maintain professional relationships and act as guides and advocates. Sometimes they need to use their professional judgment to make difficult decisions that may not always be well received by those they are trying to help (Strolin-Goltzman et al. 2007). Social workers work in a variety of settings and support individuals, families, and groups within the community through appropriate legislation and practices. They specialize in supporting children and families or vulnerable adults. As they find themselves in difficult situations, they themselves become vulnerable. As a result, social work fosters measures that sustain and develop the skilled workforce of social workers. Qualified social work professionals are sometimes supported by other helping professionals. In particular, they work closely with health and nursing professionals (Airila et al. 2014; Wermeling 2013).

Social workers can work in state, non-state, and private facilities. These workers have to comply with the legislation and have the power to enforce it. In non-standard tasks, social workers still work with a similar group of clients but are not specifically responsible for law enforcement. Workers employed in the third sector or in other specialized facilities focus on providing support to difficult clients, e.g. clients with different types of addiction, homeless people, and people with mental health problems. They also work in early intervention environments to prevent the escalation of problems in the community, where statutory services are required. Many social workers work with young people and their families. Their performance is distinctive in that the government legislation focuses on the integration of health and social work services, which means that social workers often work in multidisciplinary teams (Kim and Lee 2009). According to Sanchez-Moreno et al. (2015) and Yürür and Sarıkaya (2012) the tasks of these workers usually include (our translation):

- providing specialized counseling for individuals or families in order to assess and appraise their situation,
- elaboration of an assessment of the client's life situation (always in cooperation with other experts) that meets the set standards and time frames,
- offering up-to-date information and social support,
- organizing and processing stages of social support which allows clients to enjoy the full value of life,
- recommendations and sometimes deciding on the best course of action for a particular person or family,
- establishing contacts with other institutions and their networking,
- participation in multidisciplinary teams, whether in case or family conferences,
- keeping accurate records and preparing reports for further legislative action,
- proving in court or providing mediation,
- participation in trainings, probation activities, and team meetings.

To define the career and professional growth of social workers, we have been inspired by research conducted by e.g. Beddoe et al. (2019), Thoburn et al. (2021), Luo, Lei (2021), or Graham et al. (2013). At the same time, we draw on Beddoe et al.'s (2019) statement who suggest that the individual level be supplemented with the involvement of the social service facility. Each facility should prioritize the issue of equal opportunities in relation to the creation of conditions for professional growth for both men and women; of course, with emphasis on gender specifics, such as motherhood, childcare, or care for a dependent family member, which today should not be just a woman's responsibility. Gender equality means equal status and equal participation of women and men in all spheres of public and private life (Pietruchová and Mesochoritsová 2007). "Its aim is to promote the full-value participation of women and men in the society. Formal (de jure) equality is only the first step towards real (de facto) equality" (Bosá, Filadelfiová and Minarovičová 2009, p. 73; our translation). Gender equality,

therefore, takes into account, recognizes, evaluates, and promotes the diversity of women and men in terms of their behavior, needs or aspirations to the same extent. It focuses on the removal of structurally conditioned social barriers, prejudices, and hierarchy in the society (Pietruchová 2013, [cit. 2021-10-02]).

2. Research methodology

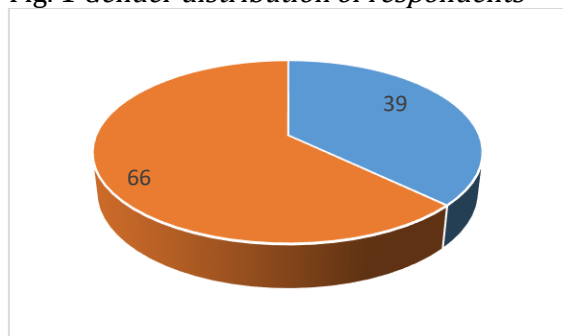
The present paper examines the issue of professional and career growth of social workers in social services. A questionnaire method was chosen for the research, as it represents the most suitable way of obtaining data from respondents in this type of research. The questionnaire consists of two basic parts: respondent's profile and mere research. The respondent's profile provides information on the respondent's gender, age, education level, and the number of years of work experience in the organization. The research part sets out questions related to the researched issues. They focus on the opportunities of career and professional advancement of social workers in social service facilities. The question types include questions with a predetermined choice, open questions with the possibility of supplying the answer at one's own discretion, and the questions in the form of the Likert scale. The Likert scale contained a five-point scale of options defined from strongly agree, through I can't answer, to strongly disagree. The research took place online and was created using the google form application. The selection of respondents was determined by the method of random selection, in which each respondent had the same probability of being selected. The subjects of the research were social workers in social service organizations and institutions. The number of completed questionnaires was 105. The research was focused on the career and professional growth of social workers in the field of social services. The questionnaire, as well as the research itself, was carried out on the basis of the stated hypothesis: Hypothesis: We assume that there is a statistically significant difference in career and professional growth between men and women.

Statistical methods such as the chi-square test of independence were used to evaluate and interpret the data of the questionnaire survey. The method of correspondence analysis, which is one of the graphical methods of multidimensional statistical analysis, was also used to evaluate the obtained data. It is used to graphically display information and relationships from the contingency table. The obtained data were evaluated in the statistical program Statistica version 12.

3. Findings

The research aimed at examining the professional and career growth of social workers in the field of social services. For the purposes of the research, the basic research variables, such as the distribution by gender and education level were determined; 105 social workers took part in the research. The distribution of respondents by gender is shown in Fig. 1.

Fig. 1 Gender distribution of respondents

Source: present research data

The distribution of respondents by gender shows that most answers were from women, which accounted for almost two-thirds of the answers in the questionnaire. Table 1 shows the relative frequency analysis of the hypothesis.

Tab. 1 - Relative frequency analysis of the hypothesis

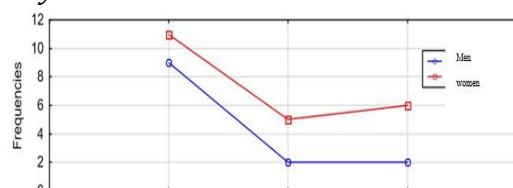
	Male	Female	Total
The social facility plans and supports my career development and	25.71	31.42	57.14

professional growth			
My job position does not allow for my further career development	5.71	14.28	20.00
I'm not concerned with my career a professional development	5.71	17.14	22.85
Total	37.14	62.85	100.00

Source: present research data

The answers from male social workers are as follows: 25.72% of respondents stated that the social facility plans and supports their career development and professional growth, 5.72% of social workers are inclined to the opinion that their job position does not allow for their further career advancement, and the same number of male social workers claimed that they were not concerned with further career and professional growth. For female social workers, the results are as follows: 31.43% of respondents stated that the social facility plans and supports their career development and professional growth, 29% of social workers are inclined to the opinion that their job position does not allow them to advance their careers, and 17.14% of social workers are not concerned with their further professional and career growth. The findings are illustrated by Figure no. 2.

Fig. 2. Frequency graph of hypothesis analysis

Source: present research data

The correspondence analysis shows that based on the value of the χ^2 test (1.25437) at the number of degrees of freedom $df = 2$, a significance level of $p = 0.0341$ is achieved. It is therefore possible to state that there is a significant relationship between the respondents' gender and their answer to the question "How do you assess the possibilities of career and professional development?" at the selected level of significance $\alpha = 5\%$. Hypothesis 1 is accepted. Tab. 2 shows the statistical evaluation of the hypothesis on the relationship between gender and career and professional growth opportunities.

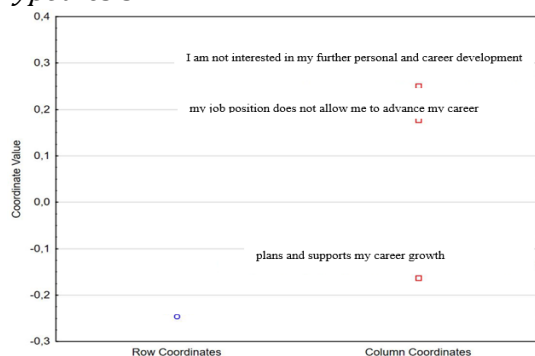
Tab. 2 – *Statistical evaluation of the hypothesis*

Pearson's chi-square test of independence	
Calculated p-value	$p = 0,0341$
Probability of error	$\alpha = 5\% (0,05)$
Degrees of freedom	$DF = 2$
Critical value	$\chi^2 = 0,01$

Source: *present research data*

Figure 3 shows a correspondence analysis based on the respondents' responses

Fig. 3. *Correspondence analysis of the hypothesis*

Source: *present research data*

The correspondence analysis of the respondents' answers presents the conclusions that social facilities support professional and career growth of male social workers. The results of the correspondence analysis also show that women are not concerned with their further career and professional development to the same extent as men or the job position does

not allow them to advance further. It is interesting to examine the factors that may affect the current state of professional and career development depending on the gender. It can be assumed that one of the reasons may be that women hold lower positions in social service facilities; another cause is motherhood or women's care for minors and the household, which many perceive as an obstacle to further self-development.

4. Discussion

The research focused on the issue of professional and career growth of social workers in social service facilities. Thoburn et al. (2021) conducted a study and stated that success and career satisfaction are also related to the fact that social workers keep pace with current developments in practice and research. They develop their mental and organizational approach, which helps them face the workload and emotional impact of their profession. Beddoe et al. (2019) examine the complexity of professional identity in social work and argue that in order to achieve career and professional growth of social workers, the involvement of the organization in which they work is necessary. Further research into professional and career growth was carried out by Luo and Lei (2021) who focus on the use of the dual JD-R model. This model is a process that examines the skills of social workers and compares them with motivation in the social service sector. In their research, they concluded that the demands of social workers affected their intention to leave the organization, while the labor resources of social workers predicted their commitment to the organization. This research is in line with the findings of the present research: female social workers are more prone to leave the organization than male social workers, e.g. due to caring for the family. It is the appropriate motivation for professional and career growth that will enable social workers to find a suitable work-balance life for the practice of this profession. Graham et al. (2013) examined female and male social workers in terms of work and professional satisfaction. Work commitment, fluctuation, and organizational culture represented the

satisfaction of the organization. Research and theory in social work aimed at the professional and career growth of workers in this sector should go beyond the characteristics of work, profession, and environment, and should include personal life factors. In our research, we list factors showing that male social workers have higher support for their career and professional growth than female social workers. These factors can help to better understand the role of the social worker, which they need for their professional and career growth.

CONCLUSION

The present paper focusing on professional and career growth offers an analysis of factors that act as motivators, but also demotivators in this area. The research offers a space for professional discussion in the field of social work. Male and female social workers are now gaining more and more attention due to the pandemic, as more and more people, whether children or adults, depend on help. It is therefore important that social work experience offers skilled employees who have healthy ambitions in their career advancement and offer quality workforce for social services. In this way, it is necessary to support the competences of social workers of the relevant social service facilities so that they can flexibly and creatively apply, within the possibilities provided by the valid national legislation, especially the document EUROPE 2030, inspiring elements of interventions, on the basis of both local and foreign research findings.

Acknowledgement

The paper is published within the activities of the research grant project VEGA No. 1/0433/20 *Factors of formal and non-formal care in the long-term care system*.

Bibliography

AIRILA, Auli; HAKANEN, Jari, J; SCHAUFELI, Wilmar, B; LUUKKONEN, Ritva; PUNAKALLIO, Anne and LUSA, Sirpa. 2014. Are job and personal resources associated with work ability 10 years later? The mediating role of work engagement. *Work and Stress*, 28 (1).

- pages 87-105. doi: 10.1080/02678373.2013.872208
- BEDDOE, Liz; STANFORTH, Barbara L and FOUCHE, Christa. 2019. Proud of what I do but often ... I would be happier to say I drive trucks': Ambiguity in social workers' self-perception. *Qualitative Social Work*, Vol. 18 (3). pp. 530-546. doi: 10.1177/1473325017725801
- BOSÁ, Monika, Jarmila FILADELFOVÁ a Katarína MINAROVICHOVÁ, 2009. Možnosti pre pozitívnu zmenu. In: M. BOSÁ a J. FILADELFOVÁ, eds. *Učiteľky a riaditeľia. Rodová nerovnosť a rodová segregácia na stredných odborných školách*. Prešov: EsFem, pp. 71-85. ISBN 978-80-970309-5-7.
- GRAHAM, John, R; FUKUDA, Eriko; SHIER, Michael, L; KLINE, Theresa, J; BROWNLEE, Keith and NOVIK Nuelle. 2013. Demographic, work-related, and life satisfaction predictors of northern social workers' satisfaction with work and profession. *International Social Work*, Vol. 56 (5). pp. 588-607. doi: 10.1177/0020872811429953
- LUO, Mengsha and LEI, Jie. 2021. Using the jd-r model to predict the organizational outcomes of social workers in guangzhou, china. *Journal of the Society for Social Work and Research*. Vol. 12 (2). pp. 349 – 369.
- KIM, Hansung and LEE, Sun Young. 2009. Supervisory communication, burnout, and turnover intention among social workers in health care settings. *Social Work in Health Care*, Vol. 48 (4), pp. 364-385. doi: 10.1080/00981380802598499
- LUO, Mengsha and LEI, Jie. 2021. Using the jd-r model to predict the organizational outcomes of social workers in guangzhou, china. *Journal of the Society for Social Work and Research*. Vol. 12 (2). pp. 349 – 369.
- PIETRUCHOVÁ, Oľga a Adriana MESOCHORITISOVÁ, 2007. *Rodová rovnosť v organizácii. Stručná sprie-vodkyňa*. Bratislava: OKAT PLUS ISBN 978-80-8872-012-6.
- PIETRUCHOVÁ, Oľga, 2013. Rodová rovnosť - mýty a fakty. In: *Gender.gov* [online]. [cit. 2021-20-02]. Dostupné z: <https://www.gender.gov.sk/rodova-rovnost-myty-a-fakty/>

- SÁNCHEZ-MORENO, Esteban; DE LA FUENTE Roldán, Iria-Noa; GALLARDO-PERALTA, Lorena and BARRÓN LÓPEZ DE RODA, Ana. 2015. Burnout, informal social support and psychological distress among social workers. *British Journal of Social Work*, Vol. 45 (8). pp. 2368-2386. doi: 10.1093/bjsw/bcu084
- STROLIN-GOLTZMAN, Jessica; AUERBACH, Charles; MCGOWAN, Brenda and MCCARTHY, Mary. 2007. The relationship between organizational characteristics and workforce turnover among rural, urban, and suburban public child welfare systems. *Administration in Social Work*, Vol. 32 (1), pp. 77-91. doi: 10.1300/J147v32n01_06
- THOBUR, June; BERTI, Chiari; CANALI, Cinzia; DELGADO, Paulo; NEVE, Elizabetta and VECCHIATO, Tiziano. 2021. Looking back-Looking forward: messages from experienced social workers for the recently qualified. *Pedagogía Social. Revista Interuniversitaria*. Vol. 38. pp. 151 – 163.
- WERMELING, Linda. 2013. Why Social Workers Leave the Profession: Understanding the Profession and Workforce. *Administration in Social Work*, Vol. 37 (4), pp. 329-339. doi: 10.1080/03643107.2012.693057
- YÜRÜR, Senay and SARIKAYA, Muammer. 2012. The Effects of Workload, Role Ambiguity, and Social Support on Burnout Among Social Workers in Turkey. *Administration in Social Work*, Vol. 36 (5), pp. 457-478. doi: 10.1080/03643107.2011.613365

Kontaktné údaje:

prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA.
 Ing. Peter Gallo, PhD.
 Inštitút edukológie a sociálnej práce
 Filozofická fakulta PU v Prešove
 17. novembra 1, 08001 Prešov
 beata.balogova@unipo.sk
 peter.gallo@unipo.sk

THE ROLE OF THE SOCIAL WORKER IN THE TRANSITION PROCESS OF A CHILD WITH AUTISM TO THE SCHOOL ENVIRONMENT

ÚLOHA SOCIÁLNEHO PRACOVNÍKA V PROCESSE PRECHODU DIEŤAŤA S AUTIZMOM DO ŠKOLSKÉHO PROSTREDIA

Barbora KOLKOVÁ

ABSTRAKT

Príspevok si kladie za cieľ zistiť, akú úlohu má sociálny pracovník pri prechode dieťaťa s autizmom do školského prostredia z pohľadu riaditeľov špeciálnych škôl a špeciálnych tried základných škôl. Opýtali sme sa riaditeľov špeciálnych škôl a špeciálnych tried základných škôl, ako vidia prínos sociálneho pracovníka pri prechode dieťaťa s autizmom do školského prostredia. Na tento účel sme použili kvalitatívny výskum. Z rozhovorov vyplynulo, že sociálny pracovník v rôznej miere ovplyvňuje dieťa, rodinu a školu. Sociálny pracovník ovplyvňovaním dieťaťa podporuje jeho rozvoj v sociálnom prostredí, zabezpečuje kontinuitu v procese prechodu. Práca v multidisciplinárnom tíme podporuje efektívne vytváranie sietí a podporuje inkluzívnu klímu v školskom prostredí. Sociálny pracovník poskytuje rodine poradenstvo, podporu a ponuku participácie na fungovaní školského zariadenia. Do budúcnosti ostáva na Slovensku otvorená téma školských sociálnych pracovníkov, ktorí sú spravidla členmi multidisciplinárnych tímov v zahraničí.

Kľúčové slová: dieťa s autizmom, sociálny pracovník, tranzitné procesy.

ABSTRACT

The paper aims to find out what role the social worker has in the transition of a child with autism to the school environment from the point of view of principals of special schools and special classes of primary schools. We asked the principals of special schools and special classes of primary schools how they see the social worker's contribution in the transition of a child with autism into the school environment. We used qualitative research for this purpose. The interviews showed that the social worker influences the child, family and school to varying degrees. By influencing the child, the social worker supports his / her development in the social environment, ensures continuity in the transition process. Working in a multidisciplinary team supports effective networking and promotes an inclusive climate in the school environment. The social worker provides the family with counselling, support and an offer of participation in the functioning of the school facility. Until the future, the topic of school social workers, who are usually members of multidisciplinary teams abroad, remains open in Slovakia.

Key words: a child with autism. social worker. transit processes.

INTRODUCTION

Every child has the right to an individual approach that respects his differences, health status, social situation, abilities and possibilities. Our legislation defines three groups of children or pupils who need special support. These are children with

disabilities, children and pupils from socially disadvantaged backgrounds and gifted children and pupils (Gymerska et al. 2019). These children need comprehensive support in inclusion, but at the same time, they need to be supported in maintaining their uniqueness. This paper aims to

describe the role of the social worker in the process of a child's transition to the school environment. Facuna (2016) states that there is a discussion in Slovakia about the introduction of social work in education. We can state that social work in schools is definitely a promising area, which needs to be given due attention in Slovakia as well.

1. Social worker at school

"A social worker and a social work assistant apply approaches corresponding to the goal of the performed social work and the knowledge of the social work department using professional methods of work depending on the focus of the social work. Social work is work performed by a social worker and social work assistant in connection with other professional activities in the field of psychology, law, medicine, pedagogy, sociology and other areas."

§ 2 par. 3 of Act No. 219/2014 Coll. on social work and professional activities in the field of social affairs and family – wording effective from 01.11.2019

The social worker mobilizes the child's strengths, family, school and community to overcome the obstacles that arise with the transition process. The social worker meets the needs of the student and the family as well. The social worker and the whole team of professional and pedagogical employees use strategies, forms and methods for individual and effective support of the child. When a social worker helps to solve problems that affect the functioning of the child and his family, he helps to develop their potential and also exercises their right to an education that respects the value of each individual (Gymerska et al. 2019).

Abroad, we usually come across school social workers in school facilities. Dupper (2010) considers it crucial in the practice of a school social worker to maintain open communication between the family, the child, the school and other professionals. Strengthening families in solving social problems makes it much easier for them to provide social counselling in various forms. This also assists parents in fulfilling their parental roles. Duppler also considers the development of community services or the planning and organization of prevention programs to be a key area (Tirpkáková

2019). Allen-Meares (2004) points out the values of social work that determine the behaviour of school social workers:

- a) The value of human dignity - the student is a unique being;
- b) The right to self-realization and self-determination enabled to participate;
- c) Respect for individual aspirations;
- d) Respecting differences.

School social work is necessary at school, which develops at the micro-, meso- and macro levels (Speck 2009). Ensuring continuity between levels is challenging, but a coherent system of services supports efficient transit transitions (Beth et al. 2012).

Entering the educational process is a new experience and, therefore, a challenge for the child and his parents. This is not a one-off activity but a long-term process (Vogler et al. 2008; Palkovitz 2009). Transit processes take place vertically in the individual stages of a child's life (change over time) or horizontally across children's families, schools and communities (changes in a given period of time); transition represents a wide range of changes (Kagan 1992). The transition process is a complex phenomenon that requires coordination of activities and cooperation. The active involvement of parents in the whole process is also essential. Communication between the child's family and the service provider, teacher, special pedagogue, assistant and so on or and so forth improves cooperation. Beth et al. (2012) state that the transition process is significantly influenced by the cooperation of all stakeholders (Schulting et al. 2005, Rosenkoetter et al. 2009).

Continuity brings a better transition to children and families. The changes that children must naturally undergo in early childhood are predicted if there is a link between the various transition processes. In order to achieve continuity, the cooperation of parents, service providers, the community and the child itself is necessary. This idea keeps in focus the important life situations of the child and the family. Creating continuity from an early age becomes a common goal for all those involved in transit processes (family, caregivers, education, health and social services) (Adreon and Stella 2001). For

children with autism and their parents, transit processes are important turning points (Hanline et al. 1989; Johnson 1986; Adreon-Stella 2001). In the transition process, the social worker does not replace Labath (1999) other professions, but he works purposefully with areas that no one works through his interactions.

2. Methodology

We aimed to find out what role the social worker has in the transition process of a child with autism into the school environment from the point of view of principals of special schools and special classes at primary schools.

We used a qualitative research strategy for our research, the essence of which is to examine a broadly defined phenomenon and provide the maximum amount of information about it (Silverman 2013). The basis is inductive logic, which means that only after we had sufficient data did we begin to look for the regularities that occur in this data. According to Strauss and Corbin (1999), qualitative research methods are used to reveal and understand the essence of phenomena about which we still do not have enough information as well as about phenomena about which we have information, but we want to update their conclusions.

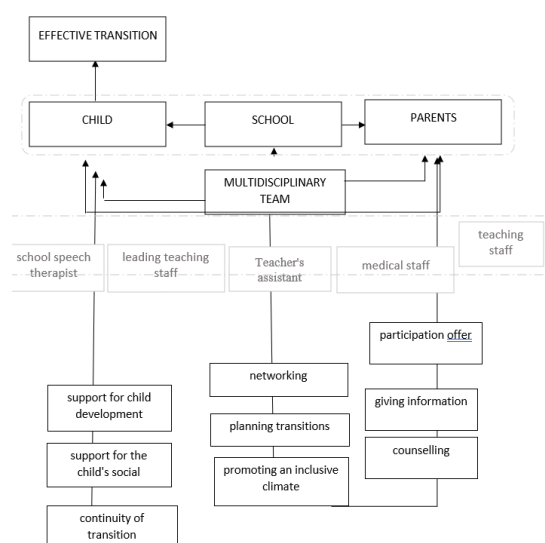
For data collection, we chose the in-depth interview technique, as Malinowski emphasized. It is important to understand the perspective of our participants (Silverman 2005).

We asked the participants a question that they could freely answer: "What do you see, how does a social worker affect the process of transition a child with autism into the school environment?"

The choice of the research group was intentional; our participants were the principals of special primary schools or classes at elementary schools in the list as of 15.9.2020 for children with autism. We contacted 19 schools, of which 15 principals from special primary schools and special classes for children with autism gave us an interview. Figure No. 1 lists the individual schools that we addressed.

3. Results

The next figure No. 2 shows a diagram of how the social worker affects the child, parents and the school through a multidisciplinary team of professionals. Based on the participants' responses, we created three main categories. A / Social worker and child. B / Social worker and family. C / Social worker and school. Each category affects the child's transition process to varying degrees, through different interventions, strategies and methods.

The social worker and child: Participants agreed that smooth transitions are key to ensuring positive outcomes in the transition process in children with autism. Smooth transitions are achieved by planning (Rosenkoetter et al. 2009). That is why planning the transition process is one of the areas where the social worker can find employment. If the social worker supports the child's social environment, it affects not only his effective transition to the school environment but also comprehensively in all areas. It is important for the child to create suitable conditions in the home environment. If the child has an environment of support and acceptance, it will strengthen him in overcoming obstacles. The social worker builds students' self-confidence, gives them courage in building relationships, supports them in their personal progress in

Figure No. 1: List of primary schools and special classes of primary schools as of 15.9.2020

The school is not a closed building; on the contrary, it cooperates with a number of experts. It is accessible through various activities throughout the day, not only for children but also for parents.

Gymer's statement (2020), and our participants also confirmed the answers. The social worker and school: The social worker creates equal opportunities in the school environment, thus promoting an inclusive climate. This provides information to the school about the pupil and the family as well as information about the school to the parents, which creates and strengthens the relationship between them. It ensures cooperation between individual institutions and experts in solving individual cases by the networking method. Effective, planned cooperation of several assisting entities to achieve a common goal. Networking is a type of multidisciplinary cooperation in the case of a child and his family and other important persons for the client. The definition of categories of professional employees is regulated by § 23 of Act No. 138/2019 Coll., Who ranks among professional employees: psychologist and school psychologist, special pedagogue and field special pedagogue, career counsellor, speech therapist and school speech therapist, medical pedagogue, social pedagogue. The cooperation aims to exchange information, joint analysis of the situation, and the search for a suitable solution to the problem (Tirpkáková 2019).

The social worker and parents: Supporting the child's adoption by the family is one of the key areas in which the social worker works. Being able to accept a child as he or she is, focusing on his or her strengths can be challenging for the family in some situations, and the social worker can find suitable help for the family. Working with the family is a very important part of the quality of the educational process. The social worker also meets parents outside regular class meetings. Often, the goal of a meeting is not just a consultation about the child, but parents usually participate in the functioning of the school. As it is assumed that parents know their child best, they can work together in a multidisciplinary team to create the most effective strategy for the child's functioning. The relationship between the social worker and the parents is professional and a partnership. The social worker provides parents with social counselling, can recommend professional counselling services of specialized institutions. This creates effective social support not only for the child but also for the family. It purposefully prepares different types of assistance for the family in order to solve the situation comprehensively.

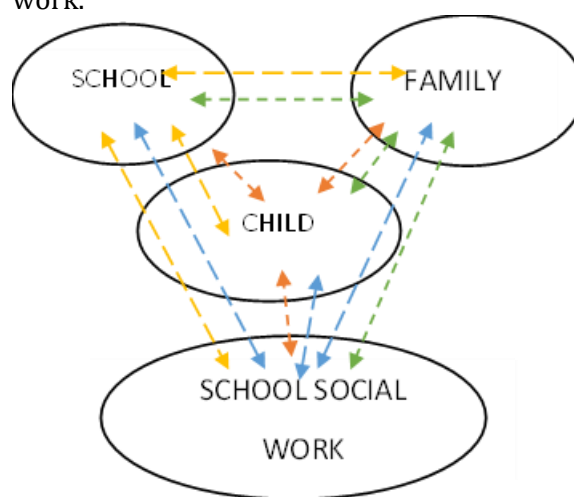
4. Discussion

The question of how to provide social services in public schools most effectively arose in the USA as early as the turn of the 19th and 20th centuries in 1906. Germany emphasized that the help of social workers in working with pupils was essential. In France, school social work can be seen since 1945; it only received legislative support in 1991. In Switzerland since 1976 and in 50 other countries, school social work has been a part of it for several decades (Tirpkáková 2019). The help of school social workers is often required abroad for implementing and providing services to children with disabilities (Openshaw 2008). Abroad, the role of the school social worker is to cooperate with teachers, school psychologists, educational counsellors, children and, last but not least, with parents. In Slovakia, the profession of school social worker is absent, even though various projects have already been implemented in several schools (School Social Work 2006) (Lengyel 2013). The importance of school social work in today's understanding stems mainly from the interaction between social work and the school environment. An important methodology for the practice of school social workers is the Standards for Social Work Service 2012, which was developed and adopted by the National Association of Social Workers in 1978.

Through preventive activities, the social worker strengthens family relationships and ensures open communication between parents, pupils, school and professionals in cooperating institutions (Tirpkáková 2019). Figure No. 3 displays the concept of school social work. The profession of social worker entails a commitment to social justice, which increases opportunities for the inclusion of the most vulnerable. This area of social work is supported by various methodologies and theoretical frameworks aimed at strengthening human and social change concerning specific groups of the population (Brekke 2012). Although the child is a central figure in the transition process, several actors participate in its successful course: parents, school (teachers, assistants), specialists, community members and close acquaintances. The smoother these processes are, the better

their benefits (Schulting et al. 2005; Rosenkoetter et al. 2009). In the short term, successful transitions positively affect the child's socialization and adaptation and school results, and in the long run, they are important for the child's later employment.

Figure No. 3: The concept of school social work.

Source: Vasil'ová et al. 2018

According to Adreon and Stella (2001) and Dettmer et al. (2000), it is difficult to design strategies for transit processes. However, they are especially important for children with autism and can be beneficial for the child himself and the parents or the workers who work with them. It is the specificity of the transit processes of children with autism that creates space for the interventions of the social worker in the school environment. The results of successful transit processes should take into account the different ways of defined experience of transition between children with autism and between their families. The results are influenced by the process of preparing children for the new environment. They should consider the perception of parents and service providers, as the designation of a successful transit process can be individual, i.e. different. Therefore, an agreement between families and professionals on goals, specific transition processes, procedures, strategies, and desired outcomes is important (Beth et al., 2012). It follows that the process of transition should be structured in terms of

content, methodology, targeted. It is a meeting of interventions of several experts whose approach to transit processes is irreplaceable and provides comprehensive care. The research carried out in 2019 by the civic association PERSONA with a sample of 80 respondents showed that an expert in solving social problems is needed in school facilities. Respondents would also welcome assistance in implementing prevention and inclusive programs in practice.

CONCLUSION

While in the USA, school social work has long been recognized and research focuses mainly on the effectiveness of interventions in Germany, a greater effort can be observed to demonstrate the need for the social worker in the school environment and define its basic methods. In Slovakia, we are almost at the very beginning of school social work (Gymerská et al. 2020). The support mechanism that plays a key role in the education system is school policy, which creates a macro-environment of school social work. The social worker at school has the task of motivating the student's family to cooperate with a multidisciplinary team. This supports the connection of information between the family and the school. Home, social environment, community, school and many other factors actually affect the long-term success of children with autism. In the current situation, when it comes to school readiness, it is important to look at the school readiness of a child with autism and at educational facilities that should be prepared for a child with autism. The idea of cooperation of a multidisciplinary team of various service providers keeps the child for whom continuity has been created since early childhood as a basic aim in the centre of attention.

Acknowledgement

The paper is an output of the project APVV - 14 - 0646 Analysis of the needs of social services in the field of early intervention in Slovakia

Bibliography

ADREON, Diane, STELLA, Jennifer. 2001. *Transition to middle and high school: Increasing the success of students with*

Asperger Syndrome. Intervention in School and Clinic, 36, pp. 266-271. <https://books.google.com/books?hl=ca&lr=&id=PKx3vHJY8Y0C&pgis=1>.

- ALLEN-MEARES, PAULA et al. 2004. Diversity of Outcomes Among Adolescent Children of Mothers With Mental Illness. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 12(4), pp. 206-221. doi:10.1177/10634266040120040201
- BETH S. Rous HALLAM A. Rena 2012. Transition Services for Young Children With Disabilities: Research and Future Directions. *Topics in Early Childhood Special Education*, vol. 31, no. 4, 2012, pp. 232-40, doi:10.1177/0271121411428087.
- BREKKE, S. John. 2012 Shaping a Science of Social Work. In: *Research on Social Work Practice*, 2012, vol. 22, no. 5, pp. 455-464. doi:10.1177/1049731512441263
- DUPPER, David, 2010. *A New Model of School Discipline: Engaging Students and Preventing Behavior*. ISBN: 978-01-95-3780-78.
- DURMANENKO, Ya. 2021. *Social work with children with autistic spectrum disorders. Humanitas*, 1. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.1.3>
- FACUNA, Jozef, 2016. *School social work with pupils from marginalized Roma communities*. State Pedagogical Institute Bratislava, ISBN 978-80-8118-187-0
- GYMERSKÁ Martina, et al. 2019. *Teória a východiská praxe školskej sociálnej práce*. Bratislava: OZ Persona, 2019.
- HANLINE, F. Mary, HALVORSEN, Ann. 1989. Parent perceptions of the integration transition process: Overcoming artificial barriers. *Exceptional Children*, 55, pp. 487-492.
- JOHNSON, E. Thomas et al. 1986. What are parents saying about family involvement in school transitions? A retrospective transition interview. *Journal of the Division for Early Childhood*, 11(1), 10-17 <https://doi.org/10.1177/105381518601100102>
- KAGAN, L. Sharon. 1992. *The strategic importance of linkages and the transition between early childhood programs and early elementary school. In Sticking*

- together: Strengthening linkages and the transition between early childhood education and early elementary school* Washington, DC: U.S. Department of Education ISSN: ISSN-0271-6062
- LABÁTH, Vladimír, 1999. Školská sociálna práca - potreba, alebo rozmar?: *The school social work - a need or a whim? EFETA - otvor sa: vedecko-odborný časopis o komplexnej rehabilitácii ľudí s postihnutím*. ISSN 1335-1397.
- LENGYEL, Peter. 2013. School social work in the town of Považská Bystrica. In: *Sociální práce/ Sociálna práca*, 2, pp. 28–29. ISSN 1213-6204.
- OPENSHAW, Linda, 2008. *Social work in Schools. Principles and Practice*. New York: The Guilford Press. ISBN 978-1-59385-578-9
- PALKOVITZ, Rob, PALM, Glen 2009. Transitions within Fathering. *Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice About Men as Fathers*, 7(1), pp. 3–22. doi:10.3149/ftth.0701.3
- ROSENKOETTER Marlene, et al. 2009. Standards of Practice for Culturally Competent Nursing Care: A Request for Comments. *Journal of Transcultural Nursing*. 2009; Vol. 20 (3), pp. 257-269. doi:10.1177/1043659609334678
- ROSENKOETTER, Sharon. et al. 2009. *A review of research in early childhood transition: Child and family studies (Technical Report No. 5)*. Lexington: University of Kentucky, Human Development Institute, National Early Childhood Transition Center, pp. 257-2081
- SCHULTING, B. Amy. et al. 2005. *The effects of school-based kindergarten transition practices on child academic outcomes*. *Developmental Psychology*, 41, pp. 860–871 doi: 10.1037/0012-1649.41.6.86
- SILVERMAN, David. 2005. *Doing qualitative research* Sage, London ISBN 97811446260142.
- SILVERMAN, David. 2013, *Doing Qualitative Research: A Practical Handbook* SAGE ISBN 9781118874479.
- STRAUSS, L. Anselm., - CORBIN, Juliet. 1999. *Fundamentals of qualitative research. Procedures and techniques of grounded theory method*. Boskovice: Albert, 1999. ISBN 808583460X.
- SKYBA, Michaela.; ŠOLTÉSOVÁ, Denisa. 2015 *Service-learning in the education of (school) social workers*. Prešov: University of Prešov in Prešov, 2015. ISBN 978-80-555-1313-3.
- TIRPÁKOVÁ Dana. 2019. *School social work. National project standards*. Research Institute of Child Psychology and Pathopsychology. ISBN:4
- VOGLER Pia et al. 2008 *Early childhood transitions research: A review of concepts, theory, and practice*. The Netherlands: Bernard van Leer Foundation. ISSN 1383-7907
- ACT no. 219/2014 Coll. - wording effective from 01.11.2019

Kontaktné údaje:

Barbora Kolková
Trnavská univerzita v Trnave
Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce
Katedra sociálnej práce
barborakolkova@tvu.sk

Ladislav VASKA, Alžbeta BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, Jana VRŤOVÁ:
MODELÝ SUPERVÍZIE ORGANIZÁCIE - VÝSKUMNÉ REFLEXIE

Belianum UMB: Banská Bystrica, 2020

Každému, komu sa dostane do ruky publikácia menovaných autorov zarezonuje téma *Modelov supervízie organizácie* z dvoch dôvodov. Prvým je samotná supervízia ako predmetná oblasť zvyšovania profesionalizácie sociálnej práce vo vzťahu k sociálnym pracovníkom a pracovníčkam v expandovaní self care. Nakoľko cieľom supervízie je poskytnúť sociálnym pracovníkom podnety na to, aby sa naučili hľadať nové cesty, perspektívy a možnosti pri riešení zložitých ekonomických a psychosociálnych problémov klientov a zároveň aby hľadali možnosti, ako skvalitňovať svoju prácu, ako predchádzať syndrómu vyhorenia a chrániť tým aj samého seba. Princíp osobnej angažovanosti a zároveň požiadavka neutrality kladú značné nároky na emocionálnu rovnováhu a výkonovú zložku sociálnych pracovníkov. Druhým dôvodom sa stáva ponuka supervízie organizácie, ktorá je ojedinelým počínom v spisbe sociálnej práce. Prísľubom vedeckého spracovania na vysokej úrovni sú aj zvučné mená autorov a autoriek, primárne prvého z nich, ktorý sa danej problematike venuje, ako možno bezpochyby vyzdvihnúť, už tretie decénium.

Na obale publikácie sa môžeme dočítať o jej obsahu, zameranosti a úrovni spracovania očami dvoch recenzentov. Beáta Balogová ju hodnotí nasledovne: „*Vedecká monografia svojim spracovaním predstavuje významný vedecký koncept s jasným teoreticko-empirickým vymedzením teórie a metodiky realizácie modelov supervízie organizácie - výskumných reflexií s významnou aplikáciou odborného štýlu a odborného jazyka. Zároveň vzniká ako výstup projektu VEGA č. 1/0374/18 - Kreovanie modelu supervízie organizácie ako špecifickej formy v systéme supervízie v sociálnej práci, čo zdôrazňuje jej vedecký rozmer. Tematické uchopenie a následné empirické spracovanie autora a autoriek*

2020

29.01.21 12:07

prináša originalnosť spracovania v rovine supervízie organizácie v sociálnej práci, ktorá svojim poslaním a svojim multidisciplinárnym prístupom zohráva dôležitú úlohu v „humanizácii“ spoločnosti. Rezultujú možno konštatovať, že interpretačné prístupy a ich pluralita v reflexii a analýze problematiky predstavuje vysoko pozitívnu stránku vedeckej diskusie z dôvodu, že ide o ojedinelé dielo v oblasti supervízie organizácie nielen na Slovensku“. Obdobnú pozitívnu optiku ponúka aj druhý recenzent Peter Brnula slovami: „Autorom sa podarilo na popise historického vývoja supervízie v kontexte spoločnosti a sociálnej práce, vymedziť základný pilier supervízie organizácie vzťahujúci sa k formovaniu a rozvoju organizácií najmä v sociálnej a zdravotníckej oblasti. Zároveň autori jasne vymedzili rozdiel medzi supervíziou organizácie a inými formami supervízie.

Celkovo realizovaný výskum a z neho vyplývajúce zistenia, ktoré prináša rukopis, považujem za veľmi prínosné a rozvíjajúce tému. Táto téma je v slovenských podmienkach rozvíjaná len okrajovo, preto jej spracovanie má veľký význam a predkladané zistenia predstavujú základný koreň poznania témy supervízie organizácie.“

Významnosť publikačného počínu podčiarkuje aj fakt, že predhovorom do nej prispel aj Ján Gabura, nestor supervízie na Slovensku, a nebojím sa povedať aj Česku (z dôvodu, že mnohí českí supervízori realizovali supervízny výcvik pod jeho gesciou). Ten zdôrazňuje, že „Systematická supervízia má na Slovensku v oblasti sociálnej práce už dvadsaťročnú tradíciu. Za krátky čas sa supervízia stala súčasťou legislatívy, kultúry organizácií i prezentovanou potrebou rôznych odborníkov pracujúcich v sociálnej oblasti. Najfrekvencovanejšou formou supervízie býva skupinová, prípadová supervízia, ktorá býva užitočnou pomôckou pri práci s individuálnym klientom, rodinou či skupinou a pomáha rozvíjať profesionálne zručnosti odborných pracovníkov. Supervízori i supervidovaní odborníci však začali v procese práce narážať na hranice, ktoré im neumožňovali získané poznatky a skúsenosti uplatňovať vo svojej práci. Limitujúcim faktorom bolo nejasné poslanie organizácie, jej nešpecifikovaná vízia a ciele, obmedzujúca štruktúra, prelínajúce sa kompetencie, zaužívané stereotypy, neochota hľadať produktívnejšie formy a metódy práce, neschopnosť identifikovať a využiť potenciál organizácie i pracovníkov. Takéto prostredie pôsobí na pracovníkov demotivačne, ohrozuje ich syndróm vyhorenia, prestávajú veriť v užitočnosť supervízie, ak pre nové prístupy nie sú pripravené podmienky. Supervízori zareagovali na tieto spätné väzby tým, že sa viacej začali zaujímať o prostredie a podmienky, v ktorých profesionáli pracujú. Do hľadáča ich záujmu sa teda dostala organizácia, jej manažment a pracovné tímy. Niektorí začali do procesu supervízie zapájať organizácie, aby si manažment i pracovníci ujasnili, ktorým smerom by sa mal uberať ďalší rozvoj organizácie, akú filozofiu prístupu ku klientom budú

preferovať, ako môžu skvalitniť proces práce a aké kompetencie pracovníkov budú na tejto ceste potrebovať. Klarifikácia ďalšieho smerovania, skvalitňovanie podmienok prostredníctvom supervízie umožňuje konkrétne zamerať systém ďalšej prípravy pracovníkov i supervízie. O supervízii organizácie sa začalo viac hovoriť, ale na základe vlastných skúseností je táto téma aktuálne frekvencovanejšia na vysokých školách, odborných konferenciách a v publikáciách, ako v reálnej praxi. Aj samotní supervízori majú o supervízii organizácie rôzne predstavy (od supervízie pre riadiacich pracovníkov cez diskusiu o problémoch organizácie až po supervíziu, do ktorej bývajú zapojení všetci pracovníci organizácie). Navyše táto forma vyžaduje od supervízorov určitú orientáciu v riadiacich procesoch, najmä ak supervízor nie je iba v role facilitátora. Potešilo ma, že sa našla skupina kolegov, ktorí sa rozhodli sprehl'adniť aktuálnu chaotickú situáciu v oblasti supervízie organizácie nielen aplikáciou skúseností zo zahraničia, ale aj vedeckým výskumom v podmienkach Slovenska. Teším sa na výstupy výskumov, spracované v ucelenej teoretickej koncepcii“

Ak by sme odpovedali na otázku ako sa autor a autorky zhostili obsahového spracovania publikácie, je možné konštatovať, že veľmi komplexne s vysokou mierou výskumnej reflexie. V úvodnej kapitole analyzujú Spoločenské a filozofické súvislosti supervízie organizácie s dôrazom na Historické prieniky vývoja a zmien spoločnosti, sociálnej práce a supervízie. Tie ich nasmerovali na úvahy zamerané od Vývoja teórie organizácie k supervízii organizácie, konkretizujúc Teórie organizácie a kultúru organizácie. Druhá kapitola ponúka Supervíziu organizácie v kontextoch, parciálne členenú na prístupy a modely supervízie organizácie. A hneď nato ponúkajú príklady využiteľnosti prístupov a modelov supervízie organizácie. Tretia, záverečná kapitola, je výskumnou témou Modelov supervízie organizácie vo výskumných reflexiách. Samotný autor a autorky celkové výsledky výskumných zistení vyjadrujú zhrnutím: „V závere diskusie je nutné konštatovať, že komparácia jednotlivých kreovaných modelov autorom a autorkami monografie je pro-

blematická, resp. veľmi náročná. Preto je potrebné brať porovnania s inými existujúcimi modelmi s istým nadhľadom, resp. je porovnanie limitujúce a to najmä z dôvodu zamerania každého z nich. Pri komparácii je podstatné prihliadať na čo sa supervízia organizácie zameriava a aký má proces, obsah a vzťahy. Na základe analýzy existujúcich modelov možno konštatovať, že nie sú totožné, každý má svoje špecifiká, je zrejmé, že nami vytvorené modely jednoznačne vychádzajú zo socio-politického a socio-kultúrneho kontextu a reflektujú slovenskú supervíznu prax. Existujúce modely prezentované v súčasnej literatúre sú viac orientované na rozvoj jednotlivca a skupiny ako organizácie *ako celku*. *Nami kreované modely vychádzajú z perspektívy celostného a komplexného chápania organizácie a nie opačne*“.

Monografia zodpovedá samotnej misii supervízie v sociálnej práci, ktorá si kladie za úlohu nepretržite zvyšovať odborné kompetencie sociálnych pracovníkov, pracovníčok a postupne profesionalizovať supervíziu ako účinnú pomoc vo všetkých oblastiach sociálnych intervencií. Využívaním jednotlivých krokov, postupov a metód daného modelu sa supervízor učí, fixuje a automatizuje isté procesy, a tak sa upevňuje jeho supervízorské sebavedomie.

Na základe zvládnutia konkrétnych techník a stratégií, ktoré mu model prináša, začína dobre zvládať svoje neistoty a pochybnosti, čo v konečnom dôsledku vedie paradoxne k odpútaniu sa od rigidného dodržiavania jednotlivých krokov modelu a k voľbe vlastného štýlu, k výberu adekvátnych postupov, metód a techník.

Modely v supervízii pomáhajú prekonať pocity neistoty najmä u začínajúcich supervízorov, alebo naopak, u ľudí, ktorí dlhodobo vedú supervízie, našli si nejaký vlastný spôsob fungovania v supervízii a potrebujú tento eklekticizmus revidovať a zefektívniť. K záverečnému konštatovaniu možno dodať, že systematickosť spracovania vysoko zodpovedá Scherpnerovskej optike a logike sprevádzania a vedenia supervízie. Podľa neho je cieľom supervízie najmä hľadanie riešení, reštrukturalizácia, spracovanie konfliktných situácií na pracovisku, najmä v oblasti komunikácie a kooperácie medzi spolupracovníkmi. Tým dané dielo nabere kvalitu a nemalo by chýbať v žiadnej výbave aktívneho supervízora a supervízorky, ale aj edukátora, edukátorky či supervidovaného, supervizovanej.

prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA
Inštitút edukológie a sociálnej práce
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove

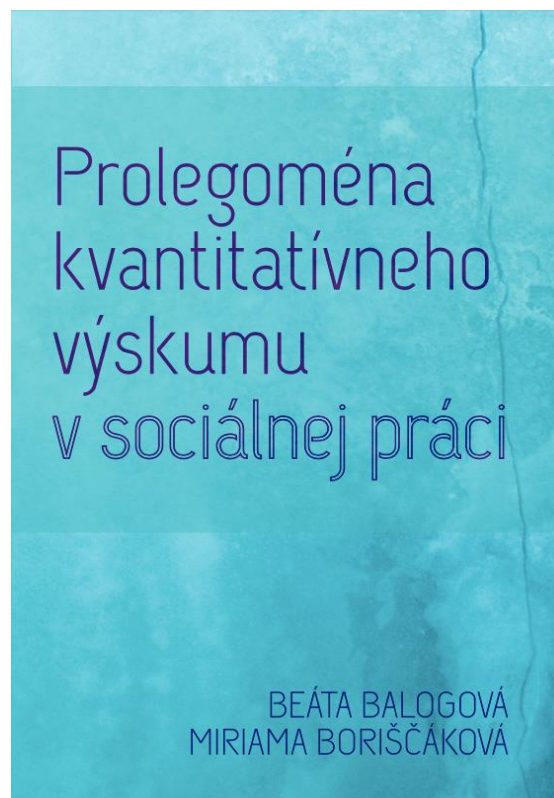
PROLEGOMÉNA KVANTITATÍVNEHO VÝSKUMU V SOCIÁLNEJ PRÁCI.

Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2021.

Prostredníctvom učebnice ponúkajú autorky Balogová a Boriščáková odhodlanie k popísaniu vedeckého výskumu v akademickom prostredí ktoré je súčasťou profesionálneho života všetkých, ktorí sa podieľajú na odbornom a vedeckom poznávaní. Výskumnú činnosť považujú autorky za súčasť sociálnych vied, resp. profesie (praktického výkonu), akademickej disciplíny a vedy v odbore sociálna práca. Aj napriek tomu, že sa s výskumom v sociálnej práci stretávame prioritne v univerzitnom prostredí svoju opodstatnenosť nachádza aj v inštitucionálnom prostredí napr. *Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny, Úradov práce sociálnych vecí a rodiny, Inštitútu pre výskum práce a rodiny, Inštitút pre verejné otázky*,.... Učebnica má slúžiť odbornej verejnosti a vysokoškolský pedagógom a pedagogičkám pomáhajúcich profesií, ale prioritne študentkám a študentom sociálnej práce, ako zdroj poznatkov pri tvorbe záverečných, klasifikačných prác, v ktorých deklarujú svoje poznatky a spôsobilosti zvládať odborne a vedecky zachytiť sociálne javy v ich problémovom vnímaní.

Autorky spracovali vyvíjajúcu sa problematiku, ktorá svojím zameraním patrí do profesionálneho priestoru sociálnej práce. Tendencie autoriek sa zameriavajú k prezentovaniu základných poznatkov o kvantitatívnom výskume v sociálnej práci. Učebný text je venovaný študentom a študentkám sociálnej práce vo všetkých stupňoch štúdia za účelom oboznámenia sa s kardinálnymi východiskami tvorby výskumných projektov a orientácii v oblasti sociálneho výskumu.

Štruktúru učebnice tvorí sedem vzájomne poprepájaných kapitol. V prvej časti učebnice sa autorky venujú typológii výskumov. Daný problém popisujú z pohľadu tvorby etáp, základných a špecifických typov výskumov v sociálnej práci.

V druhej kapitole je pozornosť centrovaná k výskumnému problému, jeho definovaniu, ale aj samotnej typológii výskumných problémov. V tretej kapitole je analyzovaná problematika premenných ich charakteristika a typológia. V ďalšej kapitole je rozpracovaná problematika výskumného súboru a výskumnej vzorky v kvantitatívnom výskume. Piata kapitola pojednáva o definovaní výskumných otázok a výskumných cieľov v kvantitatívnom výskume. V šiestej kapitole autorky upozorňujú na problematiku tvorby hypotéz. Za najrozsiahlejšiu možno považovať siedmu kapitolu týkajúcu sa výskumnej metódy kvantitatívneho výskumu, ktorá obsahuje charakteristiku vybraných metód výskumu v sociálnej práci, resp. tie, ktoré študenti a študentky najčastejšie využívajú v záverečných a kvalifikačných prácach.

Možno konštatovať, že daná učebnica je zaujímavým sprievodcom v oblastiach kva-

ntitatívneho výskumu v sociálnej práci. Cieľom autoriek bolo poskytnúť čitateľom a čitateľkám, študentom a študentkám pomoc pri správnom uchopení a realizácii definícií pojmov kvantitatívneho výskumu a ich aplikácií v sociálnej práci. Učebnica je prínosom nielen pre študentky a študentov, ale aj odborníčky a odborníkov v pomáhajúcich profesiách. Ponúka množstvo podnetných tém a otázok pre ďalšie vý-

skumníčky a výskumníkov, ktorí sa danou problematikou zaoberajú.

PhDr. Mgr. Martin Hamadej, PhD.
Inštitút edukológie a sociálnej práce
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove

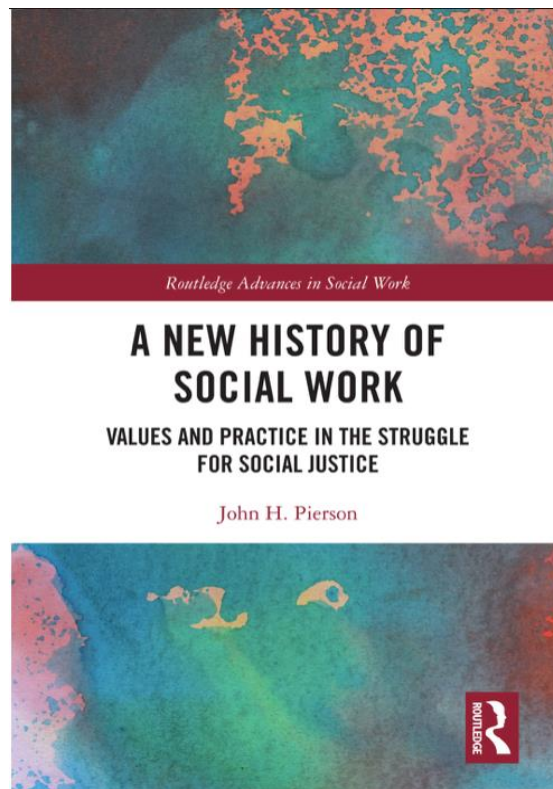
John H. PIERSON

A NEW HISTORY OF SOCIAL WORK. VALUES AND PRACTICE IN THE STRUGGLE FOR SOCIAL JUSTICE

London and New York: Routledge, 2022

Publikácia s názvom *A New History of Social Work. Values and Practice in the Struggle for Social Justice* pojednáva o prehľade hlavného vývoja sociálnej práce počas jej 200-ročnej histórie. Počínajúc začiatkom 19. storočia až po súčasnosť rozpráva o úsilí vytvorenia férovej, sociálne spravodlivej spoločnosti, a to cez prácu s jednotlivcami aj rodinami. Publikácia ponúka prierez tém, ktoré boli a sú rozvíjané v Británii počiatkom práce s chudobnými v 19. storočí. Venuje sa histórii sociálnej práce s jednotlivcami a rodinami s kritickým náhľadom. Rovnako sa zameriava na sociálnu prácu so ženami, resp. matkami a deťmi v núdzi, na ľudí zasiahnutých vojnami, sociálnu prácu v nemocnici či sociálnu prácu s psychiatrickými pacientmi a iné špecifické oblasti tejto profesie. Dôraz je kladený na aspekty ako starostlivosť o deti v kontexte morálky, boj proti rasizmu či zameranie sa na sociálnu prácu v oblasti trhu práce. Autor sa hlbavo venuje prezentácii historických medzníkov, kritickému nazeraniu na zmeny, ktoré sa udiali alebo mohli udiať a ktoré vidíme dnes vo výsledku profesionalizovanej sociálnej práce. Skúmané sú rôzne ideológie alebo etické konštrukty, ktoré formovali sociálnu prácu.

Publikácia orientovaná na popis posledných dvoch storočí budovania sociálnej práce sa venuje rozsiahlej optike nazerania na túto profesiu. Vyplývajú už z názvu tejto profesie – pojem sociálny značí prácu so širokým sociálnym zámerom. Historické medzníky priemyselnej revolúcie či svetových vojen strieda slobodný trh. Prácu s chudobnými a vylúčenými strieda práca v inštitúciách. Odovzdávanie poznatkov ne-profesionalizovanej vedy strieda tvorba štandardizovaných postupov, tvorba metód a techník a výskumných nástrojov. Zhrňujúc je vhodné uviesť, že „táto kniha sa zaoberá tým, ako sociálni pracovníci, ako je vše-

obecne definované, sa integrovali s tými, s ktorými pracovali viac ako dve storočia. ... kniha zaznamenáva, vysvetľuje a analyzuje angažovanosť sociálnych pracovníkov na úrovni ulíc, ktorá začala uprostred priemyselnej revolúcie, keď sa masová chudoba stala dostatočnou pre záujem na produkovanie tzv. „domácich návštevníkov“ – charitatívnych aj verejných služieb – vyšetrovať potreby rodín v núdzi a možno im pomáhať“ (Pierson 2022, s. 2).

Kniha je štruktúrovaná do týchto častí: 1. Návšteva rodiny a zmiernenie chudoby; 2. Odľahčujúci pracovník ako prvý štátny sociálny pracovník; 3. Štátna a charitatívna sociálna práca; 4. Nájdienie morálneho hlasu: etika a hodnoty v mieri a vojne; 5. Ženy preberajú pozíciu; 6. Konkurenčné vízie a rôzne cesty; 7. Sociálna práca a sociálna demokracia; 8. Sociálna práca v trhovej spoločnosti a 9. Sociálna sprava-

vodlivosť a sociálna práca v 21. storočí. V závere každej kapitoly autor ponúka prehľad citovaných literárnych zdrojov, ktorými podčiarkuje významnosť publikácie ako jedinečnej na začiatku roku 2022.

Publikácia je venovaná vedcom a akademickom v oblasti sociálnej práce, praktikom sociálnej práce a študentom tohto odboru. Je možné konštatovať, že publikácia je vhodná pre výuku predmetom ako je

Úvod do sociálnej práce či Základy sociálnej práce, Dejiny sociálnej práce či Teórie a metódy sociálnej práce.

Mgr. Miriama Boriščáková, PhD.
Inštitút edukológie a sociálnej práce
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove

Beáta BALOGOVÁ, Peter GALLO

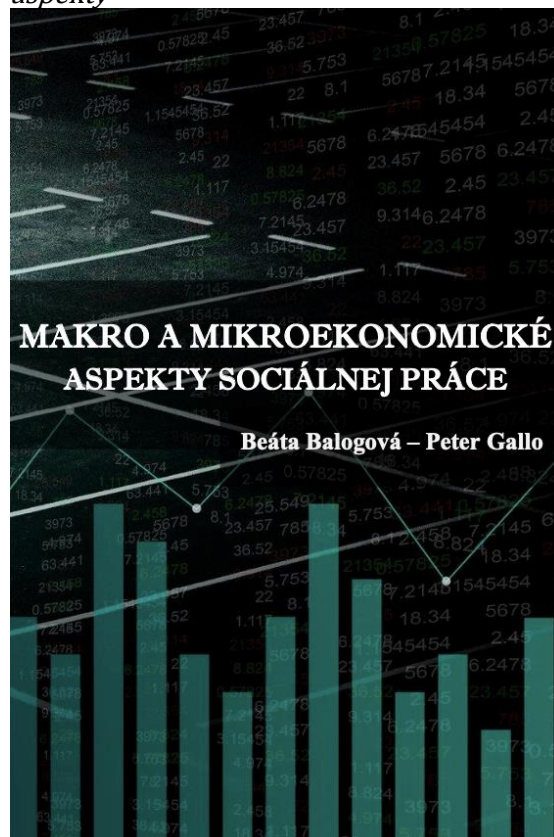
MAKRO A MIKROEKONOMICKÉ ASPEKTY SOCIÁLNEJ PRÁCE

Prešov: Prešovská univerzita, 2021

Predstavovanú učebnicu *Makro a mikroekonomické aspekty sociálnej práce* vydalo v roku 2021 Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove: *Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove* ako osemnásť zväzok v rámci svojej edície *Opera Socialis*. Publikácia, zodpovedajúc svojmu názvu, súhrne pokrýva základné mikroekonomické i makroekonomické aspekty sociálnej práce. Autori dôverne poznajú problematiku prienikov ekonómie a sociálnych vied, svoje akademické, teoretické i výskumné zistenia pri jednotlivých témach bohaty konfrontujú poznatkami s iných autorov. Učebnica má jasnú a zrozumiteľnú štruktúru a rozsah i obsah bohaty presahujúci minimálne požiadavky na tento typ publikácie.

Knihu tvorí desať základných kapitol, bohaty členených na jednotlivé podkapitoly. Po vstupnom predstavení základných ekonomických pojmov, typov ekonomík a trhu. Tretia kapitola, budujúca na týchto prehľadných a zrozumiteľne formulovaných teoretických východiskách, oboznamuje študentov s základnými ekonomickými zákonmi a výrobnými faktormi. Nasledujúca kapitola je venovaná ekonomickým teóriám a trvalo udržateľnému rozvoju. Piata a šiesta kapitola sa bližšie zameriavajú na ekonomické kontexty sociálnej politiky: Infláciu a úlohu štátu pri intervenciách do ekonomiky krajiny. Siedma kapitola predstavuje aplikačnú rovinu predchádzajúcich šiestich kapitol na prax i teóriu sociálnej práce v podmienkach Slovenskej republiky. Tri ostatné kapitoly sú venované najvýznamnejším ekonomickým prienikom sociálnej práce: ekonomickým aspektom trhu práce, nezamestnanosti ako ekonomickému javu a sociálnej práci ako ekonomickému nástroju a predmetu podnikania. Záver každej z kapitol tvorí zhrnutie, doplnené o otázky a podnety na

diskusiu. *Makro a mikroekonomické aspekty*

sociálnej práce ako učebnica určená pre univerzitných študentov nielenže po formálnej i obsahovej stránke spĺňajú všetky náležitosti a požiadavky kladené na tento typ publikácie.

Autori v nej nielen vysvetľujú jednotlivé základné pojmy z oblasti ekonómie, vrátane ich vzájomných vzťahov a súvislosti, ale súčasne tieto pojmy priebežne prepájajú na oblasť sociálnej práce a rozširujú tak poznanie študentov a študentiek v oblasti ekonómie, ako i ich aplikačnú rovinu v oblasti sociálnych vied a možné dopady ekonomických javov na rôzne oblasti spoločenského života a sociálny systém krajiny.

Svojim rozsahom a hĺbkou zachytených informácií, v ich ekonomickom ukotvení

i aplikačnom prenose do sociálnej roviny, môže slúžiť táto učebnica tiež ako edukačný materiál tiež pre sociálnych pracovníkov a pracovníčky v praxi, ktorí si potrebujú osviežiť alebo rozšíriť informácie v tejto aplikačnej oblasti ekonomickej vedy.

doc. Ing. Mgr. Zuzana Poklembová, PhD.
Inštitút edukológie a sociálnej práce
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove

Anna JAŠKOVÁ a Beáta BALOGOVÁ

SOCIÁLNO-POLITICKÉ ASPEKTY SOCIÁLNEJ PRÁCE

I.

Prešov: Prešovská univerzita, 2021

Tematické zameranie vysokoškolskej učebnice, venovanej predovšetkým študentom a študentkám sociálnej práce a iných pomáhajúcich profesií je vítaným príspevkom z hľadiska potreby lepšieho reflektovania politických reálií v prepojení s aktuálnymi sociálnymi rizikami. Samotný názov publikácie naznačuje, že ide o zámerne vybrané prvky sociálnej politiky, v rámci ktorých si autorky zvolili konkrétne sociálno-politické dokumenty a poskytujú ich krátku, výstižnú a účelnú charakteristiku, ktorá nadmieru spĺňa zámer vo vzťahu k vyššie zmienenej cieľovej skupine. Nakoľko má sociálna práca ako akademická disciplína multidisciplinárny rozmer, pre lepšie reflektovanie veľkého penza informácií vo vyučovacom procese je nesmierne dôležité, aby jedným z najdôležitejších aspektov štúdia bolo uvažovanie v súvislostiach a kontexte. Predmetná učebnica prináša práve takýto prístup, keď syntetizuje rôzne roviny, nachádza priesečníky, ktoré pre profesionálov môžu byť zjavné, avšak pre univerzitných študentov nie vždy rozpoznateľné a zoraditeľné do logických súvislostí. V nadväznosti na uvedené oceňujeme snahu autoriek, ktoré sa snažia študentom sprostredkovať nie len čisto teoretické obohatenie, ale zároveň uľahčiť orientáciu v uvedenej problematike, využívajúc aj kombináciu didaktických prvkov, ktoré považujeme za prínosné.

Vysokoškolská učebnica pozostáva z troch kapitol. Obsah práce je jednoduchý, efektívny a čitateľ sa v ňom zorientuje ľahko, čím sa naplňuje jeden z cieľov publikácie, ktorý si autorky kladú „aby okrem nevyhnutných teoretických východísk ponúkol tiež ťažiskovú aplikačnú rovinu“. Úvodná kapitola ponúka vybraný diapazón odborných pojmov z oblasti sociálnej politiky, pričom sa zameriava na kľúčové subjekty sociálnej politiky v národnom a

európskom kontexte. Druhá, analytická kapitola predstavuje rozbor kľúčových sociálno-politických dokumentov na národnej ako aj medzinárodnej úrovni.

Záverečná kapitola prináša aplikačný rozmer práce so sociálno-politickými dokumentami. Súčasťou každej kapitoly sú praktické cvičenia, ktorých cieľom je študentkám a študentom sociálnej práce poskytnúť pracovnú „pomôcku“, ktorá by im umožňovala lepšiu identifikáciu odborných pojmov a problematík sociálnej reality v kľúčových národných a medzinárodných sociálno-politických dokumentoch.

Publikácia je koncipovaná spôsobom, ktorý zohľadňuje špecifické cieľové skupiny sociálnej práce, vybrané sociálne riziká a okolnosti, ktoré sa na ne vzťahujú a ovplyvňujú ich. Zámer a cieľ, ktorý autorky predmetnou publikáciou sledujú je precízny, prehľadný, jednoduchý a efektívny

zároveň, pričom ani jedno z uvedených kritérií neneguje tie ostatné. Práve naopak, navzájom sa dopĺňajú, vyvažujú a podmieňujú. Práve táto symbióza v sebe zakladá predpoklad úspešnej práce študentov s predmetnou učebnicou.

Mgr. Peter Garbarčík, PhD.
*Inštitút edukológie a sociálnej práce
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove*

CHARITATÍVNA ZBIERKA – STAČÍ MÁLO!

Správa z organizácie charitatívnej zbierky

Po úspešnom minuloročnom prvom ročníku charitatívnej zbierky Stačí málo!, ktorá mala veľmi dobré odozvy tak zo strany množstva ľudí ktorí mali možnosť obdarovať pred vianočnými sviatkami tie najzraniteľnejšie skupiny ľudí, seniorov a deti, ktorým bola zbierka adresovaná ako aj samotných obdarovaných sme sa po celý rok stretávali s podpornými slovami a tak ani v tomto roku sme neuvažovali o tom či budeme v tejto činnosti pokračovať. Dokonca by sme mohli povedať, že pokračovanie bolo samozrejme chcené, ale aj žiadané zo strany organizácií a ľudí, ktorí mali záujem zapojiť sa do charitatívnej zbierky. Opätovným zámerom charitatívnej zbierky *STAČÍ MÁLO!* pod záštitou *prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD. MBA.*, dekanky *FF PU*, bola výzva pre zamestnancov a študentov *Prešovskej univerzity* k obdarovaniu seniorov a detí, ktorí patria v súčasnosti k najzraniteľnejším sociálnym skupinám a aj vzhľadom k aktuálnej epidemiologickej situácii nájsť cestu k prejavu medzigeneračnej solidarity a aktívnej občianskej angažovanosti. Charitatívna zbierka prebiehala v čase od 1. 12. 2021 do 15. 12. 2021.

Aj prostredníctvom tejto správy sa chceme poďakovať všetkým zamestnancom a študentom *Prešovskej univerzity*, ale aj organizáciám, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k realizácii a výsledku, ktorý opätovne prekonal naše skromné očakávania. V rámci charitatívnej zbierky bolo obdarovaných množstvo klientov v *Zariadení pre seniorov Náruč v Prešove* detí v *Centre pre deti a rodinu v Sečovciach* a *Spojenej škole internátnej v Trebišove*. Odovzdanie darov prebehlo za účasti pána riaditeľa *Zariadenia pre seniorov Náruč v Prešove, PhDr. Jozefa Dobroviča*, pani riaditeľky *Centra pre deti a rodinu v Sečovciach, PhDr. Márie Gojdičovej, PhD., MBA.*, a pani riaditeľky *Spojenej školy internátnej v Trebišove, PhDr. Daniely Feckovej*.

PhDr. Mgr. Martin Hamadej, PhD.

Mgr. Anna Jašková, PhD.

Inštitút edukológie a sociálnej práce

Filozofická fakulta

Prešovská univerzita v Prešove

IESP S CENAMI PRE TVORIVÝCH ZAMESTNANCOV ZA VÝZNAMNÝ PRÍNOS VO VEDE

SPRÁVA ZO ZAHÁJENIA AKADEMICKÉHO ROKA 2021/2022

Začiatok akademického roka na Prešovskej univerzite v Prešove je okrem svojho symbolického rozmeru každoročne sprevádzaný aj bilancovaním v podobe odovzdávania ocenení zamestnancom univerzity za ich vedecký a pedagogický prínos. Na svojom, už v poradí 25. zahájení akademického roka bol ocenením za svoju výskumnú prácu poctený aj Inštitút edukológie a sociálnej práce.

Dekanka Filozofickej fakulty a garantka študijného programu Sociálna práca, *prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA* a vedecký zamestnanec inštitútu *Ing. Peter Gallo, PhD.* si z rúk rektora Prešovskej univerzity v Prešove, *Dr. h. c. prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD.* prevzali cenu udelenú tvorivým zamestnancom za významný prínos vo vede. Priali sa o ňu spoločnou spolupracou na odbornom príspevku „Factors Affecting the Use of Balanced Scorecard in Measuring

Company Performance“, publikovanom v prestížnej databáze karentovaných časopisov. Autorom sa prostredníctvom realizovaného výskumu podarilo overiť dôležitosť využívania nefinančných faktorov v riadení podnikov v súvislosti s využívaním špecifickej metodiky Balanced Scorecard a na základe nej overiť závislosť medzi používaním danej metodiky a nedostatkom ľudských a finančných zdrojov pre jeho použitie.

Za Inštitút edukológie a sociálnej práce FF PU v Prešove, pani dekanke želáme ďalšie zúročovanie bohatých vedeckých skúseností a kolegovi Ing. Petrovi Gallovi, PhD. úspešné pokračovanie vo vedeckom napredovaní.

Mgr. Peter Garbarčík, PhD.
*Inštitút edukológie a sociálnej práce
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove*

DLHODOBÁ STAROSTLIVOSŤ V SÚČASNÝCH SPOLOČENSKÝCH PODMIENKACH

SPRÁVA Z VEDECKÉHO SYMPÓZIA S MEDZINÁRODNOU ÚČASŤOU

Dňa 4. novembra 2021 sa na pôde *Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove* zastrešenej *Inštitútom edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity*, v spolupráci so *Slovenskou sociologickou spoločnosťou pri SAV (Východoslovenská pobočka)* a *Katedrou spoločenských vied Technickej univerzity v Košiciach*, *Instytutem Nauk Socjologicznych i Pedagogiki SGGW w Warszawie*, *Katedrou Socjologii Problemów Społecznych Instytutem Pracy Socjalnej UPJP II w Krakowie*, pod garanciou prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD., MBA dekanke FF PU v Prešove, uskutočnilo kombinovanou formou (prezenčne a online) Vedecké sympóziu pod názvom *Dlhodobá starostlivosť v súčasných spoločenských podmienkach*. Podujatie sa konalo v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/0433/20 *Faktory formálnej a neformálnej starostlivosti v systéme dlhodobej starostlivosti*.

Zámerom vedeckého sympózia bolo identifikovať politické, ekonomické, sociálne, etické, etnografické, demografické a geografické determinanty v podmienky dlhodobej starostlivosti odkázaných osôb v rovine opatrovanej, ako aj opatrujúcej osoby. Cieľom vedeckého sympózia bolo okrem iného aj zistenie a popísanie aktuálneho stavu dlhodobej starostlivosti ako motivačného faktora opatrovania vnímaného cez individuálny záväzok či otázky verejného záujmu. Zároveň sa účastníci konferencie zamýšľali aj nad ponímaním opatrovania ako celorodinnéj záležitosti spojenéj so zámerom zosúladiť prácu a opatrovania. Vedecké sympóziu nadväzovalo na minulé ročníky tohto cyklu seniorských sympózií, ktorých výstupy sú publikované v konferenčných zborníkoch. Ponímanie konferencie vychádzalo z nazerania na sociálneho pracovníka vo vzťahu k jeho praktickému ako aj teoretickému výkonu a vzťahu k viacerým

vedným disciplínam, kam bezpochyby pri komplexnom nazeraní na klienta patrí aj sociológia čo opätovne potvrdzuje aj záštita Slovenskej sociologickej spoločnosti a jej východoslovenskej pobočky.

Vedecké sympóziu otvorila prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA, dekanke *Filozofickej fakulty PU v Prešove*, Mgr. Antónia Sabolová Fabiánová, PhD. riaditeľka *Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty PU v Prešove* a Mgr. Gizela Brutovská, PhD. vedúca *Východoslovenskej pobočky Slovenskej sociologickej spoločnosti pri SAV*. Panelovú diskusiu na tému *Dlhodobá starostlivosť v súčasných spoločenských podmienkach - výzvy a úskalia pre teóriu, výskum a prax* otvorila a moderovala prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA, medzi diskutujúcimi boli: prof. PaedDr. Ctibor Határ, PhD. a doc. PhDr. Ladislav Vaska, PhD. Do ďalšej diskusie sa so svojimi príspevkami postupne zapojili aj prof. PhDr. Kvetoslava Repková, CSc.: *Long-term care for persons in care needs from the perspective of public interest*; prof. PhDr. Viera Bilasová, CSc.: *Význam filozofickej reflexie normativity pre sociálnu prax*; dr. hab. Beata Szluz, prof. UR.: *Caring for a person with a neurodegenerative disease in the biographies of family caregivers of people with Alzheimer's disease*. Po odpredzetení týchto príspevkov sa medzi poslucháčmi a prednášajúcimi rozprúdila podnetná diskusia. Konferencia v ďalšej časti prebiehala vo vopred určených sekciiach.

V tretej sekcii moderovanej PhDr. Mgr. Martinom Hamadejom, PhD. sa účastníčky a účastníci konferencie zaoberali rôznymi otázkami v nadväznosti na tému vedeckého sympózia. PhDr. ThLic. Mgr. Ján Mičko, PhD.: *Filozofické presahy osamelosti i ľudí žijúcich v systéme dlhodobej starostlivosti*; Krzysztof Szluz: *Legal aspects of care of elderly people*; Mgr. Ristveyová Sandra a doc. JUDr. Mgr. Dušan Šlosár, PhD.: *Seniori,*

funkčná zdatnosť a sociálna opora; Ing. Mgr. Zuzana Poklembová, PhD.: Možnosti využitia ekocentrického modelu v socioterapeutickej praxi so seniormi; PhDr. Andrea Kováčová: Potreba implementácie procesu edukácie seniorov so zdravotným znevýhodnením žijúcich v rezidenčných podmienkach.

Štvrtú posterovú sekciu sekciu moderovala Mgr. Miriama Boriščáková, PhD. V tejto sekcii svoje postery predstavili: Mgr. Antónia Sabolová Fabianová, PhD. a Mgr. Anna Jašková, PhD.: *Opodstatnenie reziliencie v situácii dlhodobej starostlivosti o člena rodiny; Mgr. Miriama Boriščáková, PhD., PhDr. Mgr. Martin Hamadej, PhD. a Mgr. Peter Garbarčík, PhD.: Dlhodobá starostlivosť v ľudsko-právnom spektre; Mgr. Anna Jašková, PhD. a Mgr. Antónia Sabolová Fabianová, PhD.: Plán obnovy a odolnosti SR ako jeden z determinantov dlhodobej starostlivosti odkázaných osôb; Ing. Peter Gallo, PhD., a prof. PhDr. Beáta*

Balogová, PhD., MBA.: *HR Scorecard a jeho využitie v sociálnych službách.*

Záverom možno konštatovať, že sympóziu prinieslo nové benefity aj v prepojení s kombinovanou formou jeho konania cez platformu *Teams*. Podujatie poukázalo na náročnú životnú situáciu klientov v zmysle dlhodobej starostlivosti v súčasných spoločenských podmienkach. Už tradične sa toto podujatie nieslo v komornom duchu čím sa upevnila jeho tradičná povest' príjemného stretnutia rôznych odborníkov a odborníčok venujúcim sa tak v teoretickej ako aj empirickej rovine dlhodobej starostlivosti v súčasných spoločenských podmienkach.

PhDr. Mgr. Martin Hamadej, PhD.
*Inštitút edukológie a sociálnej práce
 Filozofická fakulta
 Prešovská univerzita v Prešove*

PARTICIPATÍVNY AKČNÝ VÝSKUM

SPRÁVA Z XII. ROČNÍKA DOKTORANDSKEJ KONFERENCIE

Dňa 5. novembra 2021 sa na pôde *Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty PU v Prešove* uskutočnila tradične v poradí už 12. vedecká konferencia venovaná doktorandom a doktorandkám s podnázvom *Participatívny akčný výskum*. Realizácia konferencie bola v rámci projektu VEGA č. 1/0433/20 s názvom *Faktory formálnej a neformálnej starostlivosti v systéme dlhodobej starostlivosti*, pričom cieľom bolo „*explorovať význam participatívneho akčného výskumu smerujúceho k riešeniu sociálnych problémov (Kurt Lewin). Akčný výskum vychádza z participatívnej paradigmy, ktorá je založená na predstave smerujúcej k zmene skúmaných osôb a tie prostredníctvom výskumu získavajú možnosť ovplyvniť svoj život. Tým sa výskum v sociálnej práci, sociológii, psychológii či pedagogike stáva výskumom s ľuďmi, nie o ľuďoch.*“

Doktorandská vedecká konferencia bola organizovaná pod záštitou dekanu *Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove* prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD., MBA v spolupráci s ďalšími domácimi či zahraničnými pracoviskami ako *Centrum pre edukáciu a výskum seniorov, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV (Východoslovenská pobočka), Katedra spoločenských vied Technickej univerzity v Košiciach, Instytut Nauk Socjologicznych i Pedagogiki SGGW w Warszawie, Katedra Socjologii Problemów Społecznych Instytutem Pracy Socjalnej UPP II w Krakowie*.

Konferencie sa zúčastnili ako doktorandi a doktorandky, tak aj odborníci a odborníčky z oblasti sociológie, sociálnej práce, pedagogiky a ďalších odborov. V rámci pozvaných prednášok odznali témy ako *Participačný prístup v spoločensko-vednom výskume: nádeje a ilúzie* od PhDr. Zuzany Kusej, PhD. Ewelina Kancik-Koľtun, dr. predstavila výskumné zistenia v problematike *Korelácie medzi politizáciou miestnej samosprávy a občianskej spo-*

ločnosti na Slovensku a Mgr. Adela Lešková Blahová, PhD. ponúkla tému *Etické otázky participatívneho akčného výskumu*. Na záver prvej sekcie bol priestor na diskusiu, ktorú svojimi podnetmi obohatili okrem iných aj prof. PhDr. Kvetoslava Repková, CSc. a Mgr. Gizela Brutovská, PhD.

Nasledujúce sekcie vedeckej konferencie boli orientované na prezentáciu referátov. V druhej sekcii sa s témou *Odborný a kariérny rast sociálnych pracovníkov a pracovníčok z pohľadu rodu* predstavili v spoluautorstve Ing. Peter Gallo, PhD., prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA a prof. Ing. Bohuslava Mihalčová, PhD., PhD., EUR ING. Nasledovali prezentujúci Ing. Mgr. Zuzana Poklembová, PhD. a PhDr. Mgr. Martin Hamadej, PhD. s témou *Špecifická distribúcie výskumného nástroja pri zisťovaní vnímanej miery starostlivosti o seba v pomáhajúcich profesiách*, JUDr. Lucia Raková s témou *Cochemský model ako novodobá a moderná alternatíva riešenia rodičovského konfliktu*, Mgr. Bc. Barbora Kolková s témou *Úloha sociálneho pracovníka pri procese tranzície dieťaťa s autizmom do školského prostredia* a Mgr. Kristýna Hájková s témou *Intersekcionálna teória v kvalitatívnom výskume*.

Ostatná sekcia bola venovaná prezentácii posterov, kde bola ako prvá téma prezentovaná problematika *Roly participanta v sociálno-vednom výskume* od autoriek Mgr. Miriamy Boriščákovéj, PhD. a prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD., MBA, *Strata domova ako náročná životná situácia* od autoriek prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD., MBA, Mgr. Antónii Sabolovej Fabianovej, PhD. a Mgr. Anny Jaškovej, PhD. a *Preventívne aktivity zamerané na rozvoj reziliencie v pedagogickej praxi* od autorov Mgr. Antónii Sabolovej Fabianovej, PhD., Mgr. Anny Jaškovej, PhD. a Mgr. Petra Garbarčíka, PhD.

Zhrňujúc je možné konštatovať, že doktorandská konferencia, tak ako po ostatné roky ponúkla priestor pre diskusiu a formovanie sociálno-vedného výskumu, čím

nadalej prispieva ku skvalitňovaniu vedy, ako v sociálnej práci, tak aj v sociológií, pedagogike a ďalších humanitných odboroch.

Mgr. Miriama Boriščáková, PhD.
Inštitút edukológie a sociálnej práce
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove

VZDELÁVANIE DOSPELÝCH 2021 – V ROZMANITÝCH EDUKAČNÝCH PROSTREDIACH

SPRÁVA Z XI. ROČNÍKA MEDZINÁRODNEJ VEDECKEJ KONFERENCIE NA KARLOVEJ UNIVERZITE V PRAHE

11. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie *Vzdělávání dospělých 2021– v rozmanitých edukačních prostředích* sa konal 14. a 15. decembra 2021 na Karlovej univerzite v Prahe v Českej republike. Obvyklým usporiadateľom konferencie bola aj v tomto roku *Pedagogická fakulta Karlovej univerzity* v spolupráci s *Českou andragogickou společností*. Záštitu nad týmto podujatím prevzal *prof. PaedDr. Michal Nedělků, Ph.D., dekan Pedagogické fakulty Karlovej univerzity*. Odborným garantom podujatia bol tradične *prof. PhDr. Jaroslav Veteška, Ph.D., MBA., predseda České andragogické společnosti, z menovaného pracoviska*. Prezenčná časť samotnej konferencie prebiehala v priestoroch nadácie ABF na Václavskom námestí.

Aj napriek mnohým obmedzeniam sa v tomto roku podarilo organizátorom zorganizovať konferenciu v hybridnej - prezenčnej a virtuálnej podobe. Významnosť tohto podujatia podčiarkuje fakt, že Karlova univerzita je najstaršou univerzitou v strednej Európe podporujúca a realizujúcou excelentné vedecké výsledky v oblasti rôznych vedeckých zameraní. Zároveň Česká andragogická spoločnosť je najväčšou stavovskou organizáciou v Českej republike zaoberajúcou sa vývojom a výskumom v oblasti vzdelávania dospelých. Po minuloročnej tematike odrážajúcej

problémy školstva v prepojení na pandémiu Covid-19, sa tento rok konferencia zameriavala na Vzdelávanie dospelých v rozmanitých edukačných prostrediach. Na tému konferencie nadväzovali aj jednotlivé tematické bloky: Rozšírená realita – co-teaching, virtuálne a digitálne kompetencie; Nové výzvy v oblasti profesijného rozvoja; Potenciál sociálneho kapitálu; Aktuálne vzdelávacie potreby v školskom prostredí. Prezenčné zastúpenie na konferencii mala aj Filozofická fakulta, Prešovskej univerzity v Prešove v zastúpení dekanke Filozofickej fakulty, prof. PhDr. Beáty Balogovej, Ph.D., MBA, ktorá na konferencii vystúpila s príspevkom *Zmysluplné utrpenie a duševné zdravie v kontexte sociálneho kapitálu* a PhDr. Mgr. Martina Hamadeja, Ph.D., ktorý za autorský kolektív prof. PhDr. Beáty Balogovej, Ph.D., MBA, a Mgr. Miriamy Boriščákovéj, Ph.D., odprezentoval príspevok *Edukatívny potenciál súčasnej praxe sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately*. Medzinárodný rozmer v predmetných výskumných oblastiach prezentovalo vyše osemdesiat odborníkov a odborníčok českého, slovenského, poľského prostredia, pričom celkovú účasť predstavovalo vyše sto ďalších účastníkov a účastníčok z radov akademikov a študentov. Výstupom konferencie bude zborník vedeckých príspevkov dostupný nielen vedeckej, ale aj odbornej a laickej verejnosti zaslaný k indexácii vo WoS.

PhDr. Mgr. Martin Hamadej, Ph.D.
Inštitút edukológie a sociálnej práce
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove

POKYNY PRE AUTORKY A AUTOROV

Redakcia prijíma príspevky, ktoré zodpovedajú profilu časopisu. Vami zaslaný príspevok musí byť určený výhradne na publikáciu v časopise JOURNAL SOCIOTERAPIE.

Náležitosti rukopisu

Text musí byť napísaný v súlade s platnými normami slovenského jazyka a obsahovať uvedené náležitosti:

- I. NÁZOV: výstižný a stručný, zodpovedajúci obsahu, v slovenskom a anglickom jazyku.
- II. ABSTRAKT A KLÚČOVÉ SLOVÁ: v slovenskom a anglickom jazyku, v rozsahu maximálne 200 slov.
- III. VLASTNÝ TEXT (v rozsahu minimálne 6 NS) obsahujúci: úvod, cieľ, teoretické východiská, metódy, výsledky, implikácie pre sociálnu prácu.
- IV. ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV – autorov a autorky žiadame, aby venovali zvýšenú pozornosť presnému a korektnému odkazovaniu podľa normy ISO 690: 2012. V ZBO sa uvádzajú celé krstné mená, nielen iniciály.
- V. AFILIÁCIA (nepovinná)
- VI. KONTAKT NA AUTORA/AUTORKU – meno a priezvisko s titulmi, presná adresa pracoviska (bez skratiek)

Citačná norma

Zdroje v texte a zozname bibliografických odkazov sú zapisované podľa normy ISO 690: 2012. V texte je využívaná metóda systému I. mena a dátumu (tzv. harvardský

systém). Príklady správneho zápisu citovania, parafrázovania a zápisu v zozname bibliografických odkazov nájdete na webovej stránke univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity:
<https://www.pulib.sk/web/data/pulib/subory/stranka/ezp-citovanie-kucianova-2019.pdf>

Formálne požiadavky

Váš rukopis prosím upravte podľa šablóny dostupnej na:
<https://www.unipo.sk/filozoficka-fakulta/ieasp-ff/journal-socioterapie/>

Publikačná etika

Rukopisy sú posudzované v obojstranne anonymnom recenznom konaní 2 odborníkmi. Redakcia časopisu JOURNAL SOCIOTERAPIE vynakladá všetko úsilie, aby bola zachovaná nestrannosť recenzného konania a tiež zachovaná anonymita autorov. Autor u ktorého bude objavený plagiát alebo falšovanie dát stráca možnosť na publikovanie v časopise JOURNAL SOCIOTERAPIE. Autor zaslaním svojho príspevku udeľuje súhlas so zverejnením svojho príspevku v elektronickej podobe na webovom sídle v databáze časopisu JOURNAL SOCIOTERAPIE:
<https://www.unipo.sk/filozoficka-fakulta/ieasp-ff/journal-socioterapie/>

Rozhodnutie o vydaní

O výsledku recenzného konania je autor vyrozumený najneskôr do 3 mesiacov od zaslania rukopisu.